

ДОКЛАД

ЗА ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА

**НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО 2014–2020 Г.**

**СЪГЛАСНО ДОГОВОР № 074 19082021 ДЗ ОТ 19.08.2021 Г.
МЕЖДУ ОБЩИНА ЦЕНОВО, ОБЛАСТ РУСЕ И
„ЕВРОПРОЕКТИ – РУСЕ“ ЕООД – ГР. РУСЕ**

Заклучителен доклад от 08.12.2021 г.

СЪ Д Ъ Р Ж А Н И Е

	стр.
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АБРЕВИАТУРИ И СЪКРАЩЕНИЯ	3
ВЪВЕДЕНИЕ	4
Раздел 1. ВЪВЕЖДАЩА ЧАСТ	5
1.1. ОБЩА ХРАКТЕРИСТИКА НА ЗАДАЧАТА	5
1.2. СЪДЪРЖАНИЕ И АКТУАЛНОСТ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДИШНИ ОЦЕНКИ НА О П Р – ЦЕНОВО 2014 - 2020	6
1.3. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА РАЗРАБОТКАТА	8
1.4. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПОСЛЕДВАЩАТА ОЦЕНКА НА О П Р 2014 - 2020	9
Раздел 2. ОЦЕНКА ЗА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2014 - 2020	12
2.1. ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ЦЕНОВО 2014 – 2020 Г.	12
2.2. ОЦЕНКА ЗА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ПО ПРИОРИТЕТИТЕ В ОПР ЦЕНОВО 2014 - 2020	13
2.3. ОЦЕНКА НА УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ЦЕНОВО КЪМ КРАЯ НА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2014 – 2020 Г.	49
Раздел 3. ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ЦЕНОВО 2014 – 2020 Г.	51
3.1. ТЕНДЕНЦИИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО В ПЕРИОДА НА ОПР 2014 - 2020	51
3.2. ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ЦЕНОВО 2014 – 2020 Г. ПО РЕЗУЛТАТИ ОТ АНКЕТА	56
Раздел 4. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.	57
4.1. ЕФЕКТИВНОСТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА О П Р ЦЕНОВО 2014 - 2020	57
4.2. ЕФИКАСНОСТ НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИНАНСОВИ И ОРГАНИЗАЦИОННИ РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ЦЕНОВО 2014 - 2020	59
Раздел 5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО	66
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	68
БЛАГОДАРНОСТИ	68
ЛИТЕРАТУРА	69
ПРИЛОЖЕНИЕ 1 – ТЕХНИЧЕСКА СПЕЦИФИКАЦИЯ ЗА ОЦЕНКАТА	70

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АБРЕВИАТУРИ И СЪКРАЩЕНИЯ

АД, МО, ПО	Актуализиран документ на изпълнението (на общински план), Междинна оценка на изпълнението, Последваща оценка
АЗ, АСП	Агенция по заетостта, Агенция за социално подпомагане (към МТСП)
БВП, ВЕИ	Брутен вътрешен продукт , Възобновяеми енергийни източници
В и К	Водоснабдяване и канализация
ДБТ, ДВ	Дирекция „Бюро по труда“, Държавен вестник
ДГС, ДЛС	Държавно горско стопанство, Държавно ловно стопанство
ДМА, ДСП	Дълготрайни материални активи, Домашен социален патронаж
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕСФ, ЕСИФ	Европейски социален фонд, Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЗГ, ЗЗ, ЗТ	Закон за горите, Защитена зона, Защитена територия
ЗООС, ЗРР	Закон за опазване на околната среда, Закон за регионалното развитие
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МСП, МИГ	Малки и средни предприятия, Местна инициативна група
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НПО, НПРР	Неправителствена организация, Национален план за регионално развитие
НСИ, НСРР	Национален статистически институт, Национална стратегия регионално развитие
НССЗ	Национална служба за съвети в земеделието
ОДЗ, ОСЗ	Областна дирекция „Земеделие“ , Общинска служба „Земеделие“
ОП, ОПР, ОС	Оперативна програма, Общински план за развитие, Общински съвет
ОИЦ	Областен информационен център - Русе
ОСР, ОСтР	Областен съвет за развитие, Областна стратегия за развитие
ОПРР , ОПРЧР	Оперативна програма „Региони в растеж“, ОП „Развитие на човешките ресурси“
ППЗРР	Правилник за приложение на закона за регионалното развитие
П Р С Р	Програма за развитие на селските райони
ПУДООС	Предприятие за управление дейности по опазване на околната среда
РИОСВ	Регионална инспекция за околна среда и води
СП, СЦР	Стратегически приоритети, Северен централен (планов) район
ТГС	Трансгранично сътрудничество
ТСБ, ТСУ	Териториално статистическо бюро, Териториално и селищно устройство
SWOT-анализ	Силни страни, слаби страни, възможности, заплахи (анализ)

ВЪВЕДЕНИЕ

Последващата оценка (ПО) за въздействието от изпълнението на плана за регионално развитие на община Ценово 2014 – 2020 г. (ОПР Ценово 2014-2020) е разработена съгласно Договор No 074 19082021 ДЗ от 19.08.2021 г. Този стратегически документ е съобразен с чл. 34 от **Закона за регионалното развитие, и Методическите указания** на МРРБ за подготовка на стратегически документи за регионално развитие.

Последващата оценка на ОПР е заключителен етап от цикъла за планиране и оценка на местното развитие в България. Този цикъл включва триада от стратегически документи за развитие на общините, съставена от самия **ОПР за програмния период** (който е база за оценка на развитието), **Междинна оценка на ОПР**, включваща или следвана непосредствено от **Актуализиран документ** за изпълнението на ОПР, и **Последваща оценка** за изпълнението на ОПР за целия програмен период на Плана.

Съгласно Методическите указания на МРРБ, Последващата оценка за изпълнението на ОПР Ценово за програмния период 2014 – 2020 г. се състои от:

Раздел I. Уводна част: Обща характеристика на задачата; Съдържание и актуалност на препоръките от предишни оценки на ОПР; Структура и съдържание на разработката; Методология за разработване на последващата оценка на ОПР Ценово 2014 – 2020 г.;

Раздел II. Оценка за степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите в периода 2014 – 2020 г.: Видове индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР; Оценка за степента на постигане на целите по приоритети; Оценка на устойчивостта на резултатите от изпълнение на ОПР към края на програмния период.

Раздел III. Оценка на общото въздействие от изпълнението на ОПР Ценово 2014 – 2020 г.: Тенденции в социално-икономическото развитие на Община Ценово 2014 – 2020 г.; Оценка на общото въздействие от изпълнението на ОПР по резултати от анкета.

Раздел IV. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси: Ефективност на изпълнението на специфичните цели и приоритети на ОПР Ценово 2014-2020; Ефикасност на използваните финансови и организационни ресурси за изпълнението на ОПР Ценово 2014-2020 г.

Част V. Основни изводи и препоръки за провеждането на политиката за регионално развитие на Община Ценово.

Последващата оценка е комплексна и се основава на информацията за изпълнението на Плана за развитие на Община Ценово за периода 2014 – 2020, на общата оценка за изменението на социално-икономическата среда в Северен централен район на Република България и в Област Русе. В резултат от извършената работа и на основание констатациите в представения доклад, експертите от екипа определят **много добра оценка** за изпълнението на Общинския план за развитие 2014 – 2020 на община Ценово, област Русе.

В заключението на Последващата оценка се посочва творческото участие на експертите, изпълнили разработката и се изказват благодарности на сътрудници от Общинска администрация – Ценово за съдействието по осигуряване на необходимата информация.

Раздел I. ВЪВЕЖДАЩА ЧАСТ

1.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗАДАЧАТА

Последващата оценка (ПО) на изпълнението на плана за развитие на община Ценово за периода 2014 – 2020 г. (ОПР Ценово 2014-2020) е разработена по поръчка на Община Ценово с Договор No 074 19082021 ДЗ от 19.08.2021 г. Този стратегически документ е съобразен с чл. 34, ал. 1 от Закона за регионалното развитие, Наредба за приложение на ЗРР и Методически указания на МРРБ от 2019 г. за подготовка на стратегически документи.

Последващата оценка на ОПР е заключителен етап от цикъла за планиране и изпълнение на процеса за общинско развитие. Този цикъл включва триада от стратегически документи за развитие на общините, съставена от самия ОПР за програмния период (който е база за оценка на развитието), Междинна оценка на ОПР, включваща или следвана непосредствено от Актуализиран документ за изпълнението на ОПР, и Последваща оценка за изпълнението на ОПР за времето до края на програмния период.

Разглежданият ОПР на община Ценово е разработен и приет през 2014 г. на основание разпоредбите на ЗРР и методическите указания на МРРБ, а настоящата последваща оценка се изготвя в съответствие с разпоредбите на същите нормативни актове. Въпреки че през м. Март 2020 г. в ЗРР са направени промени за цялостната система от документи за стратегическо планиране за следващия планов период 2021-2027 г., те не засягат регламентираната необходимост от изготвяне на последваща оценка по съществуващата до 2020 г. процедура.

ОПР – Ценово за периода 2014 – 2020 г. е разработен в рамките на проект по ОП „Административен капацитет“ чрез Договор No 13-13-180 от 08.11.2013 с външен Консултант. Планът е утвърден от Общинския съвет през м. Юли 2014 г. и съдържа следните раздели:

- I. Въведение;
- II. Анализ на икономическото и социалното развитие на Община Ценово;
- III. Цели и приоритети за развитие на Община Ценово за 2014-2020 г.;
- IV. Индикатори за наблюдение и оценка на общинския план за развитие;
- V. Индикативна финансова таблица за ресурсите за реализация на плана;
- VI. Действия по наблюдението, оценката и актуализацията на ОПР;
- VII. Действия за партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- VIII. Програма за реализация на ОПР – Ценово в периода 2014 – 2020 г.

Анализът на съдържанието му дават основание да се посочат и дефинират няколко ключови приоритета, върху които е било фокусирано развитието на община Ценово в периода:

- ✓ да се промотират действия за растеж и ускорено икономическо развитие;
- ✓ да се развият инициативи за повишаване на професионалната квалификация на човешките ресурси в земеделието и общинската икономика;
- ✓ да се осигури устойчиво развитие на пътната и селищна инфраструктура, на водоснабдителните мрежи и на качеството на живот на общността.
- ✓ да се осигури устойчиво екологично развитие на общината чрез мониторинг, програмни и технологични мерки.
- ✓ Да се укрепи административния капацитет и професионалните умения

В съответствие с регионалната политика на ЕС, акцентът в ОПР Ценово 2014-2020 г. се поставя върху изпълнението на т. нар. принцип на „четирите К“, а именно: **концентрация, координация, коопериране и кохезия на дейностите и ресурсите за плана.**

1.2. СЪДЪРЖАНИЕ И АКТУАЛНОСТ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДИШНИТЕ ОЦЕНКИ НА ОПР – Ценово 2014 – 2020

Нормативната база за регионално развитие на местно равнище предписва, плановете за развитие да се оценяват чрез **триада от стратегически документи за оценка**:

- предварителна оценка на ОПР, която се изпълнява в края на разработването на ОПР и според изискванията е дело на независим от ОПР изпълнител;
- междинна оценка (МО) на ОПР, която трябва да се изготви към средата на програмния период от външен консултант, който не е участвал в разработването на ОПР. Много чест тази оценка се допълва от Актуализиран документ (АД) за изпълнение на ОПР до края на програмния период;
- последваща оценка (ПО) на ОПР, която се разработва в края на годината след края на програмния период.

Благодарение на обстоятелството, че консултантският екип, който през 2013 – 2014г. е изготвил първоначалният ОПР е автор и на Предварителната оценка на този план, ОПР Ценово 2014-2020 г. е стартиран успешно изпълнението си съобразно избраните приоритети, цели и мерки. Този положителен ефект е продължен в значителна степен с разработването на съдържателна МО на ОПР в средата на 2017 г. и на адекватен на междинната оценка АД за изпълнението на плана до края на 2020 г. И двата документа са разработени от Асоциация за регионално развитие (АРР) на Област Русе - изпълнител по договора за настоящата поръчка.

❖ МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА О П Р ОТ М. ЮНИ 2017 Г.

С Решение № 223 по протокол № 32 от 26.07.2017 г. , Общински съвет – Ценово е приел с много добра оценка Доклада за междинна оценка за изпълнението на Плана за развитие на Община Ценово, Област Русе 2014-2020 година. Нейна **специфична особеност** е направеният паралел със стратегическите цели и приоритети на действащите за периода 2014 – 2020 г. Областна стратегия за развитие на Област Русе и Регионален план за развитие на Северен централен район от ниво NUTS 2.

При изготвянето на МО на ОПР 2014-2020 г. е установено, че структурата на ОПР Ценово 2014 – 2020 г. по стратегически цели и приоритети съответства на Областната стратегия за развитие на Област Русе 2014 – 2020 г. Тъй-като Областната стратегия се съгласува по стратегически цели и приоритети с Регионалния план за развитие (РПР) на Северен централен район (СЦР), е направено заключението, че приоритетите на ОПР- Ценово също са в съответствие с плана за развитие на Северен централен район.

Междинната оценка на ОПР Ценово по същество обхваща периода 2014 - 2016 г., но анализите и изведените експертни преценки отчитат тенденции. За оценка на изпълнението на ОПР са използвани отчети на администрацията. За оценка на тенденциите е използвана информация за социално-икономически показатели на развитието за цялостния период 2012 – 2016 г., т.е. налице е статистическа устойчивост на тенденциите. Следователно, осигурено е допълване на информацията от ежегодните отчети с характерни за периода обобщени данни.

В резултат от МО са изведени конкретни препоръки за допълване и развитие на плана, които са реализирани в **Актуализирания документ** за 2018 – 2020 г., както следва:

1. При актуализацията са запазени **трите основни приоритета** за устойчиво развитие на селските райони - **материален капитал** (земеделие и съпътстваща индустрия), **социален капитал** (човешки ресурси и социални институции) и **качество на живот** (инфраструктура и

опазване на околната среда). Обединен е приоритет (2) към приоритет (5) от първоначалния план поради сродните им цели и в съответствие със стратегията за развитие на Област Русе. За балансираното развитие на икономиката е предложено диверсифициране на земеделското производство и развитие на преработвателни мощности, което би способствало и за намаляване на безработицата.

2. За актуализацията на ОПР е осъществено преразпределяне на „тежестта“ на мерките в рамките на всяка специфична цел като са актуализирани броят и видовете проекти по всяка мярка. Прецизирани формулировките на индикаторите, защото в противен случай ще бъде много трудно да се докаже окончателното изпълнение на мерките и целите.

3. Акцентът при обосноваване на обхвата и съдържанието на мерките в актуализирания ОПР е концентриран върху върху развитието на вътрешния икономически потенциал на Общината. За целта са формулирани повече проекти за предприемачество по ПРСР и в частност по Мярка 19 – ВОМР, като са обвързани с изпълнението на стратегията на местно развитие на бъдещата Местна инициативна група (МИГ) в сътрудничество с Община Свищов.

❖ АКТУАЛИЗИРАН ДОКУМЕНТ НА О П Р ОТ М. ОКТОМВРИ 2017 Г.

С Решение № 272, по протокол № 40 от 22.12.2017 година, Общински съвет – Ценово, прие Актуализирания документ на Общинския план за развитие на Община Ценово 2014-2020 г за остатъка на периода на неговото действие.

Актуализираният документ за изпълнение на ОПР на Община Ценово до края на програмния период е разработен в съответствие с нормативните изисквания и като следствие от резултатите и препоръките на Доклада за междинна оценка. Предлаганата структура на стратегическата част в актуализацията на плана се състои от стройна пирамида от ВИЗИЯ, ОСНОВНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ, ПРИОРИТЕТИ НА РАЗВИТИЕ, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И МЕРКИ (ГРУПИ ПРОЕКТИ), което определя и структурата за отчитане на изпълнението за 2019 година, а именно:

ОСНОВНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: Община Ценово да се утвърди като селски район с необходимия капацитет за постигане на устойчиво и балансирано социално-икономическо развитие, посредством ефективно използване на естествените предимства на територията и природния капитал и чрез финансиране от Структурните фондове на ЕС и националните фондове, съобразно установените в досегашния период механизми за регионално и трансгранично сътрудничество.

В Актуализираният документ (АД) на ОПР Ценово са структурирани две групи програмни инструменти за развитие, които са основа за последващата оценка, както следва:

1. **Актуализирана програма от проекти**, които са свързани със измененията в специфичните цели, приоритетите и стратегическата цел на развитие от МО. Програмата за реализация позволява проектите да могат да бъдат проследявани за всяка от годините на оставащия отрязък от програмния период 2018 – 2020 г. Списъкът на проектите в рамките на всяка мярка е индикативен, както по описание (съдържание), така и като финансова конкретизация. Това позволява към мерките от Програмата за реализация да се добавят при необходимост нови индикативни проекти, които биха били необходими за устойчивото балансирано развитие на територията на Община Иваново и на общността в нея до края на програмния период 2014 – 2020 г.

Очакваните резултати от изпълнението на индикативните проекти съответстват на заложените специфични цели в актуализирания ОПР. Формулировките на проектите и обвързването им с изпълнители и времеви период съгласно т.нар. S M A R T изисквания за управление на програми и проекти позволяват изпълнението на всеки проект да бъде

планирано своевременно и оценявано съгласно предписанията на Методическите указания на МРРБ и конкретната практика в общинската администрация.

2. Комплекс от **индикатори за резултат** за оценка на изпълнението на мерките, а въз основа на тях – и на постигането на специфичните цели. Тези индикатори са прецизирани и допълнени в **Актуализирания документ** за изпълнение на плана, съобразно препоръките на Доклада за междинна оценка от м. Юни 2017 год.

Матрицата на индикаторите за резултат в Актуализирания ОНР – Ценово следва логика «Отгоре – Надолу» на «**Приоритети, цели, мерки и индикатори за резултат**», т.е.

Приоритет > Специфична цел > Описание на индикатора и надолу

Източник на информация > Базова и Целева стойност (за 2020 г.) на индикатора.

Чрез изпълнението на: планираните в Актуализираната програма **мерки**, оценявано по **индикатори за резултат** чрез измерители на индикатора по информация от изпълнителя и реална базова стойност към момента на оценка и целева стойност, планирана за 2020 год. **СЕ ПРЕДПОЛАГА ПОСТИГАНЕТО НА ЕФЕКТИВНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ В РАМКИТЕ НА ТРИТЕ ПРИОРИТЕТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО.**

1.3. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА РАЗРАБОТКАТА

Регламентираното от ЗРР, ППЗРР и методическите указания на МРРБ съдържание на последващата оценка (ПО) на ОНР Ценово 2014-2020 включва:

- **ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 г.:** въз основа на критичен анализ на резултатите от изпълнените проекти на територията на Община Ценово през периода 2014 – 2020 г. да се обобщи с изводи и препоръки какви са постиженията, придобитите ползи (резултати) и получените ефекти (въздействия) от постигнатите цели, довели до промяна в средата и условията на живот на местната общност в Община Ценово. Този първи компонент на ПО се базира на детайлен преглед на изпълнените проекти и мерки, които са били изпълнени или са в процес на реализация към периода на ПО. **Подчертават се неизпълнените проекти и/или мерки, както и причините за това.**
- **ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ:** Този компонент се осъществява чрез сравнителен анализ на общата социално-икономическа ситуация в Община Ценово към периода на изготвяне на ПО и по-специално: на общите характеристики на икономиката и земеделието, развитието на социалния капитал, административния капацитет и услугите и др., като се използват общи статистически показатели и данни от собствени проучвания сред общността. Допълнителна възможност за оценка е анализът на констатираните проблеми и на потенциалите за бъдещо развитие на Община Иваново, включително и чрез анкетиране на представители на заинтересованите страни за оценка на постигането на целите и приоритетите в ОНР.
- **ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.** Тук се акцентува върху сравнението между постигнатите резултати и използваните финансови инструменти като: националния бюджет, общински средства, програми на ЕС, и принос на бизнеса. Специфична, но много важна тук е оценката за организацията и координацията на работата на общинската администрация в процеса на изпълнение, наблюдение и оценка на ОНР 2014 – 2020 г., вкл. и за прилагане на принципа на партньорство и публичност при изпълнението.

Представя се обзор за предприетите действия по оценка на изпълнението и наблюдението на ОПР, което се счита като предпоставка за ефикасност и ефективност на управлението.

- **ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА МЕСТНО РАЗВИТИЕ.** Тук се оценява, как постигнатите резултати са въздействали върху социално-икономическото развитие на община Ценово в периода 2014 – 2020 г. Констатираните изводи **трябва да „следват“ трите основни теми в ПО** – изпълнени проекти и мерки; оценени индикатори; действия по изпълнението и наблюдението на ОПР. Въз основа на изводите се формират препоръки за необходимите мерки за подобряване на организацията и дейността на общинската администрация, както и за прилагане на принципа на партньорство и публичност в местната общност.

1.4. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПОСЛЕДВАЩАТА ОЦЕНКА НА ОПР 2014-2020

Методологията на последващата оценка (ПО) на ОПР Ценово 2014 – 2020 г. е разработена според изискванията на ЗРР и методическите указания на МРРБ за разработване на стратегически документи за регионално и местно развитие, Насоките на ЕК за развитие на страните членки на ЕС за периода 2014 – 2020 г., на EVALSED – ръководство за оценка на социално-икономическото развитие в ЕС и др.¹ Методологията на ПО отчита и конкретната **Техническа спецификация** за изготвяне на ОП, разработено от Община Ценово като възложител – **Приложение 1.**

Методологията на последваща оценка на ОПР Ценово определя процедурата като съвкупност от: **проблем (обща задача), цел, обект, предмет, задачи за проучване, съвкупност от инструменти за реализиране и накрая – основните изводи от оценката.**

ЦЕЛТА на ПО е чрез научен подход и методи да се обоснове адекватна оценка на постигнатите резултати за периода на изпълнение на ОПР. Самият ОПР е **обект**, а методологията и нейното изпълнение – **предметът на ПО**. Съществено изискване е, ПО да бъде изпълнена в съответствие с изискванията, регламентирани от ЗРР и Правилника.

ОБЕКТ на ПО е територията на Община Ценово и социалната общност, живееща на тази територия. Спецификата на обекта се конкретизира от съдържанието на самия ОПР, разработен през 2013-2014 г.

ПРЕДМЕТ на ПО е оценката за развитието на Община Ценово за периода 2014-2020 г, което е било постигнато чрез проекти и мерки, включени в Програмата за реализация на ОПР. Характерен фундамент на ПО са получените резултати от МО на ОПР, включително разработения на нейна основа Актуализиран документ за изпълнението. Докато МО обхваща социално-икономическото развитие като критерий за степента на изпълнение на ОПР, то ПО анализира и оценява пълния обхват на изпълнение на ОПР чрез развитие и натрупване от МО, като се **разглежда работата на специализираната администрация.**

ОТЧЕТЕН ПЕРИОД И ОГРАНИЧЕНИЯ НА ПО.

Последващата оценка (ПО) на ОПР Ценово обхваща „теоретично“ периода 2014 – 2020 г., но на практика обект на разглеждане са и изпълнените проекти през 2021 г. Поради базовата ценност на резултатите от МО към края на 2017 г. и разработения в резултат от нея Актуализиран документ, **последващата оценка в някои случаи коментира резултатите от МО.** Поради негативното отражение на **Covid – 19** за регулярното и точно отчитане на някои индикатори, на практика е налице известно „дефазиране“ във времето към 2021 г. на

¹ / EVALSED – The resource for the evaluation of Socio-Economic Development, September 2013

обобщената картина за индикаторите за развитие на човешките ресурси.

Съдържанието на методологията за ПО на ОПР Ценово 2014-2020 г. може да се обобщи в следната последователност:

- (1) Избор на логика на процедурата, съгласно указанията;
- (2) Разработване на методика и методи на ПО;
- (3) Събиране, анализ и оценка на първични количествени и качествени данни;
- (4) Събиране на допълнителна информация от местни заинтересовани страни;
- (5) Обобщаване на резултати и формулиране на изводи и препоръки.

Детайлизираното съдържание на основните стъпки в процеса на изготвяне на последващата оценка на ОПР Ценово 2014 – 2020 г. е показано по-долу:

1. „Планиране“: Защо се извършва ПО на ОПР; съдържание на оценката; организиране на изпълнението на оценката – график, необходими ресурси?

2. „Подготовка“: Кои са въпросите за ПО; каква е наличната информация; допълнително необходима информация?

Наличната информация за изготвяне на ПО включва базата данни както на самата община, така и на регионално и национално равнище като: Годишни доклади и данни от Общината, протоколи от заседания, от срещи и обучения; Проучвания, проведени на територията на конкретната община; междинната оценка (МО) и актуализирания документ (АД) за изпълнението на ОПР; Бази от данни на национално и местно ниво: НСИ, Агенция по заетостта (АЗ) и Дирекция „Бюро по труда“ (ДБТ), на оперативни програми, на ПРСР и други национални и регионални програми за развитие.

Допълнително-необходимата информация се осигурява чрез срещи с бенефициенти, представители на заинтересованите страни и администрацията на община Ценово.

3. „Структуриране“: Какъв подход и методи да се използват в ПО?

4. „Провеждане“: Източници и начин за придобиване на информацията; как да се анализира информацията; Как да се анализират резултатите и формулират изводите?

5. «Докладване»: Формат и честота на комуникация на ПО с администрацията; Как да се използват ефективно резултатите от оценката?

За да се може да се изрази количествено степента за постигане на целите, по примера на разработената през 2017 г. МО на ОПР Ценово 2014-2020 г., **тук е приложена тристепенна скала за оценяване на степента на:**

- напредъка в постигане от ОПР на заложените обхват от дейности и мерки;
- напредъка в постигане от ОПР на заложените целеви стойности на основните индикатори за изпълнение, които определят постигането на целите в плана.

За целта е формулиран индекс на постигането на целите на ОПР 2014 – 2020 г., който изразява количествено степента на постигане на заложеното изменение на индикатори за мерките. Подбраните оценъчни скали и категории на индекса са показана в **Таблица 1.1.**

Таблица 1.1

Скала за оценка на степента на изпълнение на мерките в плана за развитие

<i>Ниво на индикатора спрямо целевата стойност в плана, (%)</i>	<i>Степен на изпълнение на мярката</i>
От 0 до 29	Ниска
От 30 до 70	Средна
От 71 до 100 и повече %	Висока

Конкретните стойности на индекса са пресмятани чрез сравняване на действителната стойност на ключовия (базовия) индикатор в края на програмния период със целевата (граничната) стойност, заложена в Актуализирания документ за изпълнението на ОПР Ценово от м. Октомври 2017. Ако няма достатъчно индикатори за оценка на мярката, изпълнението се оценява допълнително чрез консултиране с ключови експерти от предметната област. Степента на измеримост (количествена и качествена характеристика) на заложените индикатори определя обективността на самата оценката.

Таблица 1.2

ФРАГМЕНТ ОТ ПРИМЕРНА ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА О П Р
(Според изпълнението на мерките по специфични цели съгласно индикаторите)

Приоритет 1. Интелигентен растеж и икономическо развитие - по приоритета са били заложени най-много специфични цели – 8 (осем) броя.	
Специфични цели	Степен на изпълнение на мерките
Цели 1, 3 и 8	Според индикаторите: ниска и средна
Цели 2, 6 и 7	Според индикаторите: средна и висока
Цели 4 и 5	Според индикаторите: без никакво изпълнение (нулева)
Приоритет 2. Постигане на социална кохезия чрез укрепване и развитие на човешкия капитал – по приоритета са били заложени 5 (пет) цели	
Специфични цели	Степен на изпълнение на мерките
Цели 1, 4 и 5	Според индикаторите: висока и средна
Цели 2 и 3	Според индикаторите: ниска
Няма такива цели	Според индикаторите: без никакво изпълнение (нулева)

След анализ на картината за всяка от специфичните цели и сравнение с **Таблица 1.1** може да се състави таблица за последващата оценка на ефективността на изпълнението по приоритетите на ОПР, подобна на примерната **Таблица 1.2** по-горе. Възможно е също, ако са пресметнати конкретни относителни степени за изпълнение на индикаторите за мерките, да се пресметнат и ориентировъчни рангове за постигането на специфичните цели. На тази основа и съобразно опита от изпълнени преди това оценки на конкретни общини се определя КОИ МЕРКИ, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ следва да бъдат актуализирани в ОПР за следващия програмен период.

Раздел II. ОЦЕНКА ЗА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020

2.1. ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Съгласно методическите указания (МУ – МРРБ), системата от индикатори (показатели) за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР е основен инструмент за обективна оценка на степента на изпълнение на мерките, целите и приоритетите в ОПР. При разработването на ОПР и използването на техни оценки, се използват по принцип два вида индикатори – **индикатори за резултат и индикатори за въздействие.**

Чрез **индикаторите за резултат** се оценява успехът (постигането на фактически резултат) **на планиран приоритет, специфична цел, мярка или отделен проект.** Тези индикатори измерват междинните резултати в сравнение с първоначалните количествено поставени цели и се прилагат на всеки етап от изпълнението на плана за развитие, т.е. имат **конкретен тактически характер.** Резултатът от оценката е ясен (видим) като продукт от извършваните дейности по изпълнение на заложените мерки, т.е. **индикаторите за резултат са показател за ефективността и ефикасността** от изпълнение на проектите в рамките на всяка от мерките по цели и приоритети.

Чрез **индикаторите за въздействие** се оценяват последиците от изпълнението на плана извън непосредствените резултати напред във времето (т.е. ако се постигнат или не се постигнат целите в плана), но все пак са пряко свързани с реализираните мерки. По този начин чрез тях се оценяват и стратегическите цели общо за общината. Индикаторите за въздействие се измерват в течение на определен период след приключване на проектите по отделните мерки, поради което имат **обобщаващ характер.**

В съответствие с Актуализирания документ за изпълнение на ОПР след проведената през 2017 г. МО, системата от обективно проверими / измерими индикатори в Последващата оценка (ПО) на ОПР- Ценово 2014 - 2020 **се състои от една група индикатори – за резултат.** Чрез тях се измерва количествено постигнатия резултат от дейностите (проектите) и мерките.

Матрицата на индикаторите в ПО на ОПР – Ценово се обуславя от връзката **«приоритет, специфични цели и мерки», с релация «Отгоре – Надолу», т.е.:**

Приоритет > Специфична цел > Описание на мярката (индикатора) и по хоризонтала
Измерител > Целева стойност (2020 год.) > Достигната стойност > Изпълнение.

Формулировките на индикаторите са: **конкретни** (засягат дейности, организации, и т.н.); **измерими** (брой, относителен дял в %, стойност – хил. лв., декари и др.); **постижими и реалистични** (ясни като действие от страна на Община Ценово); **обозрими (обвързани) с времето** (целева стойност в края на програмния период 2020 г. и достигната стойност).

При изпълнението на долния Раздел 2.2, за всяка от мерките в рамките на по-висшите в йерархично отношение ПРИОРИТЕТИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ се оценява равнището на изпълнение в три ГРАДАЦИИ – (1) Ниска степен (Нулева); (2) Средна степен; и (3) Висока степен на изпълнение на мярката. **«Градирането» на нивата е съобразно правилата в таблица 1.2. В края на Раздел 2.2, въз основа на оценките по мерките и съобразно правилата от таблица 1.2 се формулират степените за изпълнение на приоритетите.**

2.2. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ПО ПРИОРИТЕТИТЕ В ОПР ЦЕНОВО 2014 – 2020

В следващите подраздели на ПО е извършено обобщение, анализ и оценка на събраните данни, факти и информация за изпълнението на общинския план за развитие за целия програмен период 2014 – 2020 г. Тази оценка е естествено продължение на резултатите от междинната оценка в средата на 2017 г., като в резултат е постигнато надграждане както по отношение на резултатите, така и за обобщените оценки на постигнатото изпълнение за целия период на изпълнение на плана. На тази основа са получени изложените по-долу резултати от последващата оценка за целия програмен период 2014 – 2020 г.

Извършен е задълбочен анализ за изпълнението на МЕРКИТЕ, СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИТЕ, както и, доколко резултатите от изпълнението съответстват на оценката на тенденциите в околната среда и капацитета за организация и координация на изпълнението на плана. Формулирани са адекватни изводи, обобщения и препоръки за подобряване на работата по изпълнението на плана и за (евентуалното) актуализиране по-късно на изготвения план за интегрирано развитие 2021 – 2027.

ПРИОРИТЕТ 1. ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ И ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Към този приоритет са формулирани 6 (шест) специфични цели, реализацията на които би довела до интелигентен растеж и икономическо развитие на земеделието, индустрията и туризма, чрез изпълнението на дейности, обединени в общо 24 мерки.

Специфична цел 1.1. ПОВИШАВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО И ПРОДУКЦИЯТА НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

Марка 1.1.1. СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА МСП

Мярката очертава рамката от правила и действия за мотивиране на МСП в земеделието и обработката на материали. за растеж и икономическо развитие. Тя се изпълнява чрез конкретни дейности за: Анализ на потребностите и подкрепа на бизнеса от страна на общината; Провеждане на регулярни срещи с бизнеса и предоставяне на информация относно възможностите, които предлагат съответните програми и проекти; Разработване на пакет от инструменти за стимулиране на местния бизнес.

Чрез по-доброто управление на общинската собственост и отдаването ѝ под наем на бизнеса се търси икономически растеж. В изпълнение на дейностите е разработен анализ на потребностите от подкрепа на местния бизнес от общината, според който основен инструмент за насърчаване развитието на сектора е качествено управление на общинската собственост. Един от сполучливо прилаганите способности е провеждането на конкурси при отдаването на общинска собственост като земеделска земя и общински сгради за стопанисване и управление. Разработена е също процедура за безвъзмездно предоставяне на средства на земеделски производители, с която се подпомагат периодично 70 (седемдесет) производители. По информация към 2017 г., тези субсидии са по – големи от тези по De Minimis на ДФ „Земеделие” за животновъдството.

Като индикатор за определяне степента на изпълнение на мярката се следи „Брой на МСП, които получават бизнес услуги“ с целева стойност за края на периода общо 5 броя. Тези услуги по същество обхващат всички икономически субекти на територията на общината.

Към 2020/21 г. това са 5 (пет) земеделски кооперации и агрофирми с размер на микро и малки предприятия, 2 (две) предприятия за горско стопанство, за дограма и мебели, както и няколко предприятия за производство на хляб и търговия с хранителни продукти. Поради това може да се отчете, че мярката е със **висока степен на изпълнение**.

Мярка 1.1.2. УЧАСТИЕ НА МЕСТНИЯ БИЗНЕС В РЕГИОНАЛНИ КЛЪСТЕРИ И МРЕЖИ

Мярка 1.1.2 е включена в ОПР 2014-2020 г. до голяма степен като следствие от интереса на бизнеса в България към организиране и участие в разнообразни клъстери и мрежи през програмния период 2007 – 2013 г. За разглеждания период 2014-2020 г. обаче ситуацията се променя негативно. Основната причина е, че повечето клъстери в миналия програмен период са осъществявали своята дейност формално, с цел преди всичко усвояване на финансови средства от участие в проекта, поради което оцеляват за кратък период от време. Има и формална обективна причина – за периода 2014 - 2020 г. изобщо не е стартирала мярка 16.2 от ПРСР за подпомагане изграждането на клъстери в селските райони. **Поради тази обективна причина, не е подготвян проект на Община Ценово за участие на местния агробизнес в регионален земеделски клъстер за Област Русе и оценката за изпълнението е нулева (ниска)**. В перспектива, ако земеделските производители с пчелни семейства имат интерес, вероятно е да се развие инициатива за създаване на Клъстер „Пчеларство“ в Русенска област.

Мярка 1.1.3. ПОДКРЕПА ЗА ФИРМИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ ОТ ОБЩИНАТА

С изпълнението на мярката, като се позоваваме на заложения индикатор „Брой МСП“, получили финансова помощ за обучение“ се предвижда, тази подкрепа да е под формата на помощ за обучение и за участие на местни производители в регионални, национални и международни изложения и панаири. Целевата стойност е 5 (пет) малки фирми. Може да се отчете изпълнение от **участие на представители на 4 (четири) стопанства/фирми** от Община Ценово в Посещение на гр. Гюсинг, Австрия по проблемите на „Зелената икономика“ с финансиране от проект „Програма за трансгранично обучение между окръжен съвет Гюргево и областна администрация Русе“(ПТГО) по програма INTERREG V-A “България – Румъния“.

Специфична форма на материална подкрепа е осигурената от Общината възможност за подпомагане на земеделски производители чрез отдаване под наем на земеделска земя. Това се регламентира чрез подготвена от общинска администрация „Стратегия за управление на общинската собственост за периода 2020 - 2023 г.“, която е основа за управление на годишните програми за управление на имоти– общинска собственост.

Съгласно стратегията, след проведени процедури за отдаване под наем или аренда, например през 2020 г. са отдадени общо 1307 дка земеделска земя (77,75 % от предложената площ), 4063 дка пасища (26 % от отдадени пасища) и 51,24 дка помещения частна обществена собственост. Продадени са 15 дка общински дворни места и 353 дка имоти в сгради.

Следователно, мярката може да се оцени с **висока степен на изпълнение**. Основание за това е горепосочената подкрепа на 4 (четири) фирми за участие в международно посещение, както и практиката за подкрепа на земеделски стопанства чрез отдаване на земя под наем.

Мярка 1.1.4. СЪЗДАВАНЕ НА БИЗНЕС ЦЕНТЪР ЗА ИНФОРМАЦИЯ, ОБУЧЕНИЕ И СЪВЕТИ НА МСП

Целта на мярката е чрез повишаване на постъпващата към МСП в Община Ценово информация и съвети от звено под формата на Бизнес център да се повиши способността на микро- и малките фирми в общината да са конкурентни, иновативни, и експортно-ориентирани в трансграничния регион, и в крайна сметка да се насърчат да се развиват съобразно ситуацията на пазара в региона и страната като цяло. Мярката е реализирана чрез „виртуален“ мост с наличните в гр. Русе информационно-обучителни служби и центрове, което позволява гъвкавост и висока компетентност на получаваните информационни и обучителни услуги, съвети и помощ по подготовка на проекти за развитие.

За информиране на земеделските стопани се ползват услуги от Национална служба за съвети в земеделието (НССЗ) – Офис Русе. Създадена е организация за провеждане на периодични изнесени в Община Ценово обучения, семинари и тематични срещи. За по-широката като специализация бизнес общност в Община Ценово – предприятията извън агросектора и отчасти за информиране на специалистите от общинска администрация - Ценово се ползват услуги и от на Областния информационен център в гр. Русе.

Дейностите по мярка 1.1.4 са реализирани посредством консултантска помощ от местния офис на НССЗ в гр. Русе. Според данни от справка Изх. No 30/21.10.2021 г., за отчетния период НССЗ е организираща и провела 34 броя консултантски дни във вид на изнесени приемни по населени места в Община Иваново. Офисът е организираща и участвал в 3 (три) информационни събития в Общината. Предоставени са специализирани консултации на 93 земеделски стопани в областта на земеделието. Специално за възможностите за кандидатстване с проекти по ПРСР са оказани общо 171 консултации, в това число на 60 земеделски стопани по мярка 6.3 „Стартова помощ за развитието на малки стопанства“, както и на 23 души по подмярка 4.1.2 „Инвестиции в малки земеделски стопанства“. Оказани са 158 консултации на желаещи да подготвят проекти по Мярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“, като на 6 от тях е оказана помощ по изпълнението на проектите.

Целевата стойност на индикатора по мярката за края на периода е **„Две проучвания за фирми, нуждаещи се от пряка помощ, като от бизнес-инкубатор“**. Като такива могат да се приравнят целевите консултации и успешно кандидатстване за финансиране по ОП. Такива, както е показано в таблица 2.1, са общо 7 успешни проекта по мерки 4.1 и 4.2 на ПРСР. Следователно, **неформално, но като действително постижение могат да се отчетат 7 успешни проучвания на фирми, като мярката се счита за изпълнена на висока степен.**

Специфична цел 1.2. ИЗГРАЖДАНЕ НА ПОДХОДЯЩА БИЗНЕС СРЕДА И ПОВИШАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ИНТЕРЕС КЪМ ОБЩИНАТА

Мярка 1.2.1. ПОВИШАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА ЧРЕЗ МАРКЕТИНГ, ПООЩРЯВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ И КООРДИНИРАНЕ НА ИНИЦИАТИВИ ЗА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

В плана за развитие на Община Ценово 2014 – 2020 г. са заложили дейности за: маркетингово проучване и дефиниране на потенциални инвеститори, организиране и участия в бизнес форуми и срещи и разработване на „Бизнес профил на Община Ценово“, насочен към потенциалните инвеститори с подробна и актуална информация за възможни инвестиции. Започнало е изпълнението на последната дейност, тъй като идентифицирането на потенциални

инвеститори би засилило икономическата активност на територията. За целта е подготвен „скелет“ за съдържанието на Профила и е обсъден със Заместник кмета по регионално развитие и инвестиции. За съжаление, поради липсата на финансиране по ОП „Добро управление“, което е било възможно преди 2014 г., тази дейност остава наполовина изпълнена.

С цел устройствена готовност за прилагане на проектите, идентифицирани в ОПР 2014 – 2020 г., понастоящем се изготвя Общ устройствен план (ОУП) на Община Ценово на стойност 81 000 лв., от които 60 750 лв. финансиране от МРРБ и 20 250 лв. от общински средства. Чрез ОУП по принцип се внася достатъчно яснота за пространственото развитие на територията на Община Ценово, а следователно и за възможностите за предлагане на терени за инвестиции. Планът се очаква да бъде изготвен до края на 2021 г.

От Общината е разработена „Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива (ВЕИ) за периода 2021-2024“ и „Програма за енергийна ефективност за периода 2021 – 2027 г.“ Тези две програми са необходимо условие за подготовката на технически проекти и търсене на проектно финансиране. Сключен е също договор за изготвяне на Идеен проект за ПСОВ и Довеждаща канализация за с. Ценово и с. Долна Студена за финансиране пред ПУДООС, които идейни проекти са необходимо условие за търсене на проектно финансиране за изграждането им.

Според индикаторите в Актуализирания документ от 2017 г., **мярката е изпълнена на високо равнище**. Така, към 2020 г. по план е трябвало да са привлечени 1 460 хил. лв. бизнес инвестиции, равнището на работна заплата да достигне 10 667 лв./годишно, а броят на безработните лица да не надвишава 500 души. **В действителност**, инвестицията в предприятието на „Агрола Екоинвест“ ЕООД за преработка на плодове в с. Новград възлиза на 3 807 214 лв., а реалният брой на безработните лица в края на 2020 г. (преди проявяването на пандемията Covid – 19 по данни на Дирекция „Бюро по труда“ – гр. Бяла е 386 души, т.е. по-малко от максималната целева стойност. Единствено, равнището на работна заплата от около 9 340 лв./год. в края на 2020 г. е по-малко с 14 % от заложеното целево ниво. При положение, че останалите два „действителни“ индикатора за резултат **са чувствително преизпълнени**, това по-горе **доказва високата степен на изпълнение на мярка 1.2.1.**

Мярка 1.2.2. ПОДКРЕПА ЗА РАЗВИТИЕТО НА БИЗНЕС - И ПАЗАРНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

По мярката са предвидени дейности за проучване на площадки за изграждане на нови производствени зони и/или изграждане или обновяване на прилежащите комуникации към съществуващи производствени зони. В началото на период на ОПР 2014 – 2020 г. са извършени ремонтни дейности за общинския пазар в с. Ценово на стойност 28 778 лв. с финансиране от проект по ПРСР. Изградено е също видео-наблюдение с камери за контрол и опазване на населението и имуществото на хората и бизнеса в населените места. Предоставена е била производствена площадка в с. Новград и понастоящем се изгражда предприятие за преработка на плодове. Водят се преговори за създаване на съвместна дейност на общината с частен бизнес чрез терени за изграждане на фотоволтаично поле.

При МО през 2017 г. е отчетен 1 (един) изграден обект на бизнес инфраструктура, но за съжаление не е изпълнена целевата стойност на индикатора за два обекта през 2020/2021 г. Следователно, **за мярка 1.2.2 може да се отчете средно изпълнение.**

Мярка 1.2.3. ПОДКРЕПА НА НОВО ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ

За мярката в общинския план от 2014 г. са включени 4 (четири) дейности: Разработване на общинска иновационна стратегия; Подкрепа на публично-частните партньорства при трансфер на технологии; Иновации и технологии за стартиращи фирми и за МСП; Иновации в енергийна ефективност и опазване на околната среда. При МО през 2017 г. се оценява, че мярката е трудно изпълнима поради спецификата на планираните дейности и сложният характер на целите. Поради това, в Актуализирания документ за изпълнение до 2020 г. е предприета корекция на формулировките и целевите стойности на индикатори.

При реализацията на един от проектите за сътрудничество с Окръжен съвет Гюргево, през 2018 г., в гр. Гюсинг, Австрия са посетени редица иновативни примери за приложение на ВЕИ и енергийна ефективност. Въпреки това, няма изпълнение на предвидените индикатори – както при МО, така и към 2020/21 г. **няма отчетен брой нови МСП в бизнес паркове, индустриални зони и др. Поради това, мярката се оценява с ниска степен на изпълнение.**

Мярка 1.2.4. РАЗВИТИЕ НА ИНФОРМАЦИОННО ОБЩЕСТВО, ПОДПОМАГАЩО БИЗНЕСА

За изпълнение на мярката в плана от 2014 г. е заложена дейност «Подобряване на достъпа до онлайн публични и бизнес услуги», която има пряко отношение към осигуряването на административни услуги по електронен път и такава дейност е подходяща и за друга мярка в плана. Също така, дейностите „Подпомагане на бизнеса, в т.ч. МСП, за възприемане и ефективно използване на информационни и комуникационни технологии“; и „Развитие на умения в населението“, са свързани с провеждането на специализирано обучение на населението по информационни и комуникационни технологии“.

В Актуализирания документ е заложен индикатор за изпълнение на тази мярка „Брой публикации в сайта на общината“, като са били идентифицирани средно по две публикации годишно. Планирано е било, че към края на периода ще бъде достигната целевата стойност на индикатора в размер **на най-малко една публикация годишно, т.е. общо 7 (седем) публикации за програмния период.**

По данни от План за интегрирано развитие на община Ценово (ПИРО) 2021-2027 г., гражданите на Общината ползват информация най-често от интернет страницата на общината (39 % от анкетираните), а 18 % - от местните медии. По-рядко за информиране се използват презентационни материали (16 % от анкетираните, организирани събития (10 %), интернет сайтове извън общината и организирани събития използват по 8 % от анкетираните.

Проучване в Община Ценово по инициатива на Консултанта показва, че за периода на изпълнението на Плана за развитие 2014-2020 г., на сайта на Общината са публикувани 80 броя предложения за обществено обсъждане на програмни документи и наредби преди внасяне за обсъждане и за решение в Общинския съвет. За същия период на сайта са били публикувани 6 (шест) броя съобщения с Покани и обяви към земеделски производители от общината. Публикувани са също 23 броя обявления и съобщения за услуги и действия на техническата служба свързани с ПУП, инвестиционни намерения и изменения на регулацията. Следователно, общо за периода са регистрирани 109 публикации, при цели 9 публикации. Поради това, **оценката за Мярка 1.2.4 е за „висока степен на изпълнение“.**

Специфична цел 1.3. ОПТИМАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО

Мярка 1.3.1. РАЗВИТИЕ НА РАСТЕНИЕВЪДСТВОТО И ЖИВОТНОВЪДСТВОТО

Земеделието (растениевъдство, животновъдство) и горите са основният отрасъл на общинската икономика са най-важният източник на доходи и заетост в Община Ценово. В този сектор са 6 (шест) от основните предприятия, със над 10 заети в бизнеса, от които 5 в земеделието и един за горско стопанство и дърводобив.

При междинната оценка (МО) през 2017 г., в Общината са отчетени 165 660 дка обработваеми земеделски площи при целева стойност за края на програмния период 165 000 дка. Към момента на Последващата оценка (ПО) общият размер на земеделските площи е 171 725 дка., т.е. планираната целева стойност е била надхвърлена.

Към 2017 г. при МО на територията на Общината са отчетени 102 стопанства в подсектора растениевъдство и 63 в животновъдство, т.е. общо 165 стопанства при целеви брой 180 стопанства, планирани при разработването на т.нар. Актуализиран документ през 2018 г. Към края на плановия период, през 2019 г. са отчетени общо 158 стопанства, от които 64 в животновъдството, т.е. налице е несъществен спад от 4,43 % в броя стопанства в растениевъдството, основно поради известно окрупняване на земеделските парцели и „излизане“ на някои най-малки растениевъдни стопанства. Може да се оцени, че двата индикатора за резултат за оценка на мярката са равни на целевите стойности за края на периода и мярката 1.3.1 е изпълнена на високо равнище.

Таблица 2.1

Проекти на физически и юридически лица от Община Иваново, финансирани от ПРСР 2014 – 2020 г. за периода 2015 – 2021 г.

Процедура (подмярка)	Брой проекти финансирани от ДФЗ - РА	Индикативен бюджет на проектите, лв	Одобрена субсидия за проектите, лв.	Съфинанси ране от бене фициента, лв
4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“	6	4 774 835	2 468 622	2 306 213
4.2 „Инвестиции в преработка и маркетинг на селскостопански продукти“	1	3 807 214	1 903 607	1 903 607
6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“	8	391 160	391 160	-
6.3 „Стартова помощ за развитие на малки стопанства“	7	205 359	205 359	-
7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширява- нето на всички видове малка по мащаби инфраструктура“	2	1 268 768	1 268 768	-
Общо:	24	10 627 336	6 327 516	4 299 820

Източник: Справка на ДФ „Земеделие“ – РА за броя проекти по ПРСР в община Ценово

Мярка 1.3.2. ПОДОБРЯВАНЕ ДОСТЪПА ДО ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА И ЕСТЕТИЗИРАНЕ НА ЛАНДШАФТА НА ТЕРИТОРИЯТА

Според ПИРО 2021 – 2027 г. на Община Ценово, съотношението между обработваемите и необработваемите земи е 99,6% в полза на обработваемите земи, което говори за оптимална структура на използване и стопанисване на поземления фонд. Важен признак за това е също дейността по подобряване на извън селищната среда.

За изпълнение на мярката са планирани две дейности: (1) „Изграждане и стабилизиране на селскостопански пътища“ и (2) „Устройване на полски чешми, крайпътни залесявания, заслони, места за почивка“. Към МО през 2017 г. по мярката са реализирани 3 (три) проекта за подобряване на земеделската среда при планирани 5 (пет) проекта, т.е. 60 % изпълнение. Отчитат се също общо 2,623 % полски пътища, което говори добре за устройството на „земеделската“ територия. Други проекти до края на целевия период не са изпълнявани и според индикатора за резултат, **мярката е със средна до висока степен на изпълнение.**

Мярка 1.3.3. ПОДМЯНА И УВЕЛИЧАВАНЕ НА ТРАЙНИТЕ НАСАЖДЕНИЯ

Постигането на целта за обновяване на трайните насаждения в земеделието е важно за осигуряването на известна диверсификация на предприятията и създаването на допълнителни работни места за прибиране и преработка на земеделските продукти.

При МО на ОПР през 2017 г. е установено, че площта на трайните насаждения е 19 160 (деветнадесет хиляди и сто и шестдесет) дка, което е преизпълнение на целевата стойност от 13 297 дка за 2020 г., заложена през 2014 г. Положително влияние е оказвала „Общинска програма за управление и разпореждане с общински имоти“, която чрез отдаването на земя под наем на общинска земя подпомага създаването на нови трайни насаждения“.

В хода на изпълнение на мярката около 7 130 дка трайни насаждения са бракувани и към 2019 - 2020 г. се отчита площ в размер на общо 12 088 дка трайни насаждения. Към края на програмния период, по информация от докладите за изпълнение на ОПР, предприятие „Агрола Еко Инвест“ ООД е засадило допълнително нови овощни градини и други трайни насаждения в размер на над 3 500 дка, т.е. в Община Ценово могат да се отчетат около 15 600 дка трайни насаждения към 2020 г.

С отчитане на изкоренените трайни насаждения, целевата прогнозна целева стойност от Актуализирания документ от 2017 г. възлиза на 14 870 дка. Следователно, **налице е преизпълнение към 2019 – 2020 г. на трайните насаждения с 5 %**. Ако в перспектива се заемат с трайни насаждения всичките 5 000 дка общинска земя, предоставена под аренда, ще **може да се отчете в перспектива преизпълнение от 32,05 %**. Тези високи резултати както понастоящем, така и в перспектива, **дават основание да се отчете висока оценка на изпълнението на мярка 1.3.3.**

Мярка 1.3.4. ОПТИМИЗИРАНЕ НА ПОЛИВНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ

За изпълнение на мярката в първоначалния план са включени няколко амбициозни дейности, като: помощ от общината за създаване на сдружения за напояване; инициране на публичен проект за обновяване и разширяване на напоителните полета и съоръжения; разработване на информационно-консултативна система за оптимизиране на напояването; актуализиране и картиране на микрорайоните, подходящи за поливно земеделие.

Към момента на МО през 2017 г. няма отчетени данни за нови поливни земеделски площи. До края на програмния период е планирано създаването на общо 500 дка поливни площи. **Поради липсата на поливна инфраструктура и недостигът на финансиране за проекти за напояване по ПРСР 2014 – 2020 г., мярката не е изпълнена.**

Мярка 1.3.5. ЗАСАЖДАНЕ НА НОВИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩИ ГОРСКИ МАСИВИ

Горските територии в Община Ценово възлизат на 4 917 дка. Планираната в Актуализирания документ целева стойност за 2020 г. е 600 дка ново залесени площи в горското стопанство. Към МО през 2017 г. са отчетени 500 дка залесени площи. По инициатива и с финансовата подкрепа на Фондация „77“, в периода след 2017 г. са залесени над 180 дка с бързо растящи видове топола и други дървесни видове. Може да се отчете, следователно, че целевата стойност на индикатора и **Мярка 1.3.5** е изпълнена на високо ниво.

Специфична цел 1.4. ПОДОБРЯВАНЕ НА МАРКЕТИНГА, ОРГАНИЗАЦИЯТА И КАЧЕСТВОТО НА ПРОИЗВОДСТВО В АГРАРНИЯ СЕКТОР

Мярка 1.4.1. ОСИГУРЯВАНЕ НА АКТУАЛНА ИНФОРМАЦИЯ И ПОВИШАВАНЕ НА НАУЧНОТО ОБСЛУЖВАНЕ В АГРАРНИЯ СЕКТОР

Наличието на актуална информация за иновации в земеделския отрасъл, като нови видове култури, агротехнически изисквания, перспективни пазари за реализация на продукцията и др., е важно за постигането на ускорено икономическо развитие на сектора. В Актуализирания вариант на ОПР са заложени два индикатора: „Брой публикации в сайта на общината“ и „Брой проведени обучения“ с местната общност от земеделски производители.

При МО през 2017 г. са **отчетени 6 броя публикации**, т.е. **50 % от целевата стойност на индикатора**. При целева стойност **две обучения**, те са планирани за изпълнение от Общинска земеделска служба и от Офис-Русе на НССЗ. По информация на НССЗ с писмо No 30/21/10.2021 г., за периода 2014 – 2020 г. в Община Ценово са проведени **34 консултантски дни (обучения)**, с **общо 93 участници** относно Националния план за действие по изменение на климата 2013 – 2020 г., за изискванията за биологично производство и подпомагането на биологичните производители, ползите от сдружаване на земеделските производители и др.

Като се отчетат публикуваните информации в полза на заетите в аграрния сектор и особено проведените от НССЗ – офис Русе обучения, **обосновано, мярка 1.4.1 се счита за изпълнена на високо ниво.**

Мярка 1.4.2. ПОДПОМАГАНЕ ПРИСПОСОБЯВАНЕТО НА ФЕРМЕРИТЕ КЪМ НАРАСТВАЩИТЕ ИЗИСКВАНИЯ НА СТАНДАРТИТЕ НА ЕС

Изпълнението на тази мярка е предвидено да се отчита чрез индикатора „Брой обучения по стандарти за кръстосано съответствие и други изисквания в земеделието“. При целева стойност **3 (три) обучения за програмния период**, от експертите на НССЗ – Офис Русе са проведени **общо 3 (три) информационни събития** и на земеделските производители са предоставени **общо 1384 специализирани консултации в областта на растениевъдството и животновъдството**. С това, **обосновано, като цяло, мярката е изпълнена на високо ниво.**

Мярка 1.4.3. УКРЕПВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ И СЪЗДАВАНЕ НА НОВИ БРАНШОВИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИ

При актуализацията на ОПР – Ценово през 2017 г. е формулиран индикатор за резултат „Брой организационни инициативи на органите за местно самоуправление“, за който при целева стойност **2 (два) броя сдружения на земеделски производители**, към **междинната оценка не е отчетено изпълнение**. Като цяло мярката **не се изпълнява и в Община Ценово няма създадени организации на производители**, въпреки възможностите за такива сдружения за стопаните с трайни насаждения и пчелни семейства.

Като доказателство може да се отчете информацията, че според системата „Исун“ през последните няколко години са финансирани проекти на млади фермери (Мярка 6.1) за изграждане на трайни насаждения и проекти по Мярка 6.3 за подкрепа на малки стопанства за отглеждане на пчелни семейства.

Мярка 1.4.4. ИЗГРАЖДАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИ ТЪРЖИЩА

При презумпцията за бъдещо финансиране на Стратегия за местно развитие на Местна инициативна група (МИГ) по Мярка 19 „ВОМР“ на ПРСР, е било планирано за програмния период да се организират 3 (три) броя земеделски тържища. За съжаления, както към момента на МО на Плана през 2017 г., така и при ПО през 2021 г. **няма отчетено изпълнение на индикатора за тази мярка.**

Специфична цел 1.5. РАЗНООБРАЗЯВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ДЕЙНОСТИ И ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ В СЕЛАТА

Мярка 1.5.1. ПРИВЛИЧАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИ ЗА ПРЕРАБОТКА НА ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ

В първоначалния ОПР Ценово е формулирана цел за привличане на инвеститори чрез устройствени проекти, улесняване на придобиването на собственост върху земята и изграждане на инфраструктура в земеделието. При актуализацията на Плана е заложен индикатор „**Стойност на инвестициите**“, за който при целева стойност 50 000 (петдесет хиляди) лв., към момента на МО не е имало изпълнение, въпреки подготовката на проект за съхранение на плодове и зеленчуци, и мярката е отчетена като **в начало на изпълнението.**

С финансиране от ПРСР, дружеството „Агрола Екоинвест“ ООД по одобрен от ДФ „Земеделие“ проект на стойност 3 807 214 лв., от които 1 903 607 лв. е БФП, и 1 903 607 лв. собствен финансов принос, изгражда предприятие за преработка и замразяване на плодове в с. Новград. Дружеството изгражда и собствени трайни насаждения, които вече надхвърлят 3500 декара. Предвижда се заетост на 50 души персонал от местното население.

Като се отчита изпълняваната понастоящем инвестиция от над 3 млн. лв, се оценява, че мярка 1.5.1 е изпълнена на много високо равнище.

Мярка 1.5.2. ПОДПОМАГАНЕ НА ЧАСТНИ ИНИЦИАТИВИ В СЪЗДАВАНЕТО НА МИКРОПРЕДПРИЯТИЯ

Според Актуализирания документ на плана, изпълнението на **мярката се оценява чрез броя срещи за обучения с цел подпомагане на частните инициативи.** При целева стойност за 2 (две) обучения, при МО през 2017 г. не е отчетено изпълнение на такъв индикатор. Отчетена е частната инициатива за пускането в действие през 2014 г. на предприятие с австрийски капитал за пакетиране на изкуствени торове.

Напоследък, изпълнението на мярката набира сериозно развитие в областта на приложението на ВЕИ. През 2015 г. в с. Пиперково е изградена една фотоволтаична централа на частен инвеститор „Зоненхоф“. През 2020 г. е сключено Споразумение за право на строеж на съвместна фотоволтаична централа върху имоти общинска собственост от страна на „Проджект Къмпани 1“ ООД. Според справка от ДФ „Земеделие“ – Разплащателна агенция (Таблица 2.1), през програмния период е финансирано е изпълнението на 6 (шест) микро предприятия на млади фермери. Следователно, **при целева стойност от 2 (две) инициативи и срещи за микро предприятия, Мярка 1.5.2 е изпълнена на високо равнище.**

Мярка 1.5.3. ПОДПОМАГАНЕ НА ЧАСТНИ ИНИЦИАТИВИ В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Мярката съответства на вижданията в Общината за развитие на нетрадиционни видове туризъм като природен (скаутски, приключенски, риболовен) туризъм. Това изисква не само общински инвестиции за устройването на еко-пътеки, площадки и навеси за къмпинг, но и частни инициативи за къщи за гости и особено за създаване и промотиране на подходящи и перспективни туристически продукти.

Индикаторът на мярката „Брой новосъздадени местни туристически продукти и/или услуги“ има целева стойност 7 (седем) броя, но **към МО през 2017 г. са отчетени 5 (пет) броя туристически продукти/услуги**. Общо взето, изпълнението на мярката закъснява и поради факта, че на територията на Общината няма официално регистрирани места за настаняване на гости и туристи като хотели, хижи и къщи за гости, които биха развивали повече нови туристически продукти и услуги. Една от основните причини за това е липсата на финансиране от ПРСР за подпомагане на проекти на къщи за гости, както това е било възможно през миналия програмен период 2007 – 2013 г.

Като се отчете известната нова услуга за настаняване на участници от речни походи в палатков лагер в частен имот в с. Белцов, и наличните към 2017 г. на 5 (пет) туристически услуги **мярката може да се отчете като изпълнена на 85 – 90 %, т.е. високо изпълнение**.

Специфична цел 1.6. РАЗВИТИЕ НА АЛТЕРНАТИВЕН ТУРИЗЪМ

Мярка 1.6.1. ПРОФЕСИОНАЛНА ПРОМОЦИЯ И РЕКЛАМА НА ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ И ПРЕДЛАГАНЕ

Единствената отчетена информация във връзка с мярката е, че като продължение на проект „Експониране етнографското наследство и природните забележителности на Община Ценово с прилагане на компютърни технологии“ функционира система от компютърни програми за съхраняване и подреждане на аудиовизуални елементи с избор на език за озвучаване и представяне. По мярката няма отчетени **„Брой срещи за промоция и реклама на туристически продукти“** и следователно, оценката за мярката е **„Без изпълнение“**.

Мярка 1.6.2. СЪЗДАВАНЕ НА АКТУАЛИЗИРАНА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА АЛТЕРНАТИВЕН ТУРИЗЪМ (2017 – 2020)

Чрез проект по ОП „Административен капацитет“ от 2013 г. „Въвеждане на механизми за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики чрез прилагане на стратегически планове и програми“, през 2014 г. е разработена „Актуализирана общинска програма за алтернативен туризъм за периода 2014 – 2020 г.“ Също така, Община Ценово активно участва в работните групи на областна администрация Русе по изготвянето и изпълнението на Стратегия за устойчиво развитие на туризма в област Русе 2020-2030 г., която е приета в началото на 2020 г. В Стратегията, сред по-значимите природни и културно-исторически ресурси на Областта е включен римски кастел „Ятрус“ край с. Кривина. В стратегията се предвижда реализация на проект на Община Ценово за разкриване на отбранителната система и кулите на кастела „Ятрус“, така че да се представи като обект, подходящ за туристически посещения с цел запознаване с Дунавския Римски Лимес (границата на римската империя) на територията на България.

Въз основа на информацията се отчита индикатор „Един брой разработени актуални програми за алтернативен туризъм“, което е целевата стойност за периода. Следователно, за мярка 1.6.2 се отчита висока степен на изпълнение.

Мярка 1.6.3. СЪЗДАВАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ „АРХЕОЛОГИЧЕСКИ И ИСТОРИЧЕСКИ УЧИЛИЩА НА ТЕРЕН“

В предоставените отчети по изпълнението на ОПР Ценово към момента на МО има информация за 1 (един) брой такъв туристически продукт и мярката може да се оцени със „Средна степен на изпълнение“. Препоръчваме общината да промотира активно дейности в изпълнение на тази мярка сред туристическите фирми в областта и страната, както и да се следи броят новосъздадени местни туристически продукти и/или услуги.

Мярка 1.6.4. ИНФОРМИРАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ЗА ФИНАНСОВИ ИЗТОЧНИЦИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА СЕМЕЙНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ФИРМИ

Дейността се извършва съвместно от една страна от звената за информационно-образователни и експертни услуги - Офисът в Русе на НССЗ-София и ОИЦ – Русе, и от друга страна – Общинската служба по земеделие и гори, както и чрез частни консултантски фирми за бизнес услуги. В плана за регионално развитие е заложен индикатор „Брой междуинституционални координации за развитие на туризма“, като при МО са отчетени по 1 (една) на година, т.е. общо 3 (три). След това няма отчетено развитие и съобразно целевата стойност на индикатора може да се приеме „Средна степен на изпълнение“ на мярката.

ПРИОРИТЕТ 2. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИЯ КАПИТАЛ ЧРЕЗ УКРЕПВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА И СЪЗДАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ УМЕНИЯ

Специфична цел 2.1. УКРЕПВАНЕ КАПАЦИТЕТА НА АДМИНИСТРАЦИЯТА И ПОДОБРЯВАНЕ НА КООРДИНАЦИЯТА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Мярка 2.1.1. ПОДОБРЯВАНЕ НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО МЕЖДУ КМЕТА И ОБЩИНСКИЯ СЪВЕТ

Налице е висока степен на взаимодействие между Кмета и Общински съвет – Ценово при планирането и изпълнението на общински политики за развитие. За целта е създадена **Обединена общинска група за подкрепа на изпълнението на общинския план**, която функционира редовно и устойчиво. Тази група заседава и работи най-малко един път годишно, т.е. налице е изпълнение на индикатора за най-малко 3 (три) броя заседания за програмния период и може да се даде висока степен на изпълнение на мярка 2.1.1.

Друга форма на подкрепа е регулярното обсъждане в Общинския съвет – Ценово на проблеми за развитието на местната бизнес-общност, актуализация и наредби за изпълнение на земеделската и животновъдна дейност, при която се търси удовлетворяване на интересите съобразно законовата рамка.

Както бе посочено за **Мярка 1.2.4**, Кметът на Общината е предложил общо 109 броя документи за обсъждане в Общинския съвет. Това също показва, че е **налице висока степен на взаимодействие между изпълнителната местна власт (Кметът на Община Ценово) и Общинския съвет.**

Мярка 2.1.2. СЪЗДАВАНЕ НА ПРОГРАМА И ОБУЧЕНИЕ ЗА ПОДКРЕПА НА МЕСТНАТА ИКОНОМИЧЕСКА АКТИВНОСТ И СОЦИАЛНИЯ КЛИМАТ

Мярката се отчита чрез броя общински служители, които са участвали в проекти и обучения за повишаване на местната икономическа активност и социалния климат в Общината. Важна предпоставка за това е завършилия през 2016 година проект за ТГС с Окръг Гюргево в Румъния по Програма Interreg V-A Румъния-България, Приоритетна ос 5 „Ефикасен регион“, Специфична цел 5.1, направление „Увеличаване на капацитета за сътрудничеството и ефективността на публичните институции в контекста на трансграничния регион“ на тема **„Регионален обучителен център за повишаване на трудовата квалификация в с. Ценово“** Проектните дейности са свързани със съвместни дейности за подобряване на заетостта и мобилността на работната сила в трансграничния регион Русе – Гюргево.

На служителите в Общинска администрация се постоянно се осигурява участие в обучителни програми, конференции и семинари. В началото на изпълнение на ОПР 2014 – 2020 г., 10 (десет) служители от Община Ценово са взели участие в обучения, семинари, работни и информационни срещи за повишаване на квалификацията си. Обученията са в областта на: Нов Закон за обществените поръчки, Бюджет 2016, Прилагане на СФУК, Промени в Закона за държавния служител, Държавни помощи. До периода на МО през 2017 г. в програми за обучения са участвали общо 23 служители на общинска администрация.

След МО, през 2019 година през обучения са преминали 31 служители, в ресорите: Правни въпроси, Управление на проекти, Изменение на законодателството, Човешките ресурси, Финансови, Счетоводни и Социални услуги. Въпреки тежката 2020 година, белязана с COVID, административните служители са участвали в обучения и семинари с общо 24 участници: „Право и задължения на съставителите на актове. Административни нарушения и административни наказания. Процедури по налагане на санкции“ – 2 участника; Обучение по СФУК (Система за финансово управление и контрол) – 2 души; Обучение от АСКО (Асоциацията на специалистите по комуникации в общините) – 1 участник; Обучение в ТСБ – Север – 2 души; Социални услуги – 1 участник; Семинар по СФУК (Система за финансово управление и контрол) – 2 участника; Проблеми на Местното самоуправление – 1 участник; Обучение по ИФИСО – 7 участника; Онлайн обучение по ИФИСО (Интегрирана финансово-информационна система за общините) – 3 участника; Обучение за ЦАИС ЕОП (Централизирана автоматизирана информационна система за Европейски обществени поръчки)– 5 бр.; Курс „Атестиране на педагогическите специалисти“ – 1 участник.

Вижда се, че след МО през 2017 г., в обучения са участвали общо 54 служители от общинска администрация, т.е. общо 77 за периода, което **надвишава целевата стойност от 70 души**. Следователно, **мярка 2.1.2 се оценява като изпълнена на високо равнище**.

Мярка 2.1.3. СЪЗДАВАНЕ НА КАПАЦИТЕТ ЗА ПЛАНИРАНЕ, ПРОГРАМИРАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА УСВОЯВАНЕТО НА ФОНДОВЕ НА ЕС, НАЦИОНАЛНИ И МЕСТНИ ИЗТОЧНИЦИ

Дейността по реализиране на Мярка 2.1.3 е съществена за устойчивото планиране и изпълнение не само на общинския план за регионално развитие, но и за изпълнението на плановете по секторните политики. Оценява се по ефективността на наблюдението и оценката на общинския регионален план за развитие и на различни секторни програми. Формално, в Актуализирания документ през 2017 г. са заложили два индикатора за оценка: (1) Брой групи

за наблюдение и оценка на планове и програми и (2) Брой отчетни доклади по реализацията на общински политики.

При МО на общинския план през 2017 г. е отчетено **наличието на една изградена група за наблюдение и оценка на ОПР**, при целеви броя 3 (три) броя групи, но след това – до края на плановия период няма изградена и друга група. Вторият индикатор е изпълнен над 100 % от целевата стойност 4 (четири) доклада по реализацията. Доказателството е фактът, че **всяка година Г-н Кметът докладва за обсъждане в Общинския съвет поне по един отчетен доклад – за плана за регионално развитие**, т.е. общо 6 броя за периода, въпреки че е възможно да има и доклади за отчет на развитието на секторни политики. **Следователно, Мярка 2.1.3. може основателно да се оцени като изпълнена на високо равнище.**

Специфична цел 2.2. ПОДОБРЯВАНЕ ОРГАНИЗАЦИЯТА И КАЧЕСТВОТО НА ПРЕДОСТАВЯНИТЕ АДМИНИСТРАТИВНИ УСЛУГИ

Мярка 2.2.1. ПРЕДОСТАВЯНЕ КОМПЛЕКСНИ АДМИНИСТРАТИВНИ УСЛУГИ НА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА И РАЗВИТИЕ НА ЕЛЕКТРОННО УПРАВЛЕНИЕ

В рамките на мярка 2.2.1, в началото на отчетния период е изпълнен успешно проект за подобряване на управлението на човешките ресурси и повишаване на квалификацията на служителите в администрацията. По проекта са разработени редица вътрешно-устройствени документи, които се използват от служителите в периода. За дейността по мярка 2.2.1 е отчетена сравнително висока степен на изпълнение още по времето на междинната оценка (МО) и това продължава успешно до края на отчетния период. **Введена е планираната 1 (една) система за административни и технически услуги в Общината. Въведено е планираното електронно движение на документи на гражданите. Поради това, може да се отчете „Висока степен на изпълнение“ на мярка 2.2.1.**

Тази висока степен на изпълнение на мярката е също резултат от повишаване осигуреността на общинска администрация и кметствата с компютърна техника и друго канцеларско обзавеждане. Така през 2015 г. е отчетено придобиването на такова оборудване на стойност 19 166 лв. от общинския бюджет и за 5 771 лв. от други източници. През 2016 и 2017 г. са закупени със средства в размер на 16 573 лв. от централния бюджет компютърна техника и климатици за 5 (пет) кметства от общината. През 2018 г. са закупени компютърна конфигурация, преносим компютър и мултимедия на стойност 874 лв. от бюджета и 1 518 лв. от собствени средства.

Подобрява се, особено в края на програмния период осигуреността с компютърна техника и софтуер на администрацията. Така, през 2020 – 2021 г. е закупен преносим компютър за кметство Караманово на стойност 1 200 лв. от собствени средства, компютър и конфигурация за ДЦПЛУ на стойност 2 900 лв. от бюджета, климатични колони за ДСП с. Новград на стойност 6 000 лв. от собствени средства и др.

Предполага се по-нататъшно успешно прилагане на постиженията по мярката в условията на ръст на прилагането на информационно-комуникационни технологии (ИКТ) в страната и в частност в Област Русе. Резултатите от проучване на НСИ показват, че 80,0 % от домакинствата в област Русе имат достъп до Интернет в домовете си при средно 78,9 % за страната. През 2020 г. в област Русе 68,9 % от лицата на възраст между 16 и 74 навършени години ползват интернет всеки ден или поне веднъж седмично.

Мярка 2.2.2. РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНСКИЯ ИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР

Според експерти по приложение на ИКТ в административното обслужване на гражданите, тази мярка, насочена към подобряване на качеството на предоставяните на населението публични услуги изисква наличието на три основни компонента: (1) Разписани организационни процедури за работа на администрацията и прилагане на принципа „Обслужване на едно гише; (2) Съвременен техническо осигуряване и технологии, както и въвеждане на електронни административни услуги за населението; (3) Повишаване на капацитета на административните служители.

За тази мярка не е изпълнен плановият показател за брой административни електронни услуги – те остават на ниво 1 (една) въведена услуга от периода 2016 – 2017 год., при план до края на 2020 г. 3 (три) въведени услуги. Поради това, и с оглед на посочените задачи за пълно изпълнение на мярката **тя се оценява със средна степен на изпълнение.**

Специфична цел 2.3. ЗАСИЛВАНЕ НА ВЪТРЕШНО-ОБЩИНСКОТО И МЕЖДУОБЩИНСКОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Мярка 2.3.1. СЪЗДАВАНЕ НА СИСТЕМА ЗА ПАРТНЬОРСТВО ЗА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ НА ОБЩИНАТА И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

Още при изготвяне на МО на ОПР през 2017 г. е установено, че се осъществява успешно сътрудничество на общинското ръководство с различни териториални институции (Областна администрация-Русе, съседни общини, общини от окръг Гюргево – Румъния и други, с цел подобряване на партньорството при реализирането на политики за регионално и местно развитие. Добър пример за това е дейността на **Обществения съвет на община Ценово**, за работата на който **са разработени и се прилагат правила за устойчиво функциониране.**

По проект „Програма за трансгранично обучение между окръжен съвет Гюргево и областна администрация Русе"(ПТГО) през годината са разработени 1 наръчник за обучение и 1 обща стратегия за интегрирана устойчива енергийна ефективност на ниво трансграничен регион Русе-Гюргево за периода 2020-2027 г., като заедно с това бяха проведени два семинара и две кръгли маси за обсъждане на предложените дейности в стратегията. Организиран са наставнически обучителни програми за трите институции, с 5 (пет) дневно посещение в Гюргево на представители на партньорите. Създадена е съвместна работна група от експерти на трите администрации и е разработен План за действие с портфолио от проекти за програмен период 2021 – 2027 г. Извършени са строително ремонтни дейности в Заседателна зала на ет. 3 в сградата на Общинска администрация. **На 19.05.2019 година приключи изпълнението на проекта и общината внесе за одобрение окончателен доклад за изпълнение на дейностите.**

През периода 2018 – 2020 г. година община Ценово като водещ партньор, съвместно с Комуна Хотареле и Комуна Гряка – Окръг Гюргево, Румъния, изпълнява проект ROBG 417 „Трансгранично партньорство между Ценово – Хотареле - Гряка срещу природни рискове“, на стойност 854 259 евро, от които 414 449 евро за бюджет на Община Ценово по проекта. Целевата група на проекта са жителите на Ценово, Хотареле и Гряка – 10 975 души. Изпълнени са дейности за: предоставяне на външна експертиза и услуги по управлението на проекта; доставени са десет броя медицински комплекти за първа помощ; проведени са общо 4 работни срещи на екипите за управление; организирани са 3 кампании за повишаване на осведомеността; 3 кръгли маси и 3 обучения за опасностите и рисковете, мерки за тяхното

смякчаване, управление и намаляване, е разработена една обща стратегия за по-добра координация и ефективна реакция на съвместно трансгранично партньорство между Община Ценово, Комуна Хотареле и Комуна Гряка; доставен е един специализиран автомобил с висока проходимост за работа при тежки терени. Закупено е също ново специализирано оборудване за снегопочистване, опесъчаване, почистване на дренажни и напоителни канали, канавки, банкети и отстраняване на трева и храсти; закупено е тренировъчно оборудване за оказване на първа медицинска помощ, изработен и поставен е билборд за предоставяне на информация и публичност по проекта. През 2020 и 2021 г. по проекта са проведени редица заключителни срещи и публични събития заедно с общините от русенска област и румънските партньори.

Отчетено е, че е **разработен комплект от правила за дейността на създадения Обществен съвет на Община Ценово** и успехите по изпълнение на посочените по-горе проекти по ТГС с Окръг Гюргево в Румъния. **Разработена е обща стратегия за по-добра координация и ефективна реакция на съвместно трансгранично партньорство между Община Ценово и няколко общини от окръг Гюргево. Въз основа на това, Мярка 2.3.1 се отчита с висока степен на изпълнение.**

Мярка 2.3.2. ОБУЧЕНИЕ НА МЕСТНИТЕ ПАРТНЬОРИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ПАРТНЬОРСТВОТО И УПРАВЛЕНИЕ НА СЪВМЕСТНИ ПРОГРАМИ

Дейността по тази мярка е във фокуса на общинското ръководство след като от 2016 г. започва интензивна работа в проекти за трансгранично развитие с Румъния. През 2018 година са изпълнени обучителни дейности по съвместен проект за трансгранично обучение с участието на Областна администрация Русе и Окръг Гюргево, Румъния и ТГО, както следва:

(1) Наставническа програма в гр. Русе, за 40 човека, по 10 от Община Ценово и Областна администрация - Русе и 20 от Окръжен съвет Гюргево;

(2) Обучение в наставничество в гр. Гюргево, 37 участника - 7 от Община Ценово, 10 от Областна администрация и 20 от Окръжен съвет Гюргево;

(3) Обучение в гр. Констанца, Р. Румъния, за Управление на публичните инвестиции, с 40 участници, от които 10 от Община Ценово, 10 от Областна администрация Русе и 20 от Окръжен съвет Гюргево;

(4) Обмяна на опит от представители на Областна администрация — Русе, Окръжен съвет Гюргево, Община Ценово, общински съветници от Общински съвет Ценово и членове на екипа за изпълнение на проекта в гр. Стокхолм, Швеция по адаптирането към климатичните промени, намаляване на вредните емисии, преработване на максимален процент от отпадъците на града, намаляване на употребата на лични автомобили, залесяване и др.;

(5) Обмен на добри практики в областта на зелената енергия и икономика в гр. Гюсинг – Австрия, с участието на членове на Община Ценово, експерти на Областна администрация Русе, а от румънска страна експерти от Окръжен съвет Гюргево;

(6) Работна група за разработване на План за действие, за идентифициране и подбиране на идеи за проекти със социални и икономически ползи за 2021-2027 г. в съответствие със стратегическите насоки за периода.

Проектът е с финансиране от ЕФРР в размер на 212 165 Евро, т.е. 414 960 лв.

По тази мярка, **в програми за обучения по трансгранично сътрудничество, по прилагане на т.нар. „зелена икономика“ и др. са участвали над 35 участници от общинска администрация, общински съвет и частни предприятия, при план до края на програмния период 20 участници, поради което е налице висока степен на изпълнение.**

Мярка 2.3.3. СЪЗДАВАНЕ НА ПОДХОДИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА МЕСТНОТО РАЗВИТИЕ

Дейностите за изпълнение на Мярка М 2.3.3 се заключават преди всичко в осъществяването на възможността за създаване МИГ „Ценово – Свищов“ между **Община Ценово и селските кметства около гр. Свищов**. След Решение на Общински съвет - Ценово и проведени срещи между Община Свищов и Община Ценово е формирано Сдружение с нестопанска цел (СНЦ) "Местна инициативна група Ценово-Свищов" със седалище в с. Ценово. Целта на сдружението е обединение с цел изработване на стратегия за местно развитие, която да която постига устойчиво и интегрирано развитие на района чрез разнообразни и алтернативни възможности за заетост, стимулиране на дейности, свързани с преработване на селскостопанска продукция, развитие на туризма и опазване на културно-историческото наследство чрез насърчаване на партньорството, предприемачеството и иновациите. Финансирането от 50 000 лв. е по подмярка 19.2 "Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие" от ПРСР 2014-2020 г.

В периода Април - Юни 2016 г. са проведени поредица от срещи:

- Две партньорски срещи между ръководствата на Община Ценово и Община Свищов, както и други основни учредители и участници в МИГ;
- Три броя обучителни срещи в Община Ценово с участници над 35 представители на бизнеса и земеделието, НПО, местна власт, представители на уязвими групи и др.

По време на срещите с местната общност са идентифицирани основните групи заинтересовани страни за балансираното и устойчиво развитие на територията на общини Ценово и Свищов, обсъдени са силните и слаби страни, възможностите и заплахите пред района на МИГ и са проведени анкетни проучвания. Въз основа на това е **разработена Стратегия за водено от общностите местно развитие (СВОМР) на Сдружение „МИГ Ценово – Свищов“**, която е програма от проекти за изпълнение през периода.

За обсъждането и търсенето на нови подходи за насърчаване и насочване на регионалното и местно развитие, от Сдружение МИГ „Ценово – Свищов“ е създадена **електронна страница** – сайт за публикации и обмен на опит по конкретната проблематика. На тази страница се публикува информация за проведените срещи и публични обсъждания с бизнеса и останалите заинтересовани страни. За съжаление, **поради липсата на достатъчно финансиране по мярката в ПРСР, стратегията не е финансирана и обсъждането на подобна тематика се преустановява** до нова кампания за предложения за МИГ-ове.

По мярката в Актуализирания документ от 2017 г. е фиксирана целева стойност за създаване на два броя общински сайтове по конкретната проблематика. Поради обстоятелството, че не е финансирана СВОМР за МИГ „Ценово – Свищов“, изпълнен е само 1 (един) сайт, и мярката **2.3.3 може да се оцени със средна (50 %) степен на изпълнение**.

Специфична цел 2.4. ПОСТИГАНЕ НА ГЪВКАВ ПАЗАР НА ТРУДА И СОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ

Мярка 2.4.1. ИЗГРАЖДАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА ЗА ТЪРСЕНА ОТ ИНВЕСТИТОРИ РАБОТНА СИЛА И ПРЕДЛАГАНИ СПЕЦИАЛИСТИ

Мярката е от изключителна важност за осигуряването на заетост на трудовия пазар на Общината. Цели се, преди всичко, своевременното информиране на работодателите и на безработните лица за политиката по заетостта, регламентирана от Националния план за заетостта. Освен това, тя има за цел да подпомага усъвършенстването на системата за работа с работодателите и да насърчава използването на предлаганите от Бюрото по труда – гр. Бяла услуги по заетостта, съобразно изискванията на пазара на труда.

През 2016 година по Програма Interreg V-A Румъния-България за финансиране по Приоритетна ос 5 „Ефикасен регион“, Специфична цел 5.1 „Увеличаване на капацитета за сътрудничеството и ефективността на публичните институции в контекста на трансграничния регион“ е завършен проект за ТГС с Окръг Гюргево в Румъния на тема **„Регионален обучителен център за повишаване на трудовата квалификация в с. Ценово“**. Проектните дейности са свързани със съвместни инициативи за подобряване на заетостта и мобилността на работната сила в регион Русе – Гюргево. **По проекта е разработен технически проект за обучителен център за повишаване на трудовата квалификация, на стойност 19 800 лв., но изграждането на такъв център не е финансирано.**

За прилагане на мярката 2.4.1 е сключен договор между БТ – Бяла и община Ценово като работодател по мерките за насърчаване на заетостта, при план за сключени договори с общо 3 (три) работодатели за насърчаване на заетостта. Формално, оценката за мярката е **„средна до висока степен“** на изпълнение. Тази известна слабост при изпълнение се компенсира до голяма степен от големия брой безработни лица, които са включени в мерки за насърчаване на заетостта, както е отчетено по долу за мярката 2.4.2.

Мярка 2.4.2. РАЗВИТИЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ УМЕНИЯ В ПОДКРЕПА НА ИКОНОМИЧЕСКА АКТИВНОСТ И АДАПТИВНОСТ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Мярката е важна за подкрепа на икономическата активност чрез подобряване на адаптивността на човешките ресурси. От 2016 година стартира проект „Обучение и заетост за млади хора на възраст до 29 години“. Включени са общо 55 души, на длъжност общ работник – 52 души и технически сътрудник - 3 души, ангажирани по населените места.

По НП „Старт в кариерата“ за 9 месеца със специалност – „Финансово счетоводна дейност“ е назначено 1 лице. По Закона на насърчителна заетост е ангажирана 1 бройка – работник озеленяване; По НП „Помощ при пенсиониране“ , за срок от 2 години са заети по едно заето лице в Долна Студена и Ценово на длъжност работник „Поддръжка“. По НП „ЗОХТУ“/Заетост и обучение на хора с трайно увреждане са ангажирани 2 души за срок от 2 години – в Ценово и Новград. По регионална програма за заетост и обучение са ангажирани 5 души за срок от 6 месеца; По Закона за насърчаване на заетост за срок от 1 година - 2 души. По Закона за насърчаване на заетост за срок от 1 година работник „Поддръжка“; За срок от 6 месеца 1 бройка на длъжност „Работник озеленяване“; За срок 1 година 1 бройка „Работник озеленяване“.; За срок от 1 година на длъжност „Чистач-хигиенист“ 1 бройка на лице с ТЕЛК.

През 2017 година по проект „Обучение и заетост за млади хора – Етап 2“, по ОП РЧР са наети 10 безработни младежи на възраст до 29 години на длъжност „Работник озеленяване“

след преминалото обучение за придобиване на професионална квалификация в рамките на 200 учебни часа по част от професия „Озеленяване и цветарство“. Проектът е за 6 месеца, като заетите са ангажирани в с. Ценово, с. Долна Студена, с. Караманово и с. Новград.

По НП „Старт в кариерата“ за 9 месеца като специалист „Общинска собственост“ е наето 1 лице до 29 години. По НП „Обучение и заетост на продължително безработни лица“ в 5 детски градини са заети 5 лица на длъжност „Общ работник“ на 8-часов работен ден. По НП „Помощ за пенсиониране“ са заети 4 безработни лица за „Работник поддръжка“ на 8-часов работен ден. По НП „Заетост и обучение на хора с трайни увреждания“ на пълно работно време са заети 2 лица на 8-часов работен ден на длъжност „Работник поддръжка“. По Регионална програма за заетост и обучение са заети 4 лица на 8-часов работен ден и 1 лице на 6-часов работен ден на длъжност „Работник озеленяване“ за срок от 6 месеца.

По насърчителна мярка по чл. 52, ал. 1 от Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ) е заето 1 лице като „Чистач-хигиенист“ на 7-часов работен ден за период от 1 (една) година. По насърчителна мярка по чл. 36а от ЗНЗ за наемане на непълно работно време на продължително безработни лица до 29-год. е било заето 1 лице на длъжност „Работник озеленяване“. По насърчителна мярка по чл. 55в от ЗНЗ бяха заети 8 продължително безработни лица на различни длъжности на 8-часов работен ден за период от една година. Организиран и проведен е курс за професионално обучение за квалификация на регистрирани в ДБТ безработни лица, за Помощник в строителството в което са обучени 12 лица за период от 3 месеца.

През 2018 и 2019 г. по проект „Обучения и заетост – Компонент II“, финансиран по ОП РЧР за 12 месеца, в Община Ценово са наети 9 неактивни и безработни лица с увреждания на възраст над 29 години за „Чистач-хигиенист“. След подбор е нает служител за „Специалист активиране“ за срок от 12 месеца по проект „Работа“, финансиран по ОП РЧР. Допълнително в Община Ценово са наети 10 неактивни и безработни лица с трайни увреждания на възраст над 29 години на длъжност „Чистач-хигиенист“ на пълно работно време.

По НП „Старт в кариерата“ за 9 месеца като специалисти „Приходи общинска собственост“ и са наети две лица на възраст до 29 години за 10 месеца. По НП „Обучение и заетост на продължително безработни лица“ са наети за период от една година общо 4 лица за „Общ работник“ на 8-часов работен ден. По НП „Помощ за пенсиониране“ са наети за период две години общо 6 безработни лица на длъжност „Работник поддръжка“ и „Общ работник“ на 8-часов работен ден. По НП „ЗОХТУ“ (Заетост и обучение на хора с трайни увреждания) на пълно работно време са заети общо 4 лица на 8-часов работен ден за период от две години. По Регионална програма за заетост и обучение са наети за срок от 6 месеца 5 лица на 8-часов работен ден на длъжност „Работник озеленяване“. По насърчителни мерки за наемане на продължително безработни лица до 29-годишна възраст са наети 7 души за една година.

Както се вижда, за целия период на изпълнение на мерки 2.4.1 и 2.4.2 в квалификационни програми и курсове за насърчаване на заетостта са включени общо 149 безработни лица, от които към МО през 2017 г. са отчетени 52 лица, т.е. 69 % от целта за 2080 г. При целевия план между 75 и 100 безработни лица, е налице сериозно преизпълнение на участието в мерки за насърчаване на заетостта и/или в квалификационни курсове, **поради което е налице висока оценка на изпълнението.** Мярката съдейства за социалната интеграция и чрез създадения „Дневен център за възрастни хора с увреждания“, който продължава да функционира.

Специфична цел 2.5. ПОВИШАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО
Мярка 2.5.1. МОДЕРНИЗИРАНЕ НА СГРАДНИЯ ФОНД И ОБОРУДВАНЕТО
НА УЧИЛИЩАТА

Общинското ръководство отделя сериозно внимание на образователното дело в общината, което е приоритет в изпълнението на общинския план за развитие. Тя осигурява автобусен транспорт за превоз на децата от училищата и детските градини и извършва текущ ремонт на сградите и отоплителните инсталация. При необходимост, чрез централния бюджет общината осигурява допълнителни средства за програмни продукти и лицензи, например за 2 600 лв. за електронни дневници на учебните заведения през 2019 г., за 2 416 лв. през 2020 г. и за 2 488 лв. за 2021 г. Закупени са преносими компютри за училищата в селата Ценово, Новград, Долна Студена и Караманово на стойност 6 336 лв. от държавния бюджет.

При план за периода 1 (един) брой санирани сгради на училища и детски градини, през 2014 – 2015 г. са извършени с общински средства ремонти в ОУ "Христо Ботев" с. Ценово на стойност 5 994 лв. и ремонт на топлинна инсталация в ДГ „Славейче”, с. Новград на стойност 5 265 лв. През 2015 г. е придобито спомагателно оборудване за детски градини за 3600 лв. от бюджета на общината и за 4 994 лв. от други източници – ПУДООС. През 2016 г. е закупено за нуждите на учебните заведения в общината оборудване и са извършени работи по озеленяване на стойност 12 885 лв. от бюджета, 14 790 лв. от средства на общината и 2 500 лв. от други източници (ПУДООС, заеми и др.). През 2018 г. са извършени ремонти, реконструирани и озеленяване на учебни заведения на стойност 113 811 лв. от общинския бюджет и 4 995 лв. от други финансови източници като ПУДООС и др. Изградена е през 2019 г. нова парна инсталация за ОУ – с. Ценово на стойност 40 000 лв. от държавния бюджет. Със средства от ПУДООС са ремонтирани обекти в детска градина и ОУ в с. Долна Студена за 4 998 лв.

Създаден е „Механизъм за съвместна работа на институциите“ по обхващане и задържане в образователната система на деца в предучилищна и училищна възраст. Сформирани са 4 екипа за обхват с участие на РУО – Русе, Общинска администрация, МВР, Дирекция „Социално подпомагане“ и представители на училищата. Благодарение на работата на Екипите през 2019 година, няма неконтролирани, незаписани или отпаднали деца и ученици. Във връзка с политиката на Кмета за задържане на младите хора в общината и подпомагане на семействата с малки деца от 01.02.2020 г. детските градини са безплатни.

В училищата през 2019 и 2020 г. е изпълняван проект „Подкрепа за успех“ по ОП НОИР за подкрепа на децата със затруднения в усвояването на учебното съдържание и да се подпомогне равния достъп до качествено образование. По проекта в ОУ „Христо Ботев“ – с. Ценово и ОУ „Христо Ботев“ – с. Караманово са назначени двама образователни медиатъри.

Общинското ръководство оказва подкрепа и съдействие на училищата и детските градини при изпълнението на проекти по различни програми, като:

1. ОП „НОИР“ в училищата, като за периода 2014 – 2020 г. са изпълнени общо 10 (десет) проекта и получена БФП в размер на 104 360 лв.
2. ОП „НОИР“ в детските градини, като са изпълнени общо 4 (четири) проекта и получена БФП в размер на 28 998 лв.
3. НП на МОН по „Информационни и комуникационни технологии“ (ИКТ), по която са изпълнени в училищата 6 (проект) с БФП в размер на 19 520 лв.

4. Центъра за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства – 1 (един) проект в с. Ценово на стойност 1 544 лв.
5. ПУДООС за озеленяване и възстановяване на зелени площи – общо 4 (четири) проекта в училища и детски градини.

Като следствие от работата по проекти е постигната много висока наситеност на учебните заведения в общината с компютърна техника. За обучение по ИКТ на 149 ученика се използват общо 72 компютъра и таблета, което осигурява „плътност“ от 48 броя на 100 ученика, т.е. **целевата осигуреност от 10 броя/100 ученика е надхвърлена около 5 пъти**. При план 3 броя, организирани са общо 7 (седем) стаи с компютърна техника, т.е. целевата стойност е изпълнена на 250 %. **С отчитане на дейността за поддържане на материалната база на учебните заведения считаме, че мярка 2.5.1 е изпълнена напълно и на високо равнище.**

Мярка 2.5.2. ВКЛЮЧВАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННИ И КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ В УЧИЛИЩАТА

Мярката е във фокуса на дейността на учебните заведения, при което има активната подкрепа на община Ценово в подготовка на проекти и голям брой обучителни инициативи. През 2020 г., 30 учители са участвали в курсове и обучения за повишаване качеството на образование и усъвършенстване на педагогическата и методическата подготовка. Общо 9 учители в общината са придобили различни професионално-квалификационни степени. Обучителни курсове за работа в електронна среда са преминали 21 учители. В тематични курсове и семинари са били регистрирани 30 участия на учители от общината.

Във връзка с политиката на Кмета за задържане на младите хора в общината и подпомагане на семействата с малки деца от 01.02.2020 г. детските градини са безплатни.

В Проект „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“ по ОП НОИР са обхванати 32 деца, на които се предоставя допълнително обучение по български език, а на техните родители – и психологическа и социална подкрепа. Продължава работата по Проект „Подкрепа за успех“ по ОП НОИР с ученици, които имат различни затруднения в усвояването на знания и за които съществува риск от отпадане от образователната система. По проекта работят 11 учители, обхванати са 40 ученици. Общо в училищата има сформирани 8 групи за допълнително обучение по трудни предмети.

Три училища работят по Проект „Образование за утрешния ден“ по ОП НОИР за повишаване на дигиталните умения и компетентности на учениците чрез участие в извънкласни дейности и занимания. В проекта са включени 4 учители и 46 ученици. По Проект „Инициативата за противодействие на пандемията от COVID-19 в ромските общности“, от Фонд за Малки Грантове по Програма „РОМАКТ“ общината е осигурила 28 таблета за дистанционно обучение в електронна среда за ученици от основните училища в трите села – Ценово, Караманово и Долна Студена. В Проект „Осигуряване на подкрепа за ученици от уязвимите общности“ през 2020 и 2021 г. са включени 30 ученици от ромски произход, като им е осигурена закуска за два месеца, еднократно – дезинфектанти и защитни маски, зимно яке, обувки и комплект ръкавици и шапка, спортни и летни обувки.

Детските градини са включени в проект „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“ по ОП НОИР за 30 месеца до края на 2022 г. Училищата участват в Проект „Образование за утрешния ден“ по ОП НОИР за усвояване на знания и умения за работа в дигиталното общество. ОУ в с. Ценово работи по НП „Заедно в грижа за

ученика“ в Проект „Осигуряване на условия за екипна работа на учителите от началния етап с детски учители и с учители по учебни предмети от прогимназиалния етап.“

Благодарен на работата по проекти в училищата и детските градини са постигнати високи резултати по индикатора за мярката – „Наситеност с Интернет на местата с компютърна техника“. При план за програмния период от 10 места на 100 ученика, е постигнат брой 46 места, т.е. е плътност от около 31 места с Интернет на 100 ученика. **Съобразно резултатите считаме, че Мярка 2.5.2 е изпълнена на много високо ниво.**

Специфична цел 2.6. ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗДРАВНИТЕ УСЛУГИ И НА СВОБОДНИЯ ДОСТЪП ДО ТЯХ

Мярка 2.6.1. ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБЩИНСКА ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ

В община Ценово се провежда успешна политика за подобряване на качеството и достъпността за потребителите на здравни и други видове социални услуги. Тя се основава на приета в общината „Стратегия за развитието на социалните услуги“. Тя предвижда поддържането и развитието на няколко услуги със социална значимост: **Дневен център за възрастни хора с увреждания; Център за обществена подкрепа като държавно-делегирана дейност; Домашен социален патронаж; Център за настаняване от семеен тип за възрастни; Център за общностна подкрепа за деца и семейства.**

Планирането на общинската политика в областта на социалната политика е свързано с осигуряването на броя лекари и стоматолози в общината, с броя предложени мерки за решаване на проблеми за здравните и други видове социални услуги и **броя решения на Общинския съвет по конкретната политика.** Общината развива устойчива политика за подобряване на здравните услуги чрез щатове за лекари, предпазване от насекоми и осигуряване на здравно оборудване. През 2018 г. са назначени двама медицински специалисти в здравните кабинети. В сградата на Домашен социален патронаж, е инсталирано оборудване, с което жителите могат да заявят он-лайн час и аудио-видео комуникация в реално време за медицинска консултация от „Медика“ ООД в гр. Русе.

През 2019 г. Община Ценово назначи с конкурс по делегиран бюджет един „Здравен медиатор“, който осигурява достъп до здравни услуги на представители на уязвими групи. За 2019 г. той е съдействал на 35 бр. нуждаещи се и е работил по общо 55 индивидуални казуси.

Развиват се устойчиво и останалите видове социални услуги. Така например, от 2016 г. в с. Ценово успешно се предоставят услуги в „Дневен център за възрастни хора с увреждания“. Сключени са общо 13 договори с потребители. Капацитетът е за 20 потребители - лица над 18 години с физически увреждания. Продължава предоставянето на социалната услуга "Център за обществена подкрепа" като държавно делегирана дейност. Закупен е лек автомобил за предоставяне на мобилната услуга. Сключени са 73 договора с потребители, като средно месечно са реализирани услуги за 31 деца и техните семейства. Закупено е оборудване на Центъра със средства в размер на 1 000 лв. от държавния бюджет, 18 256 лв. от общинския бюджет, 6 000 лв. от други източници и 1 800 лв. от ЕС. Същевременно и персоналет периодично повишава квалификацията си.

Проект „Нови възможности за грижа“ през 2016–2017 г. е с продължителност 13 месеца. За потребители на социалната услуга „Личен асистент“ са включени: хора с увреждания; хора над 65 г. с ограничения и самотно живеещи тежко болни лица. Общо 23

лични асистенти са предоставяли грижи за 24 потребители. Иновативния момент при реализацията на този проект е предоставянето на здравни услуги, с които са били обхванати всичките 24 потребители. До края на 2016 г. потребители на услугата „Личен асистент“ са били 36 лица, потребители на услугата „Домашен помощник“ - 102 лица, психологическа подкрепа са получили 46 лица, здравни услуги – 37 лица и рехабилитационни – 14 лица. За 2 месеца със средства от общинския бюджет е предоставяна услугата „Домашен санитар“, като 4 домашни санитаря предоставяха почасови услуги на 5 потребители.

През 2016 и 2017 г. успешно е реализиран Проект „Независим живот“ по ОП РЧР. Целеви групи на проекта са: хора с увреждания и техните семейства; хора над 65 г. с ограничения. Продължителността на проекта е 20 месеца, а бюджетът е на обща стойност 479 973 лв.

Предоставени са социалните услуги „Личен асистент“ и „Домашен помощник“ по Операция „Независим живот“, финансирана по ОП РЧР чрез АСП – гр. Бяла. Към края на 2018 г. броя на потребителите, ползващи социални услуги в домашна среда са общо 193, от които за - 32 лица, а за „Домашен помощник“ - 161 лица. Провеждана е активна социална политика за предоставяне на алтернативни услуги и социално включване чрез „Дневен център за пълнолетни лица с увреждания“ с. Ценово. Капацитетът на центъра е 10 потребители. За 2018 год. капацитетът на Център за обществена подкрепа - Ценово е 20 потребителя. Сключени са 62 договори с потребители. Реализирани са социални услуги за 62 деца и техните семейства. В Община Ценово като партньор на АСП по проект „Приеми ме 2015“, финансиран по ОП РЧР са настанените 5 деца, като 2 са осиновени. За възнаграждения и за издръжка на децата е ползван трансфер от АСП за 26 511 лв. от държавния бюджет.

За осигуряване на социалните услуги, през 2018 г. общината е закупила: лек автомобил за 10 000 лв. от собствени средства; лек автомобил за домашен социален патронаж на стойност 25 000 лв. от централния бюджет; транспортно шаси за 5 000 лв. от общинския бюджет. За разширяване на здравната служба в с. Караманово, през 2019 г. е закупена земя на стойност 2 274 лв. и сграда за здравна служба на стойност 12 726 лв. от централния бюджет.

За периода е осигурена устойчивост на изпълнението за броя лекари и стоматолози – **осигурени са целевите 6 (шест) броя лекари и 4 (четири) стоматолози.** Предложена и решена е 1 (една) мярка по здравен проблем чрез разкриването от общината на щатна бройка „Здравен медиатор“ и осъществени планираните две решения на Общинския съвет по социални проблеми. С това, формално, съобразно изпълнението на индикаторите за резултат от Актуализирания документ на ОПР от 2017 г. на **изпълнението на мярка 2.6.1 може да се даде висока оценка. Както е показано по-горе, неформално резултатите са още по-добри!**

Специфична цел 2.7. РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРАТА, СПОРТА И МЛАДЕЖКИТЕ ДЕЙНОСТИ

Мярка 2.7.1. РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРАТА, ОПАЗВАНЕ И ЕКСПОНИРАНЕ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО

Дейностите по мярката се реализират предимно от читалищата, като Общината ги подкрепя материално чрез ремонт и поддържане на базата им. Така, през 2015 г. е изградена дъсчена обшивка на покрива на читалището в с. Новград на стойност 19 999 лв. от общински средства. Закупени е база от аудиовизуални елементи за компютърна анимация за Музей на етнографското наследство в с. Новград и музикални инструменти за читалището на обща

стойност 181 644 лв. по програма на ЕС. През 2017 г. са закупени 2 (два) климатика за читалището в с. Пиперково на стойност 5 000 лв. от общинския бюджет.

Самодейните състави имат все повече изяви на регионални, национални и международни конкурси, като популяризират не само техните изпълнения, но и населените места в Община Ценово. Певческите групи и танцови състави към читалищата участват редовно във Фолклорен събор „Ценово пее и танцува“ **с участието на групи от цялата страна с общо 1000 участника**. Участвали са във „Фолклорен събор“ в Р. Северна Македония, изнесени са концерти в Унгарския център в гр. Букурещ и гр. Малага – Испания и др.

През 2019 г. освен дейности от Културния календар, са чествани бележити дати и годишнини, проведени са празнични концерти, изложби и др. За поредна година се проведе и Фолклорен събор „Обичаите по нашенски – среща с миналото на придунавския регион“ в с. Новград, на който над 200 участника от Северна България представят обреди и обичаи от Придунавския регион. Активизира се дейността на самодейните театрални групи, като трупата към НЧ „Пробуда – 1923“ с. Долна Студена гастролира по сцените в общината с пиесата „Свекърва“, а театралната група от с. Караманово представи пиесата „Сватба“.

В с. Караманово е проведен Ден на занаятите и честване на годишнина от рождението на граничаря Асен Илиев. Тържествено е чествано 151 години от стъпването на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа на брега на р. Дунав край с. Новград.

На територията на Община Ценово се поддържат изградените 11 военни паметници на загиналите във войните жители на Община Ценово. През 2019 г. започна изграждане на мемориал на загиналите във войните за освобождение и национално обединение на България в с. Новград на стойност 15 606 лв. от държавния бюджет и 11 500 лв дарения от Общината. Монтирана е паметна плоча в с. Беляново в памет на загиналите жители в Балканските, Първата и Втората световна война на стойност 1 700 лв. от общинския бюджет. Започва през 2021 г. изграждането на паметник в с. Ценово за 90 000 лв. от държавния бюджет и 55 000 лв. от собствени средства.

През 2019 г. е осъществена „Рехабилитация и реконструкция на сградата на читалище „Христо Ботев“, с. Ценово“ на стойност 243 505 лв., от които 150 970 лв. са участие на община Ценово, а 92 530 лв. на Проект Красива България. Осъществен е основен ремонт на покрива на читалищен салон в с. Караманово с общински средства на стойност 27 300 лв. и ремонт на читалището в с. Пиперково. Със средства от централния бюджет е финансиран „Основен ремонт на Етнографска музейна сбирка в с. Новград“ на стойност 279 036 лв. По Програма „Българските библиотеки“ на Министерство на културата са закупени общо 1000 броя книги на стойност 5 000 лв. за читалищата в с. Беляново и с. Долна Студена.

От 2014 г. до момента на МО са **обновени или модернизирани 3 (три) културни обекти (читалища) при план за 2014 – 2020 г. общо 3 обекта**. След 2017 г. са ремонтирани допълнително още 3 (три) читалища и Етнографския музей в с. Новград. Ремонтан е през 2020 г. читалищния салон в с. Караманово на стойност 29 904 лв. от държавния бюджет. Въпреки че отчетеният брой посетители в туристически и културни обекти и забележителности е 2 600 души при МО и целевият брой от общо 5 000 не е достигнат, **двойното изпълнение на инвестиционната програма дава основание мярката да се отчете като изпълнена.**

Мярка 2.7.2. РАЗВИТИЕ НА МЕСТАТА ЗА СПОРТ И ОТДИХ

Дейностите по изпълнение на Мярка 2.7.2 винаги са били във фокуса на Общинска администрация и специално на Кмета на общината, за което са налице достатъчно примери. **До момента на МО през 2017 г. са отчетени общо 9 броя нови или реновирани детски и спортни площадки при планирани за програмния период 9 площадки.**

През 2014 – 2015 г. са изградени площадки за спорт в с. Новград и Караманово и са озеленени и възстановени зелени площи на детски градини на стойност 104 737 лв. от държавния бюджет, 86 566 лв. от общинския бюджет и 4 648 лв. подкрепа от други източници като ПУДООС. Ремонтиран е Парк за отдих с. Ценово на стойност 189 319 лв. от общинския бюджет, закупени са 9 броя системи за видеонаблюдение на стойност 52 049 лв. от общинския бюджет и са възстановени зелени площи на стойност 4 990 лв. от ПУДООС. Извършени са също проучвания и инвестиционно-технически проект по „Красива България“ на стойност общо 27 750 лв. общински средства. Закупено е оборудване за поддържане на зелени площи в местата за отдих за 11 404 лв. от общинския бюджет и е ремонтирано кметство с. Пиперково за 10 000 лв. по ПУДООС.

През 2016 г. е закупена система за видеонаблюдение в парка за отдих в с. Ценово за 2 496 лв. от бюджета и 4 629 лв. от общински средства; градинско оборудване за 10 800 лв. от бюджета; транспортно ремарке за кметство с. Долна Студена за 2 200 лв. от бюджета и др. Изградени са детски и спортни площадки в с. Ценово, с. Новград и с. Караманово на стойност 26 000 лв. от общинския бюджет, ремонтирано е кметство с. Долна Студена за 9 988 лв. по ПУДООС и е закупена автобусна спирка в с. Пиперково за 3 843 лв. собствени средства.

Доизградени са през 2017 г. футболни площадки за с. Белцов и с. Кривина на стойност 3 000 лв. и са закупени фитнес уреди за 8 185 лв. През 2018 г. е проектирана нова спортна площадка на открито в с. Долна Студена за 6 000 лв. от общинския бюджет.

През 2019 г. е изпълнен текущ ремонт на съблекалня към стадиона в с. Ценово, на стойност 6 000 лв. от собствени средства. През 2019 и 2020 г. е изпълнен проект „Изграждане на нова спортна площадка на открито в с. Долна Студена“ по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ на стойност 124 266 лв. от ПРСР и 34 721 от общинския бюджет. Със средства от бюджета е ремонтирана обществена сграда в с. Долна Студена и е обособено помещение за фитнес клуб. Доставени и монтирани са уреди за фитнес в с. Долна Студена и с. Караманово на стойност 23 562 лв. Придобито е фитнес оборудване за с. Долна Студена и с. Караманово на стойност 25 000 лв. от държавния бюджет и са изградени навес и пейки за туристи в с. Белцов за 3 500 лв. от собствени средства.

През 2020 г. със средства от общинският бюджет на стойност 6 998 лв. е изпълнен текущ ремонт на съблекалня на стадион в с. Долна Студена. Извършено е текущо поддържане на спортни площадки с изкуствена настилка в с. Долна Студена, Ценово, Новград и Караманово на обща стойност 10 000 лв. Одобрени от ПУДООС за изпълнение през 2021 г. са проект за „Почистване и озеленяване на градинки“ на кметство Белцов и ДГ „Щастливо детство“, с. Долна Студена, на обща стойност 14 999 лв. Със средства в размер на 25 000 лв. по проекти на ПУДООС се изграждат спортни и детски площадки в ОУ в селата Долна Студена, Новград, Ценово и Караманово.

Както се вижда, в периода след МО са ремонтирани и подновени още 6 (шест) обекта

повече от планираните общо 9 обекта за спорт на децата и населението в Общината. Следователно, може да се отчете високо и пълно изпълнение на Мярка 2.7.2.

Мярка 2.7.3. РАЗВИТИЕ НА МЛАДЕЖКИТЕ ДЕЙНОСТИ

Община Ценово провежда активна финансова, организационна и морална политика в подкрепа на общинските спортни кубове и за развитие на спорта на територията и сред общността на община Ценово. Налице е трайна тенденция в поддържането на спортния живот в общината. Периодично се организират и провеждат традиционни турнири по различни видове спорт, за което се осигурява постоянна материална подкрепа от община Ценово.

От Общината е подаден в Програма „Красива България 2021“ проект за основен ремонт на сграда "Фурна" в с. Ценово за Младежки център на стойност 261 179 лв. Придобити са на стойност 40 000 лв. постройките на „Бригадирски лагер с. Ценово“, **за изграждане на бъдещ Комплекс за развитие на спорт и културни мероприятия (сцена на открито, амфитеатър и зони за спорт) на стойност около 1 500 000 лв.** Сградата на младежки център в с. Ценово е ремонтирана през 2020 – 2021 г. на стойност 8 000 лв. от държавния бюджет. Ремонтирана е също сградата „Бивш бригадирски лагер“ в с. Ценово на стойност 35 000 лв. от бюджета.

За нуждите на развитието на младежките дейности в Общината през периода са изпълнени планираните **10 броя координационни мерки в широк кръг направления, от които 9 мерки са били изпълнени още към момента на МО през 2017 г.** Поради това изпълнението на тази мярка може да се оцени на високо равнище.

Специфична цел 2.8. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ И ИНТЕГРАЦИЯ НА УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ

Мярка 2.8.1. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ

По мярката има активизиране на изпълнението след 2018 г. След подбор, през 2019 г. е назначен „Специалист по активизиране“ на уязвими групи безработни и неактивни лица, които са извън образование или заетост, за проект по ОП РЧР. За цялата 2019 година по проект „Обучения и заетост – Компонент II“ по ОП РЧР са наети 19 неактивни и безработни лица с увреждания на възраст над 29 години като „Чистач-хигиенист“ на пълно работно време.

По НП „Старт в кариерата“ за 9 месеца като специалист „Информационно обслужване“ е наето едно лице на възраст до 29 години. По проект „Нова възможност за младежка заетост“, 14 неактивни безработни лица на възраст до 29 години са наети за „Работник поддръжка“ с обучение на работното място под наставничеството на 5 лица. По „Регионална програма за заетост“ през 2019 година са наети 7 безработни лица като „Работник озеленяване“ на пълно работно време. По НП „Помощ за пенсиониране“ е заето 1 безработно лице в с. Ценово на длъжност „Общ работник“ на 8-часов работен ден.

За срок от средно 12 месеца по НП „Помощ за пенсиониране“ през 2018 – 2020 г. са наети 5 души като „Общ работник“ и „Работник поддръжка“ на 8-часов работен ден. Продължило е изпълнението на договори по НП „ЗОХТУ“ (Заетост и обучение) на 3 души с трайни увреждания на 8 часов работен ден за срок от две години. По насърчителна мярка по чл. 55а от ЗНЗ са наети общо 6 лица над 55-годишна възраст на пълно работно време за срок от 6 до 12 месеца. Общо 11 безработни лица са били включени в курс на „Красива България“ за професионално обучение за Помощник в строителството. След сключване на договор за строителство, строителната фирма е наела 10 бр. регистрирани в Дирекция „Бюро по труда“ безработни за периода на изпълнение на проекта 3 месеца.

Проекти от 2018 и 2019 година продължават и през 2020 година. В проект „Обучения и заетост – Компонент II“ с продължителност 24 месеца, финансиран по ОП РЧР, са включени 19 неактивни и безработни лица с увреждания. По проект „Нова възможност за младежка заетост“, 14 неактивни безработни лица на възраст до 29 години са наети на длъжност „Работник поддръжка“ като се обучават на работното място. По НП „Помощ за пенсиониране“ са наети общо 5 лица на длъжност „Общ работник“ на 8-часов работен ден за период от 18 месеца. От 2018 и 2019 г. продължават договори по НП „ЗОХТУ“/Заетост и обучение на хора с трайни увреждания като за срок от 2 години са наети на 8-часов работен ден общо 6 лица.

По Проект „Нова възможност за младежка заетост“ от ОП РЧР през 2020 г. са наети общо 53 безработни лица до 29 години. По НП „Помощ за пенсиониране“ е осигурена заетост на безработни лица над 58 години – общо 4 лица като работник поддръжка. По Регионална програма за заетост в Общината са назначени като общи работници общо 6 лица. По насърчителни мерки по чл. 52, 53 и 55 е осигурена заетост на общо 7 лица за срок от 1 год.

През 2017 година е изпълнен „Ремонт на сградата на Домашен социален патронаж в с. Новград“, като беше модернизирани материална база в сградата на стойност 29 92 лева. Продължи успешното предоставяне на услуги в „Дневен център за пълнолетни лица с увреждания“ в с. Ценово. За 2017 г. са сключени общо 12 договори с потребители, а капацитетът е 10 потребители - лица над 18 години с физически увреждания. За повишаване на квалификацията и мотивацията на персонала периодично се провеждат обучения.

През 2017 г. продължи предоставянето на социалната услуга в общността "Център за обществена подкрепа" като държавно делегирана дейност и капацитет 20 потребителя. За цялата 2017 г. са сключени 49 договори с потребители, средно месечно са реализирани социални услуги за 28 деца и техните семейства с направления от отдел “Закрила на детето” към ДСП - Бяла. Обогатена е материалната база на Центъра като са закупени шкаф и печка за баня, хладилник, карнавални костюми за дейността на потребителите. Това допринася за подобряване условията за трудова терапия, подкрепа на личностното развитие и компенсирани на поведенчески дефицити у децата.

През 2020 г. е продължи успешното предоставяне на услуги в „Дневен център за пълнолетни лица с увреждания“ с. Ценово с капацитет 10 потребители, средно 11 месечно. През 2020 г. е завършено изграждането на външна площадка с 6 броя фитнес уреди за потребителите на дневния център. Продължава също предоставянето на социалната услуга в общността "Център за обществена подкрепа" като държавно делегирана дейност, с капацитет 20 потребители и средномесечна заетост за годината от 31 потребители.

В периода до междинната оценка (МО) на ОПР Ценово 2014 – 2020 г. броят лица, обслужвани със социални услуги е бил 318 души, а в края на отчетния период надхвърля 600 души. **Още към времето на МО, в община Ценово са осигурени планираните 30 (тридесет) места за настаняване за социални услуги в общността и броят места за настаняване в социални заведения от резидентен тип. Все още няма отчетено настаняването в жилище на поне 1 (едно) лице или семейство.** Общо, може да се отчете, че според приведената по-горе отчетна информация, мярка 2.8.1 е със висока степен на изпълнение.

Мярка 2.8.2. ИНТЕГРАЦИЯ НА УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ

Първите в целевия период действия по проблема са проведените срещи с ромската общност от 2015 г., в рамките на проект на Клуб „Отворено общество“ – Русе на тема

„Гражданското участие в интеграционната политика“ по Програма за подкрепа на НПО и подготовката за разработване на СВОМР на МИГ „Ценово – Свищов“. В работна среща, проведена на 6.03.2015 г. между представители на ромската общност и общинска администрация – Ценово се обсъждат основните области от интерес: няма здравен медиатор и хората не са осигурени, желанието за оземляване и обработка на собствена земя, подкрепа на млади хора за придобиване на средно образование. На дискуссионен форум в Община Ценово на 10.06.2015 г. се дебатира и съгласуват решения за здравния медиатор, провеждане на квалификационни курсове за сезонни работници в земеделието, оземляване и др.

За интеграцията на всички видове уязвими групи се прилагат възможностите както на обучението в училищата, така и извънкласните форми на работа, които привличат вниманието на учениците. През 2016 година 22 младежи, навършили 16 г.- лица са записани за професионално обучение в Професионална гимназия „Атанас Буров“- гр. Русе и в СОУ „Панайот Волов“- гр. Бяла в самостоятелна форма на обучение. По проект „Да направим училището привлекателно“ – „УСПЕХ“, са обхванати 43 деца. По проект „Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични умения, знания и компетентности (Твоя час)“ са обхванати учениците в общината. По проект „Подобряване качеството на образованието в средишните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес“, са обхванати 20 деца. По НП „Целодневна организация на обучението и възпитанието“ в ОУ – с. Долна Студена.

Капацитетът на услугата „Домашен социален патронаж“ е 240 души, средно по 105 месечно. През 2020 г. е изпълнен ремонт на столовата част в сградата на Домашен социален патронаж в с. Новград с финансиране от Фонд социална закрила на МТСП на стойност 49 805 лв. и е закупена готварска печка с. Ценово на стойност 6 700 лв. от националния бюджет. По процедура „Патронажна грижа за възрастни хора и хора с увреждания – Компонент 3“ за годината са обслужени 55 човека, като стойността на БФП е 52 320 лв. от ЕСФ. По „Механизма лична помощ“ са обхванати 46 ползватели, от които 3 деца, 17 лица под 60 годишна възраст и 26 в пенсионна възраст. На хората с увреждания „Механизмът“ осигурява да упражняват свои основни права, да имат достъп до услуги и дейности с помощта на личните асистенти. По НП „Предоставяне на грижи в домашна среда“ е осигурена заетост на 40 безработни лица чрез назначаване като "Домашен помощник" за предоставяне на персонална грижа в домашна среда на 89 потребители.

През 2020 г. е продължи успешното предоставяне на услуги в „Дневен център за пълнолетни лица с увреждания“ с. Ценово с капацитет 10 потребители, средно 11 месечно. През 2020 г. е завършено изграждането на външна площадка с 6 броя фитнес уреди за потребителите на дневния център. Продължава също предоставянето на социалната услуга в общността "Център за обществена подкрепа" като държавно делегирана дейност, с капацитет 20 потребители и средномесечна заетост за годината от 31 потребители. Получената БФП е в размер ма 479 973 лв. от ЕСФ. По проект за топъл обяд в условията на пандемия от Covid-19 са изплатени 30 294 лв. от ЕСФ.

Основна дейност за Интеграция на уязвимите групи изпълнява Местната комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН). Съвместно с училищните ръководства тя организира редица възпитателни мероприятия. През 2017 г. по описната книга на МКБППМН са заведени пет възпитателни дела.

Ръководството на общината поддържа превантивните мерки по отношение на противообществените прояви. Провеждат се редовни срещи на родителите и учениците, осъществява добра координация с отдел "Закрила на детето" към Дирекцията за социално подпомагане - Бяла, както и с училищата в общината. Реализирани са 3 (три) програми за превенция и противодействие на детското асоциално поведение, в които са обхванати 280 (двеста и осемдесет) деца. Като резултат, може да се оцени, че е намалял броят противообществени прояви в общината – **при планирани до 15 общо за периода, до 2017 г. са били 11 броя и шест след това, т.е. целевата бройка е надхвърлена само с (една) бройка и може да се даде висока оценка на изпълнение. Вторият индикатор, брой на лицата, обслужвани със социалните услуги надхвърля 600 души – виж мярка 2.8.1 по-горе.**

ПРИОРИТЕТ 3. ТЕХНИЧЕСКА И БИЗНЕС ИНФРАСТРУКТУРА И ЕКОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ

Специфична цел 3.1. ОБНОВЯВАНЕ И ДОИЗГРАЖДАНЕ ТЕХНИЧЕСКАТА И БИЗНЕС ИНФРАСТРУКТУРА, СТИМУЛИРАЩА РАЗВИТИЕТО НА КОНКУРЕНТОСПОБНА ИКОНОМИКА И ПОВИШАВАНЕ ДОХОДИТЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Мярка 3.1.1. ПОДОБРЯВАНЕ НА ПАРАМЕТРИТЕ И СЪСТОЯНИЕТО НА ТРАНСПОРТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА С РЕГИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ

В началото на програмния период (2015 г.) са инвестирани общо 3 193 297 лв. за пътна инфраструктура разпределени така: от републиканския бюджет – 127 831 лв; от програми на ЕС за периода 2007– 2013 г. – 3 060 497 лв. През 2016 г. е изпълнен инвестиционно-технически проект за общинския път Белцов – Беляново – Кривина на стойност 13 336 лв. от бюджета и такъв проект за пътя Новград – Вардим на обща стойност 17 536 лв. от централния бюджет. Закупен е радио навигационен GPS приемник за 4 365 лв. от бюджета.

През 2017 г. са извършени ремонти на: улици „Росица“, „Стара планина“ и „Вела Пеева“ в с. Ценово; детска площадка в с. Долна Студена; покрива на „Етнографски музей“ в с. Новград“ на стойност 394 335 лв. от държавния бюджет и 6 999 лв. общински средства;

До междинната оценка на плана през 2017 г. са ремонтирани 11 км. общински пътища в лошо състояние. През периода През 2018 и 2019 г. е извършен цялостен ремонт на пътя Гара Бяла - с. Ценово - разклон с. Пиперково с дължина 9,000 км. на стойност 58 641 лв. През 2020 – 2021 г. е изпълнен основен ремонт на Републикански път III-5201 в участък между с. Новград и с. Джулюница с дължина от 5 км. на стойност 3 500 000 лв. от държавния бюджет, изпълняван от АПИ. В Общината е извършено също освежаване на съществуваща хоризонтална маркировка, почистване на банкети от храсти и кърпеж на единични дупки по общински пътища преди зимния сезон, на обща стойност 59 730 лв. от общинския бюджет.

През 2018 – 2019 г. са изградени и общо 8 повдигнати пешеходни пътеки на стойност 30 907 лв. от държавния бюджет. Почистен е пътят с. Джулюница – с. Новград от провиснали клонови клонове; Почистени са отводнителни канавки на пътен участък с. Пиперково – с. Джулюница; През зимния сезон е почистван пътен участък от 1,3 км между с. Новград и с. Вардим; Поставени са светещи пътни знаци „Внимание деца“ на пътищата пред основните училища с цел намаляване на пътни инциденти; Подменени са изкуствени неравности пред училищата в с. Караманово, с. Новград и пред ДГ „Радост“ в с. Караманово. С общински средства са извършени ремонти в с. Джулюница и с. Караманово на стойност 102 493 лв.

Отчита се, че в периода 2014 – 2021 г. **са рехабилитирани 4 (четири) третокласни пътища** в лошо състояние, което е по план. **Ремонтирани са общински пътища с обща**

дължина 25 км., т.е. над планираните общо 16 км. ремонтирани пътища. С това **считаме, че мярка 3.1.1 е изпълнена на висока степен.**

През 2016 г. е изпълнен основен ремонт на ул. „Митко Палаузов“ на стойност 75 837 лв. от държавния бюджет. През 2017, 2018 и 2019 г. е извършен ремонт и рехабилитация на уличната мрежа в селата Ценово, Караманово, Долна Студена, Пиперково и Новград и отделни сгради в с. Пиперково и с. Долна Студена на обща стойност 880 118 лв. от националния бюджет и 23 000 лв. собствени средства.

През 2018 и 2019 година е приключен ремонта на улици в с. Ценово, с дължина 701,5 м. на стойност 298 721 лв., финансиран от бюджета. Със средства от Инвестиционната програма 2019 г. е извършен основен ремонт на улици в с. Белцов с обща дължина 200 м. на обща стойност 117 400 лв. За основен ремонт на 300 м. улица в с. Ценово са инвестирани 68 600 лв. За работен проект за „Рехабилитация на улици“ и за изпълнение на строителните дейности на обща дължина 2 420 метра. са изразходвани средства в размер на 883 919 лв. от бюджета. През 2019, 2020 г. и 2021 г. е изпълнен и проект „Реконструкция и рехабилитация на съществуващи улици и тротоари, съоръжения и принадлежности към тях“ на стойност 1 380 120 лв. по ПРСР, 284 700 лв. от държавния бюджет и 7 000 лв. от собствени средства с обща дължина 3,301 км. През 2020 г. е изпълнено окончателно укрепване на свлачище в с. Караманово, на стойност 548 985 лв. финансирано от бюджета.

Със средства в размер на 246 000 лв. по Инвестиционната програма на общината е изпълнен „Основен ремонт на улици“ в четири населени места с обща дължина 1 260 лин. метра. Приключило е през 2020 и 2021 г. изпълнението на проект по ПРСР за реконструкция и рехабилитация на улици, тротоари и съоръжения към тях в 8 селища на общината, с обща дължина 3 310 лин. м. През годината са изградени със средства от общинския бюджет 2 бр. изкуствени неравности с. Новград на стойност 7 000 лв. По инвестиционната програма на общината е изготвен проект за основен ремонт на железен мост над р. Янтра в с. Ценово, в съгласувателен етап пред държавата за стойност 10 000 лв. От държавния бюджет в размер на общо 325 480 лв. през 2021 г. се ремонтират улици в с. Пиперково, Белцов и Джулюница. Със средства от бюджета е укрепено свлачище в с. Караманово на стойност 548 985 лв.

Мярка 3.1.2. ПОДОБРЯВАНЕ ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ НА СГРАДИ

Тази мярка се изпълнява активно от началото на програмния период като са разработени Програма за енергийната ефективност 2014 – 2020 г. и Програма за използване на ВЕИ и биогорива 2017 – 2020 г. За тази цел през 2015 г. е изпълнен проект за изграждане на улично осветление чрез фотоволтаични микро-системи на стойност 868 610 лв. от програма на ЕС и 153 400 лв. от националния бюджет. През 2017 г. са изпълнени проекти за подобряване на топлинната ефективност на сгради на кметствата в с. Караманово и с. Ценово на обща стойност 20 000 лв. от националния бюджет и 6 700 лв. от общинския бюджет.

За стимулиране ползването на алтернативни ВЕИ, през 2018 г. и 2019 г. е изпълнен проект „Програма за трансгранично обучение между окръжен съвет Гюргево и областна администрация Русе“ с общ бюджет 222 269 Евро., от които 12 166 Евро финансов принос на Община Ценово. По проекта са изпълнени следните дейности:

1. Доставка на оборудване и офис обзавеждане за общинската администрация в размер на 37 453 лв., в т. ч. преносими компютри, мобилни телефони, модерна офис копирна техника, ЛЕД телевизор, климатици, столове, бюра и други.

2. Обучителни събития и семинари, включващи 6 дневно обучение в Констанца и във В. Търново за 20 човека, по 10 човека от Община Ценово и от Областна администрация, 6 дневно обучение в Австрия и 6 дневно обучение в Швеция по 6 човека от Община Ценово и от Областна администрация, на обща стойност 95 077 лв.

3. „Разработване на стратегия за използване на възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност в региона Русе-Гюргево“ на стойност 139 800 лв., включваща и два семинара и две кръгли маси за обсъждане на предложените дейности в стратегията.

4. Участие в наставническа обучителна програма за трите институции, включително петдневно посещение в Гюргево по 6 човека от Община Ценово и от Областна администрация.

5. Разработване на портфолио от проекти за следващия програмен период.

През 2019 - 2020 г. на обща стойност 6 372 лв. от общинският бюджет са обследвани за енергийна ефективност на съществуващи сгради и оценка за енергийни спестявания Здравна служба – с. Ценово и 3 читалища в общината. Изградена е парна инсталация на кметство Долна Студена за 5 580 лв. от държавния бюджет. Общо 375 лампи по уличната мрежа са подменени с енергоспестяващи лампи. Подобрена е материално-техническата база на социалните заведения, клубове на пенсионера и хора с увреждания в Общината чрез закупуване на климатици и телевизори на стойност 35 200 лв. от националния бюджет.

Формално, при МО на ОПР през 2017 г. е отчетено, че само 1 (едно) предприятие се обслужва от нови или подобрени системи за енергийна ефективност и ВЕИ при планирани като прогноза 10 такива, т.е. отчита се ниска степен на изпълнение. Не са отчетени горните „доказателства“ за програми, проект за обучение, брой обследвани обекти и подмяна на енергоспестяващи устройства на територията. Затова, **с оглед на информацията за периода след 2017 г. считаме, че мярката може да се счита като изпълнена на високо равнище.**

Мярка 3.1.3. СЪЗДАВАНЕ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНА УСТРОЙСТВЕНА СХЕМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНАТА

Тази мярка, която е много важна за организиране на инфраструктурата и логистиката на туристическата дейност в Община Ценово се отчита чрез броя реализирани общински политики в областта на туризма. В случая, при междинната оценка на ОПР през 2017 г. е отчетено, че **при план една такава политика тя е вече изпълнена – разработената и утвърдена „Стратегия за развитие на туризма в с. Ценово 2014 – 2020 г.**

За периода след 2017 г. може да се отчете, че през 2020 г. в План за интегрирано развитие на Община Ценово 2021 – 2027 г. е разработена устройствена схема за организиране на общо 3 (три) подзони за развитие на туризма – Подзона 1 „Смирение с бога и водата“ край с. Беяново; Подзона 2 „Отдых, риболов и приключения“ край с. Белцов; Подзона 3 „Археология и туризъм“ край с. Кривина и с. Новград.

С отчитане на коментарите за изпълнения индикатор и доказателства за планираните подзони за туризъм, **Мярка 3.1.3. се счита за изпълнена на високо равнище.**

Мярка 3.1.4. ПОДОБРЯВАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА И ИНФОРМАЦИЯ

При междинната оценка на ОПР през 2017 г. е установено, че при планирани за края на програмния период общо 5 (пет) броя изградени елементи на техническата и комуникационната инфраструктура към туристически обекти, са били отчетени като изпълнени 5 (пет) елементи като туристически и екопътеки по брега на р. Янтра, беседки и единични пейки за почивка на туристи и др. По-късно може да се отчете устройването през м. Юни 2019 г. на не-

регистрирана къща за гости в с. Белцов с голям двор за палатки на участници във водни походи по реката и др. Тази, макар и непретенциозна база е ключова за ползване на „скаутски“ туристически услуги като спортен риболов, воден, пещерен и приключенски туризъм. С това може да се отчете, че макар и тези елементи са до известна степен с по-ниско потребителско качество, те подпомагат масовата дейност на алтернативен туризъм на територията на Община Ценово и **Мярка 3.1.4 може да се отчете като изпълнена.**

Специфична цел 3.2. ИЗГРАЖДАНЕ, РАЗШИРЯВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА, ПОДОБРЯВАЩА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА

Мярка 3.2.1. СЪЗДАВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИ ПОДХОД ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Едно от основните направления е обновяването на водопроводната мрежа и улиците в населените места. През 2014 - 2015 г. е изготвен работен проект за "Реконструкция и рехабилитация на съществуващи водопроводи в с. Ценово и с. Долна Студена", по ПУДООС на стойност 10 000 лв. за 4985 м. водопроводи. Завършени са проектите за водопроводна мрежа на с. Новград на стойност 5 731 391 лв. по ПРСР 2007-2013 г., за основен ремонт на улици в с. Долна Студена на стойност 179 325 лв. от общинския бюджет и за проучвания и технически проект за укрепване на свлачище в с. Караманово на стойност 4 350 лв. от ПУДООС. Реализирани са няколко проекта за водопроводни отклонения – за 41 224 лв. от националния бюджет и за 23 574 лв. от общинския бюджет.

През 2016 г. е реконструирана част от водопроводната мрежа на с. Новград и с. Караманово на стойност 581 827 лв. от ПРСР 2007 – 2013 г. Изготвен е ПУП за включване на имоти в регулацията на с. Долна Студена на стойност 34 800 лв. от централния бюджет. Изградено е водопроводно отклонение от с. Ценово до Християнски кръст на стойност 14 300 лв., гробищни паркове с. Джулоница, с. Пиперково, с. Кривина, с. Долна Студена и до хижата в с. Караманова на стойност общо 35 778 лв. от националния бюджет.

През 2017 г. са изградени водопроводни отклонения за гробищните паркове в с. Ценово, с. Новград, с. Беляново и с. Караманово на стойност общо 62 849 лв. от държавния бюджет. Ремонтиран е навес в гробищен парк с. Пиперково за 4 600 лв. с общински средства. Извършен е през 2020 г. ремонт на гробищен парк в с. Караманово за 10 000 лв. от бюджета.

С 80% финансиране от МРРБ, съгласно Споразумение за финансиране №РД-02-30-119/13.05.2016 г., Община Ценово е възложила през 2016 година изработването на Общ устройствен план и Екологична оценка на същия на обща стойност 81 000 лв. През 2016 г. по Инвестиционната програма на общината е възложено изработване на ПУП – План за регулация и застрояване на стойност 27 840 лв. от националния бюджет. Във връзка с изградената по-рано система за видеонаблюдение, през 2016 година се осъществява контрол по дейностите, свързани с обществен ред, сигурност, охрана на общественото и лично имущество, видеонаблюдение. През 2016 г. към системата са включени още три обекта: Парк за отдих в с. Ценово, гаражи до сградата на пощата в с. Ценово и пред Кметство с. Новград. Изградена е система за видеонаблюдение на ОУ "Алеко Константинов" с. Новград и изпълнен изкоп за оптичен кабел от с. Новград към с. Беляново.

В изпълнение на **инвестиционната програма на общината**, за повишаването на стандарта на живот и подобряването на жизнената среда, през 2018 година са извършени ремонти с общински средства на: санитарни възли в административна сграда в село Ценово

на стойност 5 054 лв.; офис на проект 16.5.2.010 „Програма за трансгранично обучение между окръжен съвет Гюргово и областна администрация Русе“, на стойност 5 998 лв. финансиран по Програма „INTERREG VA Румъния – България 2014-2020 г.“ (отделно финансиране по ЕФРР); помещение на младежки клуб в с. Новград на стойност 14 261 лв.; пенсионерски клуб и кметство в с. Беяново на стойност 11 169 лв.; санитарен възел в сграда на кметство в с. Новград на стойност 3 751 лв.; ДГ "Баба Тонка" с. Ценово“ на стойност 167 634 лв.; сграда в с. Пиперково“ на стойност 88 101 лв.; пенсионерски клуб в с. Белцов на стойност 7 424 лв.

През 2019 г. са изпълнени: текущ ремонт на Административна сграда с. Ценово, на стойност 78 524 лв.; Основен ремонт в сграда с обществено предназначение в с. Долна Студена на стойност 98 766 лв.; Текущ ремонт на здравна служба в с. Джулюница на стойност 9479 лв.; Текущ ремонт на пенсионерски клуб в с. Джулюница в размер на 7 300 лв. Одобрени и изпълнени с финансиране от ПУДООС са проекти за: „Почистване и озеленяване на градинки“ в централната част на с. Кривина, с. Ценово и с. Караманово на стойност 35 000 лв. и за ОУ „Св. Климент Охридски“, с. Долна Студена на стойност 4 997 лв.

През 2020 г. чрез проекти на общината за повишаване на стандарта на живот на населението и подобряване на жизнената среда са извършени: текущ ремонт на общо помещение и санитарен възел в сграда на кметство с. Джулюница и текущ ремонт на сградата на Детска градина в село Долна Студена, на стойност общо 125 798 лв. Изпълнен е основен ремонт на фонтан в с. Ценово на стойност 23 468 лв. Закупен е агрегат, копирна машина и лек автомобил за нуждите на Община Ценово на стойност общо 16 287 лв. от общинския бюджет.

Изпълнението на Мярка 3.2.1 е планирано да се оценява чрез два индикатора за резултат: (1) дължина на новите довеждащи тръбопроводи за питейна вода; и (2) относителен дял на населението, осигурено с питейна вода. Понастоящем населението се захранва с вода от три източника – от ВиК зона с. Батин (Община Борово) и местни водоизточници в с. Пиперково и с. Караманово. По данни от Община Ценово, 100 % от населението е водоснабдено с питейна вода, отговаряща на изискванията на Наредба No 9/16.03.2001 г.

Актуалният подход за изпълнение на Мярка 3.2.1 е да се ремонтират и подменят с нови елементи на селищната водопроводна мрежа, в която се отчитат 53 % загуби на вода. При МО на плана през 2017 г. са отчетени 16 км. ремонтирани водопроводи при план 25 км за периода 2014 – 2020 г., т.е. налице е „междинно“ изпълнение от 64 % спрямо целевата стойност. След 2017 г. са отчетени допълнително ремонти на 8,47 км, т.е. ремонтирани за програмния период са общо 24,47 км. водопроводи и изпълнението на индикатора е 97,8 %. Следователно мярката може да се отчете с високо изпълнение.

Мярка 3.2.2. ИЗГРАЖДАНЕ НА КАНАЛИЗАЦИОННА МРЕЖА И ОСИГУРЯВАНЕ ПРЕЧИСТВАНЕТО НА ОТПАДЪЧНИТЕ ВОДИ

Според Актуализирания документ за изпълнение на Плана от 2017 г., индикатори за резултат от мярката са (1) дължината на изградената канализационна система; и (2) изградени пречиствателни станции за отпадъчни води. Съгласно решение на МОСВ, подобни публични проекти не могат да се финансират за общини с население по-малко от 10 хиляди души. Поради това мярката обективно не може да бъде изпълнена.

Мярка 3.2.3. ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪОБЩИТЕЛНИТЕ ВРЪЗКИ КАТО ОБХВАТ И КАЧЕСТВО

За оценка на изпълнението на мярката е предвиден един индикатор за резултат – **осигурено от мобилните оператори покритие на територията (%)**. Още при МО на плана през 2017 г. е отчетено покритие от 98 % при целева стойност 98 %. В две населени места през последните години се отчита сериозно подобряване на наситеността с телекомуникационни услуги и Интернет от страна на Networx – Русе. Следователно, **според изпълнението на този специфичен индикатор и подобряване на качеството на телекомуникация, Мярка 3.2.3 се оценява като изпълнена на високо равнище.**

Специфична цел 3.3. ТРАЙНО ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЩИНАТА

Мярка 3.3.1. ЕКОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Община Ценово няма значими местни източници на емисии от замърсители на атмосферния въздух. Въпреки че Общината няма собствена лаборатория за екологичен мониторинг, благодарение на сътрудничеството с ВиК – Русе и РИОСВ – Русе, се извършва системен мониторинг на качеството на питейната вода и на почвите в общината.

Мониторингът на водата се извършва трикратно през различните сезони, в по два пункта за всяко населено място. Годишно се изследват общо по десет проби за показателите на постоянен мониторинг, и по двете проби по показателите за периодичен мониторинг. Ежегодно се проверяват и санитарно-охранителните зони и се вземат за анализ проби от води.

Почвената покривка е подложена на постоянен мониторинг, съгласно разработена и утвърдена МОСВ програма за почвен мониторинг. На територията на Община Ценово, РИОСВ Русе има обособени два пункта за наблюдение - в с. Новград и в с. Белцов. До момента не са регистрирани тежки метали над пределно допустима концентрация, засоляване и/или кисляване на почвите, ветрова и водна ерозия на почвата. Няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали. Няма данни за частично локално замърсяване с нефтопродукти в района на бензиностанциите, намиращи се на територията на общината.

Съобразно отчетените резултати на мярката се дава висока оценка за изпълнение.

Мярка 3.3.2. ПРОГРАМНИ МЕРКИ

По мярката е планирано да се извършат **2 (две) актуализации** на Програма за опазване на околната среда, **което е отчетено като изпълнено при междинната оценка през 2017 г. и през 2021 г.** Изготвен е също работен проект за "Реконструкция и рехабилитация на съществуващи водопроводи в с. Ценово и с. Долна Студена", по ПУДООС на стойност 10 000 лв. за 4985 м. водопроводи. Поради това, **двата индикатора за мярката са изпълнени на високо ниво и мярката се счита за изпълнена.**

Допълнително са набелязани сериозни програмни мерки за подобряване на екологичното състояние в Общината. На Общо събрание през 2017 г. на РСУО за изграждане на „Регионално депо за регион Борово (Бяла, област Русе)“, което обслужва и Община Ценово, е прието решение за финансиране със собствени средства на общините и с безлихвен заем от ПУДООС в размер на 2 000 000 лв. за срок от 3 години с 1 година гратисен период. На 26.06.2017 г. е проведено заседание на УС на ПУДООС, на което е прието решение за

отпускане на безвъзмездна помощ в размер на 2 962 860 (без мобилно оборудване) на Община Бяла, област Русе за реализация на първи етап от проекта.

Мярка 3.3.3. ТЕХНИЧЕСКИ И ТЕХНОЛОГИЧНИ МЕРКИ

От началото на 2019 г. е въведено в експлоатация регионалното депо за отпадъци в гр. Борово, в което е партньор и Община Ценово. Съобразно това, в Общината са закупени два контейнера за разделно събиране на отпадъци от опаковки и **специализиран автомобил за разделно събиране на отпадъците от опаковки**. Освен това, общината разполага и с два броя специализирани автомобили за събиране на отпадъци. Предвид План-сметката за очакваните разходи по дейностите за чистота в Община Ценово, през 2017 г. са закупени 250 бр. поцинковани кофи -110 л. и 25 бр. метални контейнери за битови отпадъци на колела 1100 л. - тил „Бобър“ на стойност 12 000 лв. Със средства от националния бюджет през 2019 г. е закупена сметосъбираща машина за 36 000 лв. и лек автомобил за 6 000 лв.

След като е въведена „Регионална система за управление на отпадъците в община Ценово“, през 2020 г. са разпределени 226 бр. жълти и зелени контейнери за рециклируеми отпадъци, които се събират разделно. През в. Май 2020 година е закупена 1 (една) употребявана многофункционална машина за събиране на зелени отпадъци на стойност 36 000 лв. със средства от общинският бюджет за дейност „Чистота“.

В изпълнение на инвестиционната програма на Община Ценово за 2016 г. е извършен ремонт на улица в с. Ценово с дължина 390 лин. м. и стойност 75 860 лв. Закупени са 200 бр. метални, поцинковани кофи -110 л. и 25 бр. метални контейнери за битови отпадъци на колела 1100 л. - тил „Бобър“. Поставени са 3 бр. изкуствени неравности на ул. "Цар Освободител" с. Ценово на стойност 2 100 лева и е доставена и монтирана автобусна спирка в с. Новград на стойност 4 530 лв. Придобита и ремонтирана е сграда с. Долна Студена за 7 000 лв. от общинския бюджет.

През 2017 г. са изградени и/или придобити нови обекти на инфраструктура за отдих в общината – проекти за озеленяване и възстановяване на зони за отдих в с. Ценово, с. Новград училищата в с. Караманово и с. Новград с финансиране от ПУДООС за общо 24 994 лв., сграда бивша фурна в с. Ценово за 37 000 лв. от националния бюджет; автобусна спирка с. Новград за 4 530 лв. от бюджета; изграждане на 3 (три) броя изкуствени неравности-пешеходна пътека в с. Ценово на стойност 4 200 лв. от общинския бюджет и др.

През 2017 година в общината са извършени неотложни ремонти на мост в с. Беляново на стойност 1 497 лв. и ремонт на улица в с. Ценово на стойност 6 413 лв. Поставени са светещи пътни знаци „Внимание деца“ на улици пред основните училища. Подменени са изкуствени неравности в с. Ценово пред ОУ „Христо Ботев“ и в центъра на селото, освежена е маркировката на пешеходните пътеки. Проверена е хоризонталната и вертикалната маркировка по пътищата на Община Ценово. Проведена е съвместно с Община Ценово, Акция на полицията „Зима“ по безопасността на движението по пътищата. Проверена е хоризонталната и вертикалната маркировка на пътища, проверена е в населените места регистрацията и светлинната и светоотразителна сигнализация на ППС. Проверени са всички обществени сгради на територията на Община Ценово, Кметства, Училища, Детски градини, Читалища, ЦОП и ДЦВХУ, за подготовката им за есенно зимния отоплителен сезон.

Одобрени и изпълнени с финансиране от ПУДООС са проекти за: „Почистване и озеленяване на градинки“ в централната част на с. Кривина на стойност 10 000 лв, в четири

основни училища за общо 22 498 лв. и в две детски градини на стойност 9 999 лв. Осигурени са средства от държавния бюджет в размер на 10 000 лв. за ремонта през 2000 – 2001 г. на железния мост над р. Янтра при с. Ценово. Закупени са със средства от бюджета трактор и гребло за сняг на обща стойност 45 840 лв., дробилка за дървесина и биоотпадъци за 14 280 лв. от бюджета, телескопичен челен товарач за с. Ценово за 28 000 лв. от държавния бюджет и 45 000 лв. от общинския бюджет. Изработен е технически проект за закрито депо в с. Ценово на стойност 16 000 лв. от бюджета и 9 000 лв. от собствени средства. Придобити са обемни букви за с. Ценово за 16 000 лв. и катафалка за 5 000 лв. от общинския бюджет. Закупен е лек автомобил за 5 000 лв. от собствени средства и мулчер за зелени отпадъци на стойност 10 500 лв. от държавния бюджет.

Като изпълнени по мярка 3.3.3 се счита **закупуването на техника за сметосъбиране и рециклиране** (един автомобил за отпадъци от опаковки и един за зелени отпадъци), и **ремонтирането на местни селски паркове и градинки в учебни заведения. Не се отчита почистване на речни корита на територията. Поради това, мярката може да се отчете със „средна до висока“ степен на изпълнение.**

ОБЩО ЗАКЛЮЧЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ПРИОРИТЕТИ

Преди да се премине към **обобщаване в следващия Раздел 2.3 за степента на изпълнение на специфичните цели, а оттам и на приоритетите** на ОПР Ценово 2014 – 2020 г. е необходимо да се изтъкне, че те могат да се оценяват както по физическа изпълнимост, така и като възможност за въздействие от страна на Общинска администрация.

Най-трудно изпълними са били мерките и специфичните цели в рамките на Приоритет 1 за развитие на бизнеса. Причина за това е спецификата на земеделското производство, а така също, че отчитането на изпълнението по заложените индикатори за резултат не е по преките възможностите на общинска администрация. Сравнително по-леки за осъществяване и отчитане, както физическо, така и финансово са мерките на Приоритет 2 за развитието на социалния капитал. Добри резултати са постигнати и по Приоритет 3 за инфраструктурата със затруднения за туристическата инфраструктура, канализация и пречистване.

Степента на изпълнение на конкретната мярка е пресмятана чрез сравняване на измерената стойност на индикаторите спрямо целевата (граничната) стойност. Тези пресметнати оценки на изпълнението (ниска, средна или висока) представляват също конкретни относителни степени (балове) за изпълнението на мерките. Въз основа на степента на изпълнение на всяка от мерките е съставена **Таблица 2.2** за определяне на баловите на изпълнение на специфичните цели и оттам, на обобщаващите ги приоритети. Тези балове са използвани за съставяне на таблица за последващата оценка на ефективността на изпълнението по приоритетите на ОПР.

Таблица 2.2

Разпределение на баловете за изпълнение на мерките по специфични цели

Специфични цели	Повторяемост на оценките по мерките на целта ²	Средна оценка за целта
Приоритет: Интелигентен растеж и икономическо развитие - 6 (шест) специфични цели		
Спец. цел 1.1	Висока; Ниска; Висока; Висока (сумарно 10 бала)	2,50
Спец. цел 1.2.	Висока; Средна; Ниска; Висока (сумарно 9 бала)	2,25
Спец. цел 1.3	Висока; Средна; Висока; Ниска; Висока (сумарно 12 бала)	2,40
Спец. цел 1.4	Висока; Висока; Ниска; Ниска (сумарно 8 бала)	2,00
Спец. цел 1.5	Висока; Висока; Висока (сумарно 9 бала)	3,00
Спец. цел 1.6	Ниска; Висока; Средна; Средна (сумарно 8 бала)	2,00
Среднопретеглена стойност за приоритет (1):		2,33
Приоритет 2. Развитие на социалния капитал чрез укрепване на капацитета и създаване на професионални умения – 8 (осем) специфични цели		
Спец. цел 2.1	Висока; Висока; Висока (сумарно 9 бала)	3,00
Спец. цел 2.2	Висока; Средна (сумарно 5 бала)	2,50
Спец. цел 2.3	Висока; Висока; Средна (сумарно 8 бала)	2,67
Спец. цел 2.4	Средна; Висока (сумарно 5 бала)	2,50
Спец. цел 2.5	Висока; Висока (сумарно 6 бала)	3,00
Спец. цел 2.6	Висока (сумарно 3 бала)	3,00
Спец. цел 2.7	Висока; Висока; Висока (сумарно 9 бала)	3,00
Спец. цел 2.8	Висока; Висока (сумарно 6 бала)	3,00
Среднопретеглена стойност за приоритет (2):		2,83
Приоритет 2. Техническа (бизнес) инфраструктура и екологично развитие – 3 (три) цели		
Спец. цел 3.1	Висока; Висока; Висока; Висока (сумарно 12 бала)	3,00
Спец. цел 3.2	Висока; Ниска; Висока; Висока (сумарно 7 бала)	2,50
Спец. цел 3.3	Висока; Средна (сумарно 5 бала)	2,50
Среднопретеглена стойност за приоритет (3):		2,70

² / Оценките според степента на изпълнение на целевата стойност на индикатора за резултат могат да бъдат: ниска (числова стойност 1), средна (числова стойност 2) и висока (числова стойност 3)

2.3. ОЦЕНКА НА УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА О П Р ЦЕНОВО 2014 – 2020 КЪМ КРАЯ НА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД

Чрез критерия „Устойчивост“ се оценява, доколко резултатите от изпълнението на общинския план за развитие са довели до промени в организацията на територията и състоянието на социално-икономическите показатели на социалната общност на Община Ценово, които ще бъдат трайни във времето и до колко постигнатите резултати ще продължат да влияят положително на развитието на Общината? **Устойчивостта на резултатите обаче може да се разгледа и в аспекта, доколко предложенията за промени в Актуализирания документ, направени при Междинната оценка през 2017 г., са били реализирани успешно до края на изпълнението на плана през 2020 – 2021 г.**

Чрез анализ и сравнение между резултатите от изпълнението на мерките и целите в края на програмния период 2014-2020 г. и установените при Междинната оценка 2017 г. резултати и тенденции за развитие на територията и социалната общност на Община Ценово, могат да се направят следните обобщаващи изводи за устойчивостта на изпълнение на ОПР:

1. Постигнатите резултати за изпълнението на мерките, специфичните цели и приоритети в ОПР Ценово 2014 – 2020 г. **отговарят на общата Стратегия за развитие на Общината, а съответно и подпомагат постигането на политиките за развитие на Област Русе**, на Северен централен район NUTS 2 и на национално равнище. Налице е общо съответствие и развитие на установените към междинната оценка на ОПР тенденции с тези, дискутирани в настоящата последваща оценка към края на програмния период.

Постигнати са **устойчиви резултати** по преобладаващата част от формулираните в ОПР Ценово 2014-2020 г. приоритети, специфични цели и мерки, като финансовите ресурси са били използвани ефективно, а процедурите за наблюдение осигуряват ефикасно управление на ОПР от страна на ръководството на Общината. Съобразно оценените от консултантите окончателни резултати от ОПР – Ценово в периода 2014 – 2020 год., може да се направи генералният извод, че **Планът е изпълнен успешно** съобразно потенциалите на Общината и при ограниченията на околната социално-икономическа среда и в частност на рисковете от Пандемията „Covid – 19“ в периода 2020 – 2021 г.

2. Чрез приведените резултати за финансираните от ДФ „Земеделие“ проекти за развитие на земеделското производство **се оправдава** формулираната при междинната оценка (МО) през 2017 г. необходимост да се подпомага и поощрява разработването на повече проекти чрез бизнес центрове и звена. В случая, чрез офиса в Русе на Националната служба за съвети в земеделието е постигнато сполучливо решение за информиране, обучение и съвети на земеделските производители на място (Мерки 1.1.4 и 1.4.1).

Все пак обаче, както се вижда от Таблица 2.2, повечето от специфичните цели от Приоритет (1) „Интелигентен растеж и икономическо развитие (в земеделието)“, са оценени с рангове на постигане „среден“ и „среден до висок“, а само една цел е с „висока“ степен на изпълнение. Една от възможните причини за това е липсата на успех по организиране на сдружения и организации на земеделски производители (Мерки 1.2.2, 1.2.3 и особено 1.3.4), по изграждане на земеделски тържища (Мярка 1.6.1) и донякъде Мярка 1.3.4 за оптимизиране поливното земеделие чрез организиране на сдружения за напояване.

3. **Налице са неоползотворени възможности** за развитие на местния (регионален) туризъм, препоръчани при МО на ОПР през 2017 г. Въпреки успешният старт при МО на Мярка

1.6.1 за промоция и предлагане на туристически продукти и инициативи, няма отчетени решения на проблема до края на програмния период. Сред другите причини за това може да се изтъкне, че не се информират заинтересованите страни за финансови източници за разработване на проекти по мерки 6.4, 7.5 и 7.6 на ПРСР 2014-2020 г. за неземеделски проекти, за туризма и поддържане и възстановяване на културното и природното наследство в селските райони. Вероятна причина за това е недостатъчната ефикасност за бенефициентите и липсата на предприемчивост на общинско ниво.

4. Идентифицирана е висока степен на съответствие между оценката за постигане на специфичните цели в Приоритет (2) „Развитие на социалния капитал чрез укрепване на капацитета и създаване на професионални умения“ при МО на ОПР през 2017 г. и при сегашната последваща оценка на Плана. По-голямата част от целите в този приоритет са оценени с рангове за постигането „висок“, а три цели имат ранг на изпълнение „среден до висок“ – Таблица 2.2. Налице е устойчив напредък в реализирането на този приоритет спрямо равнището при МО. Постигнато е стабилно развитие на способността за осигуряване на административна среда и високо качество на обслужване на гражданите. Поддържа се стабилно ниво на взаимодействие между Кмета и Общинския съвет (Мярка 2.1.1) и особено в работата на групата за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР.

Особено положително се оценява устойчивостта на резултатите по създаване на капацитет за планиране, програмиране и управление на усвояването на фондовете на ЕС (Мерки 2.1.3 и други), специално за подготовката и изпълнението на публични проекти за развитие на инфраструктура за превенция и борба при бедствия и аварии, за подобряване качеството на живот на населението от територията на общината и др. Създадена е стабилна система за партньорство при реализирането на междуобщински политики и насърчаване на местното развитие с активното участие на заинтересованите страни (мерки 2.3.1 и 2.3.2). Положително се оценяват нивото и устойчивостта на постиженията на Община Ценово за опазване на културно-историческото наследство и особено за развитието на местата за спорт и отдих (мерки 2.7.2 и 2.7.3).

5. С относително висока оценка може да се охарактеризира напредъкът и устойчивостта при изпълнението на специфичните цели в рамките на Приоритет (3) **Техническа (бизнес) инфраструктура и екологично развитие**“. С най-висока степен на изпълнение (твърдо „висока“) се оценяват успешните мерки за подобряване на транспортната инфраструктура. Останалите две специфични цели се оценяват с рангове „среден до висок“, което подсказва необходимостта както от анализ и прецизиране на изпълнението в бъдещия план за развитие, така и мотивиране на заинтересованите страни за подобряване на ефективността на изпълнението. Отбелязва се необходимостта от постигане на практически резултати за подобряване на енергийната ефективност на обществените сгради и приложение на ВЕИ и био горива в общината, така че да се реализират необходимите ефекти от обучения и разработени стратегии за устойчиво енергийно развитие в бъдещия програмен период 2021 – 2027 г.

На базата на горните базови изводи, в Раздел 4 на Последващата оценка е представена обобщаваща оценка за ефективността на изпълнението на дейностите в ОПР и ефикасността на използваните за това финансови и организационни ресурси на Общината.

**Раздел 3. ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО
НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО 2014 – 2020 Г.**

**3.1. ТЕНДЕНЦИИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО В ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.**

Оценката на тенденциите в социално-икономическото развитие на община Ценово обуславя детайлната оценка на степента и устойчивостта на постигнатите цели на РПП 2014 – 2020 г. Основното е, че социално-икономическото развитие на България след 2012 – 2013 г. се характеризира с положителна промяна на базовите макроикономически индикатори вследствие на възстановяването на икономиката на ЕС и страната от световната икономическа и финансова криза 2008 - 2009 г. Положителната тенденция за България се изразява в нарастване на БВП с темпове по-високи от средните за ЕС – Таблица 3.1.

Таблица 3.1.

Динамика на ръста на БВП за ЕС и България в периода 2013 - 2020 г.

Територия	Календарна година							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ³
Ръст на БВП, %								
За ЕС като цяло	0,3	1,7	2,3	2,0	2,6	2,0	1,5	- 4,8
За България	0,3	1,9	4,0	3,8	3,5	3,1	3,4	- 4,2

из: Евростат, НСИ и пресата (за 2020 г.)

За община Ценово като част от България, от област Русе (ниво NUTS 3) и част от Северен централен район (ниво NUTS 2) е важно сравнението на техните макроикономически показатели с тези на други страни от ЕС и/или на други региони от тип NUTS 3 и NUTS 2.

Таблица 3.2.

**Динамика на БВП на глава от населението за ЕС и България
в периода 2013 - 2019 г., хил. Евро**

Територия	Календарни години						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
За ЕС	26,85	27,73	29,14	29,31	30,12	31,03	32,0
За България	5,77	5,94	6,36	6,82	7,39	7,98	8,68
За СЦР	3,99	4,07	4,29	4,44	4,70	5,08	5,49

Източници: Евростат, НСИ и пресата (за 2020 г.)

Както се вижда от статистическите данни в **таблица 3.2, 3.3 и 3.4**, през разглеждания период на изпълнение на ОПР Ценово е налице благоприятна макро-икономическа среда за развитие на територията и социалната общност на Общината. Два от основните показатели за „благоденствие“ на Област Русе и на Северен централен район – БВП (хил. лв./глава от населението) и коефициентът на заетост (%) показват положителна динамика, което несъмнено е подкрепило устойчивото балансирано развитие на Община Ценово за периода.

³ / Данните за спада на БВП през 2020 г. са по приблизителни оценки от средата на 2021 г.

Таблица 3.3.

Динамика на БВП на глава от населението за административните области в СЦР в периода 2013 - 2019 г., хил. лв.

Област	Календарни години						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Русе	8,87	9,63	9,93	10,56	11,22	11,78	12,77
Разград	7,73	8,04	7,74	8,36	8,99	9,72	10,42
Силистра	5,60	5,85	5,96	6,13	6,75	7,03	7,69
Велико Търново	7,75	7,78	8,27	8,61	9,28	10,44	11,07
Габрово	8,97	9,76	10,45	11,21	12,46	13,52	14,44

Източник: НСИ

Таблица 3.4.

Динамика на коефициента на заетост 15 – 64 г. за ЕС, България и СЦР, в периода 2013 - 2019 г., %

Територия	Календарни години						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
За ЕС, %	72	72	73	73	73	74	74
България, %	68	69	69	69	71	72	73
За СЦР, %	56	57	60	62	64	65	70

Източници: Евростат, НСИ

За оценка на промените в социално-икономическото развитие на община Ценово са анализирани три основни индикатори, като развитието на общината е сравнено спрямо тези показатели на национално ниво и за област Русе като цяло. Някои от индикаторите отразяват и степента на вътрешнорегионалните различия за областта:

Нетните приходи от продажби (НПП) на човек от населението в Общината, като заместващ индикатор за БВП на човек, но на ниво община;

Средна годишна работна заплата;

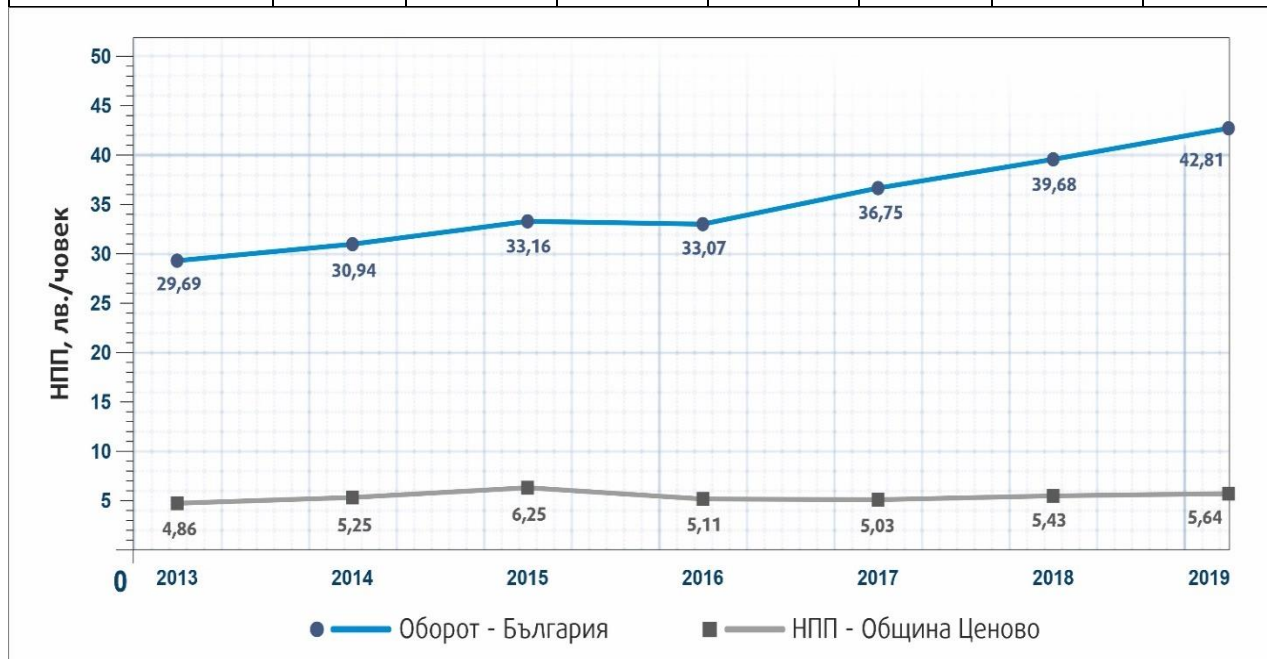
Равнище на безработица.

Подбраните индикатори позволяват да се анализира развитието на община Ценово, с цел сравнението спрямо общото развитие на СЦР. Данните за горните индикатори са достатъчно надеждни, тъй като се извличат от официални статистически данни на НСИ за страната, съответно от ЕВРОСТАТ за ЕС.

Таблица 3.5

Динамика на нетните приходи от продажби (НПП) на предприятията за страната и
Община Ценово на човек от населението (хил. лв.) за 2013 - 2019 г.

Територия	Календарна година						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
България	29,69	30,94	33,16	33,07	36,75	39,68	42,81
Ценово– жители	5 554	5 445	5 325	5 174	5 049	4 890	4 788
НПП– хил. лв.	27 033	28 603	33 316	26 465	26 016	26 580	27 050
НПП– лв./човек	4,86	5,25	6,25	5,11	5,03	5,43	5,64

Източници: НСИ, ТСБ “Север” – Русе

Фигура 3.1. Нетни приходи от продажби на предприятията за страната и Община Ценово на човек от населението за периода 2013-2019 г., (хил. лв./човек)

Както се вижда от **таблица 3.6**, не се наблюдава устойчива тенденция за увеличение през периода 2013 – 2019 г. на нетните приходи от продажби (НПП) в брутно изражение (хиляди лева). Освен влиянието на климата, например за резултатите в агро-сектора, причината за това може да се търси по принцип в търговската практика на предприятията от икономическите сектори, като отбиви на клиентите, влиянието на ДДС и др. Резултатите за специфичните НПП (хил. лв./човек), в края на периода са близки до максимума на показателя, регистриран през 2015 г., въпреки че поради намаляване на населението би трябвало да има тенденция за по-голям ръст.

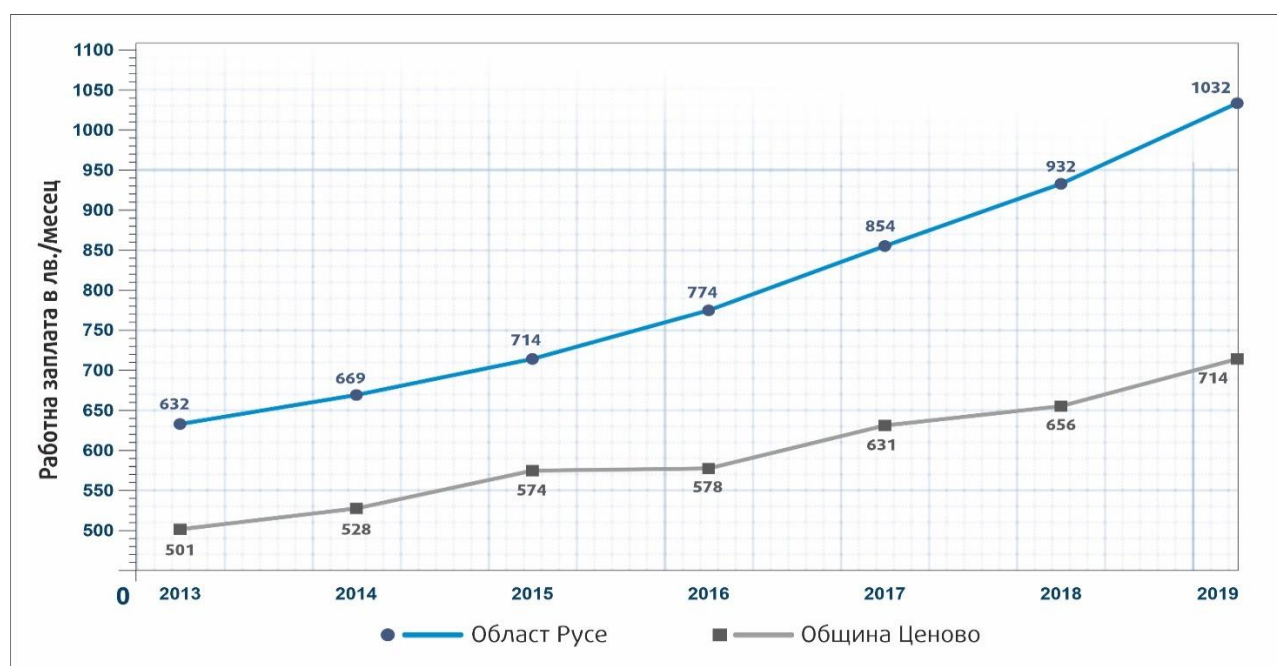
НПП на човек от населението в община Ценово за периода 2013 – 2019 г. остава едва между 13 и 19 % от стойностите за страната за периода. Темпът за нарастване на показателя също изостава чувствително – за страната се наблюдава увеличение от 44,2 % за периода 2013-2019 г., докато за община Ценово НПП се увеличава с 16 %. Поради локалната тенденция за възстановяване на общинската икономика от 2016 до 2019 г., може да се очаква, че след Covid-19 нивото на икономическа активност на общината да бъде близко до това за 2018 – 2019 г.

Таблица 3.6

Динамика на средната месечна работна заплата (лв./човек) за
Област Русе и за Община Ценово за периода 2013 - 2019 г.

Територия	Календарни години						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Област Русе	632	669	714	774	854	932	1032
Община Ценово	501	528	574	578	631	656	714

Източници: НСИ, ТСБ – Русе

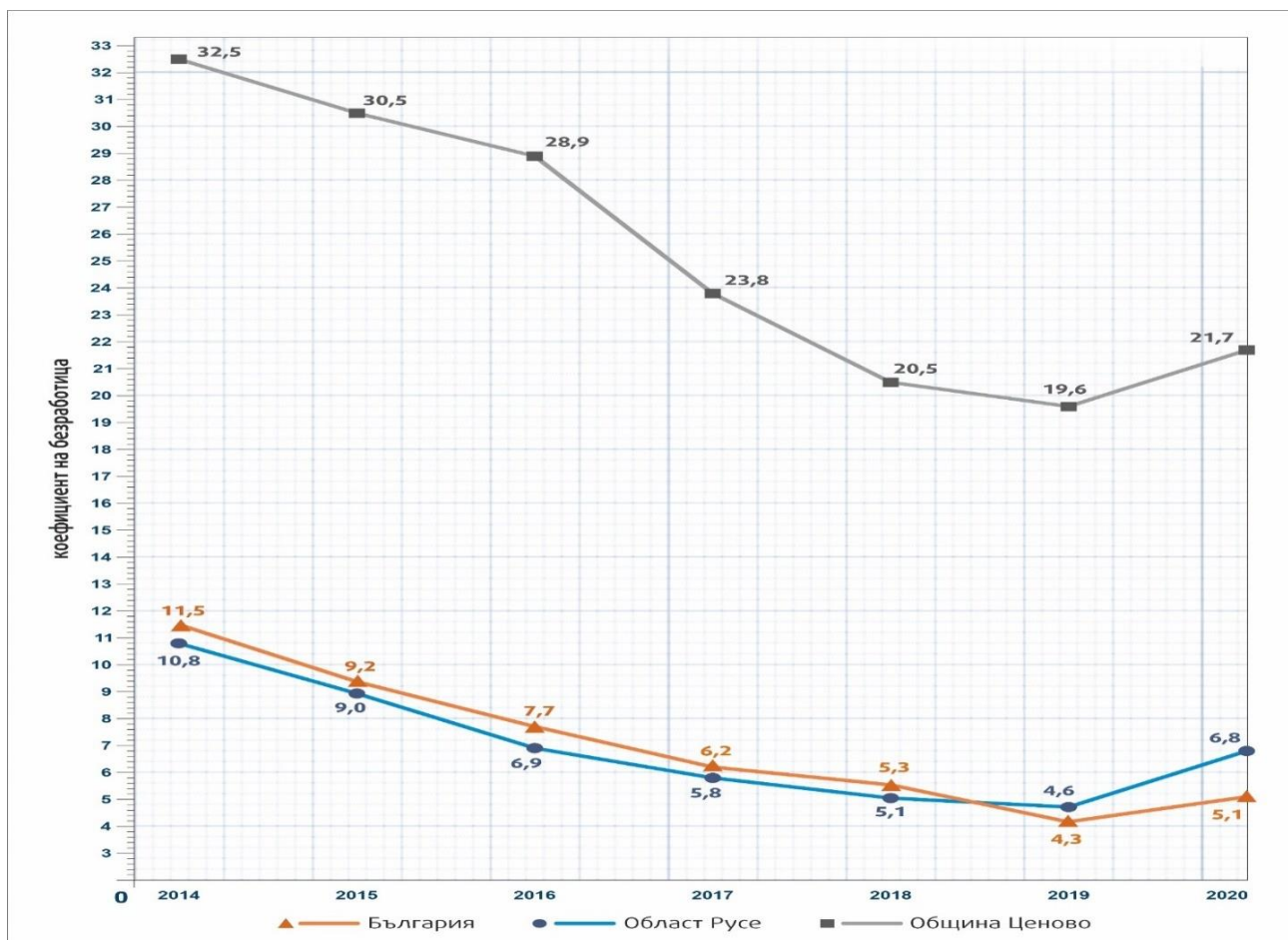
Фигура 3.6. Динамика на средната работна заплата в Община Ценово, Област Русе и страната като цяло, за периода 2013-2019 г., (лв./месец)

Таблица 3.7

Изменение на коефициента на безработица (%) в Община Ценово, в Област Русе и страната като цяло за периода 2014 - 2020 г.

Територия	Календарна година						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Община Ценово	32,5	30,5	28,9	23,8	20,5	19,6	21,7
Област Русе	10,8	9,0	6,9	5,8	5,1	4,6	6,8
България	11,5	9,2	7,7	6,2	5,3	4,3	5,1

Източници: НСИ, ТСБ – Русе

Фигура 3.7. Коефициент на безработица в Община Ценово, в Област Русе и страната като цяло за периода 2014-2020 г.

Таблица 3.8

Изменение на разходите за възнаграждения (лв./1 заето лице) и на стойността на ДМА (лв./ 1 зает) в икономиката на Община Ценово за 2013 - 2019 г.

Показател	Календарна година						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Заети лица	483	501	493	480	458	445	458
Наети лица	348	352	335	325	299	295	289
Разходи за възнаграждения (млн. лв)	2,081	2,206	2,315	2,230	2,146	2,326	2,514
Възнаграждения (лв./1 зает)	430	440	469	464	449	523	549
ДМА, млн. лв.	17,227	16,638	17,800	19,147	20,043	21,499	24,408
ДМА 1 зает (хил. лв.)	35,6	33,2	36,1	39,9	43,7	48,3	53,3

Източници: ТСБ - Русе

Както се вижда от таблица 3.6 и 3.8, налице е устойчиво нарастване на както на средната годишна работна заплата в община Ценово, така и на възнаграждението на един зает в икономиката, като в края на периода (2019 г.) се наблюдава известно ускоряване на ръста. За периода 2013-2019 г. увеличението на работната заплата е с 42,5 %. Поради **вероятните негативни последици** от Covid – 19, перспективите за продължителен ръст на заплатата за първите години от новия програмен период 2021 – 2027 г. може да се оценят като неустойчиви.

Коефициентът на безработица в община Ценово за периода 2013 – 2020 г. следва общата тенденция за страната и за Област Русе. Тъй като районът е селски, нивото на безработица в община Ценово 3 (три) до 4 (четири) пъти по-високо от средното за страната. Това, се дължи на обстоятелството, че наетите в общината са в земеделието, където безработицата е голяма.

3.2. ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ЦЕНОВО 2014 – 2020 Г. ЧРЕЗ АНКЕТА В П И Р О 2021 – 2027 Г.

За тази оценка се използват резултатите от проучване в Община Ценово през м. Май 2020 г. за нуждите на ПИРО 2021–2027 г. Извадката се състои от представители на общинска администрация и Общинския съвет, на местни образователни, културни и социални институции и граждани. Около една трета от респондентите (27 %) живеят в общинския център с. Ценово, а останалите 73 % живеят в останалите населени места. Най-голям дял (86 % от анкетираните) са служителите, втората група от 11 % са работници и третата група са предимно самонаети – 4 %. Други групи от населението не са участвали в анкетното проучване.

Около половината от анкетираните (54 %) са на възраст между 30 – 49 години. Между 50 – 65 години са 36 % от респондентите. Над 65 годишна възраст са 4 % от анкетираните. По отношение на образованието, преобладават анкетираните с висше образование – 74 %, следвани от гражданите със средно и полувисше образование – по 21 % за двете подгрупи. Не са отговорили на въпроса за образованието 4 % от респондентите.

Въпрос: В каква посока се променя общината през последните 7 години?
(а) Общината се е променила бързо към по-добро – 61 % от анкетираните;
· (б) Общината се е променила към по-добро, но с по-бавни темпове от очаквано – 36 %;
· (в) Общината не се е променила – 3 % от анкетираните.
· Никой от анкетираните граждани от Община Ценово не е определил състоянието за влошено. Отговорите на този въпрос показват, че общината се развива в правилната посока.

Въпрос: Какво показва личното Ви усещане за Общината спрямо останали в страната?
(а) Община Ценово е като повечето общини в страната – 61 % от анкетираните;
· (б) Община Ценово е по-добре от повечето общини в страната – 36 % от анкетираните.
Никой от анкетираните граждани от Община Ценово не намира положението на общината за по-лошо от останалите общини в страната.

На специфичен въпрос за оценка на настоящата (2020 г. визия), 58 % от респондентите отговарят, че настоящата визия е подходяща и няма нужда от промяна. Не могат да преценят 31 % от гражданите, а 12 % от тях смятат, че е необходима нова визия. От «положителното» отношение към състоянието на Община Ценово към 2020 г., изразено чрез анкетата може да се заключи, че **комплексните резултати от изпълнението на ОПР Ценово за периода 2014 – 2020 г. се оценяват от гражданите на общината като много добри.**

Раздел 4. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

4.1. ЕФЕКТИВНОСТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ЦЕНОВО 2014 – 2020 Г.

Целта на раздела е да се акцентува върху сравнението между постигнатите резултати и използваните финансови инструменти по видове, като: национален бюджет, общински средства, други източници като ПУДООС и дарения, средства от оперативните програми (ОП) на ЕС и Програма за развитие на селските райони (ПРСР) за периода 2014 – 2020 г., както собствения финансов принос на бизнеса по изпълнените проекти.

Специфична допълнителна задача е да се оцени организацията и координацията на работа на общинската администрация в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ОПР Ценово 2014 – 2020 г., вкл. и за прилагане на принципа на партньорство и публичност при изпълнение на Плана. **Важно е също да се представи обзор** за предприетите действия по актуализацията и изпълнението на ОПР, което е предпоставка за ефективност и ефикасност на управлението.

За да се осигури полезност за ползвателите на предлаганата последваща оценка са **подбрани и формулирани ключови понятия (критерии)**, използвани обикновено в процеса на разработване и оценяване на стратегически документи за регионално и местно развитие⁴.

Ефективност: показва до каква степен са постигнати целите на плана; дали приложените в плана интервенции и инструменти са довели до очакваните ефекти; дали използването на други инструменти би оптимизирало в по-голяма степен получените ефекти?

Ефикасност: дали постигнатите положителни резултати като промени в състоянието на територията и/или общността в нея, са на възможно най-ниската „цена“; дали е налице положителен баланс между постигнатите от действието резултати и вложените ресурси?

Полезност: дали постигнатите планирани и непланирани ефекти от изпълнението на плана и оказани въздействия върху територията и общността са били задоволителни от гледна точка на интересите и очакванията на преките и не преки ползватели на плана?

Устойчивост: показва, до колко резултатите от изпълнението на плана са довели до институционални промени, които ще бъдат трайни във времето и до колко резултатите ще продължат да влияят, дори без да се инвестират средства за поддържането им?

Както е показано в Раздел 2.3, критерият за устойчивост на резултатите може да се разгледа и в аспекта, доколко предложенията за промени в Актуализирания документ, направени при Междинната оценка на Плана, са били реализирани успешно в края на периода на изпълнение 2020 – 2021 г.

Въз основа на изложението в Раздел 2.3 и във връзка с резултатите от Раздел 3, в таблица 4.1 са представени резултатите за общата оценка на ефективността на изпълнението на приоритетите на ОПР Иваново 2014-2020 г. Тази оценка е основа за формулирането на коментари за ефективността на ОПР и за приложените в края на разработката общи изводи от извършената последваща оценка на Плана. Акцентува се също върху ефикасността на използваните ресурси за постигането на целите на приоритетите на ОПР.

⁴ / С адаптация на дефиниции, приложени в Последваща оценка на ОПР Никопол 2007-2013 г.

Таблица 4.1

Обща оценка на ефективността на изпълнение по приоритетите на ОПР 2014-2020 г.

Приоритет	Ефективност
Приоритет 1. Интелигентен растеж и икономическо развитие. Оценка 2,33 бала, при минимум 1 бал и максимум 3 бала	Постигната е средна оценка за ефективност на изпълнение на специфичните цели, с добра устойчивост спрямо изводите и препоръките на МО от 2017 г. Заложените мерки са ефективни за Приоритет 1, с изключение отчасти на мерки 1.1.2, 1.2.2 и 1.2.3 за развитие на земеделския сектор. Изпълнените мерки 1.1.4, 1.4.1 водят до постигане на основни специфични цели за подобряване ръста на производството в растениевъдството. Изостава изпълнението на мерки за развитие на туризма.
Приоритет 2: Развитие на социалния капитал чрез укрепване на капацитета и създаване на професионални умения Оценка 2,83 бала	Постигната е висока степен за ефективност при изпълнение на по-голямата част от мерките и целите по този приоритет, особено за квалификацията на общинската администрация и обслужването на гражданите. Създадени са устойчиво умения за управление на проекти за ТГС, проекти за приложение на ИКТ в училищата и др.. Впечатляват резултатите от мерки 2.7.2 – 3 за експониране на културно-историческото наследство и особено за развитие на инфраструктурата за спорт и младежки дейности.
Приоритет 3: Техническа (бизнес) инфраструктура и екологично развитие Оценка 2,70 бала	Постигната е сравнително висока степен на ефективност, особено за развитие на пътната и селищната инфраструктура в Общината. Впечатлява ръста в осигуряването на достатъчно оборудване за поддържането на качествена екологична среда. Необходими са по-ефективни действия за подобряване на енергийната ефективност и за прилагане на ВЕИ на територията.

Най-висока ефективност на изпълнението е постигната за дейностите на **Приоритет 2** „Развитие на социалния капитал чрез укрепване на капацитета и създаване на професионални умения“ (Оценка 2,83 бала). В по-широк аспект, впечатлява ефективността на изпълнението на задачите по Сп. Ц. 3.1, където се доказва много висок капацитет на общинската администрация, както и висока оценка за осигуряването от нея административно обслужване на населението. По наше мнение тук е постигнато висока степен на задоволяване на потребностите за социално развитие и социално сближаване на местната общност, което е резултат от приноса на ръководството за осигуряване на достатъчно финансиране от националния бюджет и европейските програми. Също така ефективни са били приложените действия в областта на образованието и културата, като е постигната висока степен на изпълнение на специфичните цели и са задоволени очакванията на целевите групи.

Също с висока степен на ефективност за изпълнение на дейностите се отличава и **Приоритет 3** „Техническа и бизнес инфраструктура и екологично развитие“ със средна стойност 2,70 бала. С най-високия бал за ефективност 3,0 се отличават мерките в специфична цел (Сп. Ц.) 3.1 за обновяване и доизграждане на техническата и бизнес инфраструктура. С добри оценки за постигане на целта сред приоритета е Сп. Ц. 1.3 за подобряване на качеството на комуналните услуги и специално на дейността по рехабилитацията и реконструкцията на водопроводната мрежа. Определено, през програмния период 2014 – 2020 г. е осъществен скок

в осигуряването качествено водоподаване за населението и постигнатите въздействия вероятно задоволяват очакванията. Като препоръка може да се изтъкне необходимостта от инициативи за подготовка на проекти за внедряване на публични ВЕИ, особено за покривни фотоволтаични системи за сгради на общината, училищата и детските градини.

Поради спецификата си Приоритет 1 „**Интелигентен растеж и икономическо развитие**“, за съжаление е останал до известна степен встрани от организационния интерес на администрацията, въпреки важността си за икономическото развитие на Общината. Въпреки че е много важна за развитието на бизнес-субектите в Общината, Сп. Ц. 1.2 за изграждане на подходяща бизнес среда и повишаване на инвестиционния интерес има един от най-ниските за трите приоритета рангове на оценка (2,25). Една от причините е, че администрацията в селските общини в много по-голяма степен е заета и заинтересувана от решаването на въпросите на Приоритет 1 и Приоритет 3, отколкото да управлява местната среда за бизнес.

Като заключение на подраздела за оценка на постигнатата ефективност по специфични цели и приоритети ще изтъкнем, че общо може да се даде „сравнително висока – до висока ефективност“ на изпълнението на ОПР Ценово 2014 – 2020 г. На тази база, може да се **премине към оценката, на каква цена е постигната тази ефективност**– Раздел 4.2 по-долу.

4.2. ЕФИКАСНОСТ НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИНАНСОВИ И ОРГАНИЗАЦИОННИ РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ЦЕНОВО 2014 – 2020 Г.

• ЕФИКАСНОСТ НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ

Съгласно възприетата дефиниция, **Ефикасността на изпълнението** се оценява на базата на съотношението на постигнатия резултат за единица вложен за изпълнението ресурс и/или чрез съпоставка на заложения при разработване на Плана ресурс с реално вложените средства за постигане на един и същ резултат, т.е. дали колкото „по-ниска цена“ е заплатена за постигането на резултата, толкова по-ефективно е използван дадения ресурс?

Според възприетата в Община Ценово форма на разчет за финансиране на капиталовите разходи, използваните инструменти (източници) за финансиране на проектите в ОПР 2014 – 2020 г. включват (**Таблица 4.2**): национално (републиканско) финансиране от републиканския бюджет под формата на целеви субсидии; местно финансиране от общинския бюджет под формата на собствени средства; други източници, от ПУДООС, от дарения, заеми от организации, от ПЧП и др.; фондове и програми на ЕС и други страни със съответното национално съфинансиране или съфинансиране от частните ползватели;

- частни финансови ресурси за съфинансиране на проекти от местни физически и юридически лица, граждански организации и др.

Таблица 4.2 представя структурата и количеството на финансовите ресурси, които са били планирани през 2014 г. за изпълнение на ОПР Ценово (окрупнено по приоритети), както и картината за финансираните в действителност дейности на плана по специфични цели и приоритети. По-долу е представено сравнението, от една страна между нивото на ресурсите по видове инструменти, изразходвани за специфичните цели и приоритети, а от друга – между планираното и изразходвано количество финансови ресурси по приоритетите на плана.

Таблица 4.2

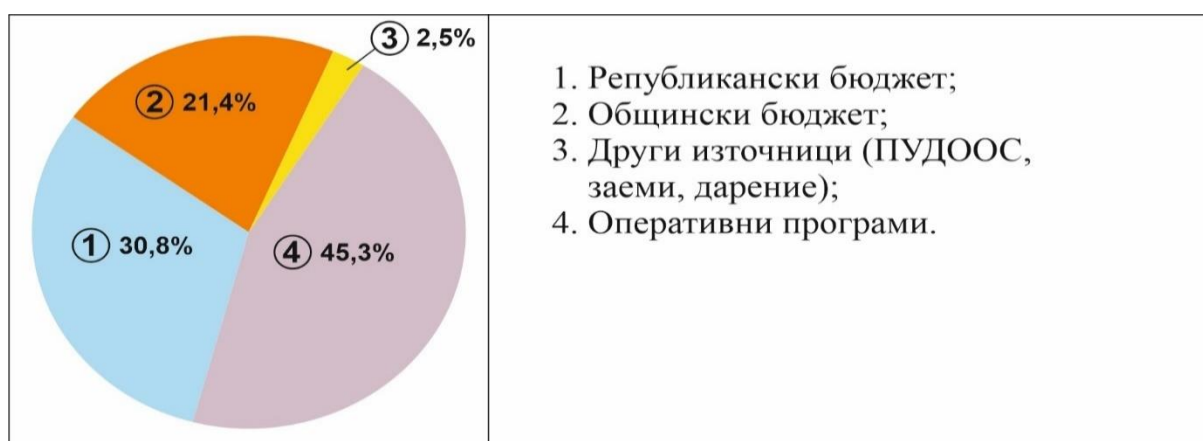
Разходи за изпълнение на дейностите в ОПР на Община Ценово за периода 2014 -2020 г. , хиляди лв.

ПРИОРИТЕТИ, П2, П3)	(П1, хил. лв	%	Републи- кански бюджет, хил. лв	%	Общин- ски бюджет, хил. лв.	%	Други из- точници (ПУДООС, заеми), хил. лв.	%	Финанси- ране от ЕС, хил. лв.	%	Бизнес съфинан- сиране, хил. лв	%
П 1: Интелигентен растеж и икономическо развитие, План	5 563											
П 1: ИЗПЪЛНЕНИЕ	9 468,5	100	69,8	0,6	20,3	33,4	0,2	0,0	5 087,5	53,7	4 299,8	45,4
П 2: Развитие на социалния капитал чрез укрепване на капацитета и създаване на умения, План	3 625											
П 2: ИЗПЪЛНЕНИЕ	4 276,3	100	1 316,7	30,8	915,3	21,4	108,9					
								2,5	1 935,4	45,3	0,0	0,0
П 3: Техническа и бизнес инфраструктура и екологично развитие, План	18 650											
П3: ИЗПЪЛНЕНИЕ	20 477,0	100	9 648,3	47,1	633,4	3,4	131,8	0,7	10 063,5	49,1	0,0	0,0
ПЛАН ОПР, хил.лв.	27 838											
ИЗПЪЛНЕНИЕ ОПР, хил. лв.	34 221,7	100	11 025,8	32,2	1 568,9	4,6	240,7	0,7	17 086,4	49,9	4 299,8	12,6
ЗАБЕЛЕЖКА:	Включени са отчетените през 2015-2016 г. проекти за вътрешно селищна инфраструктура (3 060,5 хил. лв.) и за водопроводна мрежа на селата Новград и Караманово (5 140,5 хил. лв.) по Програма за развитие на селските райони 2007-2013											

Фиг.4.1. Разпределение на разходите по използваните финансови инструменти за изпълнение на дейностите по приоритетите, %

Приоритет 1. Интелигентен растеж и икономическо развитие.

Приоритет 2. Развитие на социалния капитал чрез укрепване на капацитета и създаване на професионални умения

Приоритет 3. Техническа и бизнес инфраструктура и технологично развитие

На Фигура 4.1 е показано разпределението като видове финансови инструменти и количество на изразходвания финансов ресурс за трите приоритет на ОПР и за комплексната картина общо за Плана. В следващата Фигура 4.2 съответно е показано сравнението между планираното през 2014 г. количество финансов ресурс за постигане на целите на приоритета и реалното количество, установено в Раздел 2 от настоящата ПО. През периода на изпълнение

на ОПР Ценово 2014 – 2020 г., основният обем финансови ресурси са осигурени от фондовете на ЕС (относителен дял 49,9 %) и от държавния бюджет (дял от 32,2 %). Останалите три финансови инструмента имат относителен дял в ОПР между 0,7 % (общински бюджет) и 12,6 % (собствен принос на бизнеса в проекти).

Приносът на целевата субсидия от държавния бюджет за изпълнение на годишните капиталови програми е преимуществено за обновяване на общинските пътища, и на уличната инфраструктура в населените места. Съществен ресурс от държавния бюджет е осигурен допълнително за осъществяване на социалните дейности, образованието и др. Финансиране от ПУДООС и заемни средства е ползвано за Фонд „Красива България“ и за опазване на околната среда и благоустрояване на селищата. Финансовият принос на оперативните програми на ЕС и на ПРСР 2014-2020 г. е важен за изграждането на водопроводна и спортна инфраструктура и за бизнес проекти на земеделски стопани и за проекти на училищата.

През периода на изпълнение на ОПР Ценово 2014 – 2020 г., основният обем финансови ресурси са осигурени от фондовете на ЕС (относителен дял 49,9 %) и от държавния бюджет (дял от 32,2 %). Останалите три финансови инструмента имат относителен дял в ОПР между 0,7 % (общински бюджет) и 12,6 % (собствен принос на бизнеса в проекти). Приносът на целевата субсидия от държавния бюджет за изпълнение на годишните капиталови програми на община Ценово е преимуществено за обновяването на общинските пътища, както и на уличната инфраструктура в населените места. Съществен ресурс от държавния бюджет е осигурен допълнително за осъществяване на социалните дейности, образованието и др. Финансиране от ПУДООС и заемни средства е ползвано за Фонд „Красива България“ и за проекти за опазване на околната среда и благоустрояване на селищата. Финансовият принос на оперативните програми на ЕС и на ПРСР 2014-2020 г. е съществен за изграждането и рехабилитацията на водопроводна и спортна инфраструктура и осигуряване на безвъзмездна финансова помощ за бизнес проекти на земеделските стопани и за проекти на училищата.

Програмата с най-голям финансов принос е ПРСР 2014-2020 г. или 2007 – 2013 г. за отчетените инфраструктурни проекти. Приносът на ОП НОИР и ОП ОС за финансирането на проекти за училищата и за опазване на околната среда може да се оцени като ограничен. Сравнително по-голямо влияние е отчетено за ОП НОИР, чрез която са финансирани проекти в училищата за около 1750 хил. лв. Ефективното използване на проекта за между общинското депо за отпадъци в гр. Бяла ще осигури напредък по опазването на околната среда и използване на територията на Общината. Привличането на средства от ОП ИК за проекти на фирми, развиващи индустриална дейност в община Ценово, би било от съществено значение за технологичното обновление на бизнеса, но за сега няма отчетени данни за такива проекти.

Както се вижда от **Таблица 4.2**, общият размер на средствата, осигурени за реализация на ОПР на община Ценово за периода 2014 - до средата на 2021 г. е **34 221, 7 хил. лв.** при планирани през 2014 г. **общо 27 838 хил. лв.** **Относителният дял на преизпълнението за ползване на финансов ресурс от държавния бюджет и фондовете на ЕС е 22,9 % от планирания ресурс**, определен в индикативната финансова таблица на ОПР 2014-2020, което е един много добър атестат за усвояването на възможните финансови ресурси.

Считаме, с отчитане на горните факти, че е **постигната съществена ефективност на финансовото осигуряване за местното развитие в община Ценово през 2014-2020 г.** Като отличителен елемент на ОПР може да се **оцени привличането на значителен финансов**

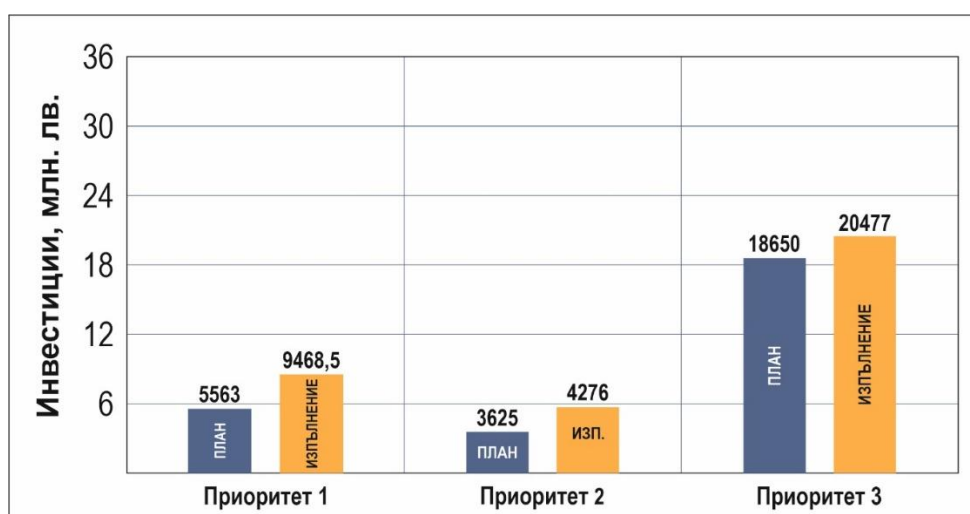
ресурс от държавния бюджет за изпълнението на плана, както и съществения ресурс, привлечен от оперативните програми на ЕС и бизнес съ-финансиране на проектите за агросектора в размер на общо 12,6 % от общия обем финансиране за изпълнение на ОПР.

Относителният дял на всеки от финансовите инструменти за изпълнение на дейностите общо за ОПР се вижда от **Фигура 4.2**. Сравнението между планираното и действително финансиране (хиляди лв.) на дейностите по трите приоритетите в ОПР 2014-2020 г. е показано на **Фигура 4.3** по-долу със съответните коментари в текста.

За дейностите по **Приоритет 3** – „Техническа и бизнес инфраструктура и екологично развитие” е бил планиран най – голям финансов ресурс (**27 838 хил. лв.**) което е напълно логично съобразно планираните ресурсоемки мерки и съответно изпълнението е най-голямо по обем, като надвишава индикативния планов финансов ресурс (**34 221,7 хил. лв.**). Благодарение на грижливо подготвените проекти пред държавния бюджет и ПРСР е налице **преизпълнение** спрямо индикативния бюджет с **9,8 %**, което, като се имат предвид затрудненията при осигуряване на достатъчно и навременни бюджетни средства говори добре за дейността по регионално развитие и инвестиции в Община Ценово.

Фиг.4.2. Разпределение на разходите за използваните финансови инструменти за изпълнение на дейностите общо за ОПР Ценово, 2014-2020 г.

Фигура 4.3. Сравнение между планираните и изразходваните финансови ресурси за изпълнение на дейностите за приоритетите на ОПР Ценово 2014 – 2020 г.

Втори по размера на планираните средства е **Приоритет 1 „Интелигентен растеж и икономическо развитие”** – с индикативен бюджет **5 563 хил. лв.** Отчетените разходи по изпълнението на дейностите по този приоритет са в размер на **9 468,5 хил. лв.**, т.е. налице е преизпълнение от **70,2 %** спрямо плановия бюджет за приоритета. От отчетните данни в Таблица 4.1 се вижда, че делът на разходите за субсидии от ДФ „Земеделие“ по проектите е **53,7 %**, а на съфинансирането от бенефициентите е **45,4 %** от обема на изразходвания ресурс за приоритета. Следователно, приоритета се „отчита“ чрез частната инициатива в Общината.

Ясно е, че благодарение на помощта на НССЗ – Офис Русе и частни консултанти са разработени и финансирани добри проекти по мерки 4.1 и 4.2 на ПРСР 2014 – 2020 г. Това сътрудничество с консултантския бизнес е полезно за земеделските производители в Общината и трябва да се развива устойчиво по-нататък. Приоритетът е изключително важен за общината, защото е пряко свързан с местното икономическо развитие и по-специално с аграрния сектор. Поради това, местните икономически субекти – бизнесмени, предприемачи и др. би трябвало да бъдат подкрепяни методически в по-голяма степен за разработването и изпълнението на подходящи проекти.

Вторият приоритет на ОПР „Развитие на социалния капитал чрез укрепване на капацитета и създаване на умения“ е планиран с относително най-малък обем на финансовия ресурс спрямо другите два приоритета - (**3 625 хил. лв.**). Причината е, че дейностите имат повече социален характер за подкрепа, без да са планирани сериозни материални инвестиции. Финансовото изпълнение на приоритета е много добро, като са изразходвани 4 276,3 хил. лв., т.е. налице е „преизпълнение“ от 17,96 % спрямо планирания предварително бюджет на дейностите. От годишните отчети за изпълнение на ОПР могат да се направи аргументираният извод, че съществен фактор за достатъчното финансово осигуряване на дейностите за развитие на социалния капитал е методичната, финансовата и организационната подкрепа от Община Ценово.

В заключение на Раздел 4.2 може да се направи изводът, че е постигнато добро съответствие между нивата на ефективност за изпълнението по специфичните цели и приоритети (Таблица 4.1) и оценката за изразходвания за изпълнението финансов ресурс – Таблица 4.2 и Фигура 4.2, т.е. постигната е добра ефикасност на финансовите ресурси за изпълнението на ОПР Ценово 2014 – 2020 г. Конкретни примери за това са сравнително по-малкото „преизпълнение“ на вложените средства за особено интензивния на публичен капиталов ресурс Приоритет 3, както и положителната картина за ефективно използване на вложените в повече спрямо плана средства за развитие на социалния капитал по Приоритет 2, където, съгласно Таблица 4.1 е постигната висока ефективност на изпълнение на дейностите.

• **ЕФИКАСНОСТ НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ОРГАНИЗАЦИОННИ РЕСУРСИ**

Ефикасността на организационните ресурси при изпълнението на ОПР Ценово 2014-2020 г. се определя преди всичко от процедурите за наблюдение и контрол на планирането и изпълнението на дейностите. Тези процедури имат както вътрешни елементи **от страна на общинската администрация, така и взаимодействия с външни независими експерти при провеждането на междинната и последващата оценка на изпълнението на ОПР.** Оценката за изпълнение на процедурите като организация и ефективност е извършена по **Механизма за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики**, както следва:

1. Органи за наблюдение

- **Общинският съвет**, като **основен орган** за наблюдение в изпълнение на своите правомощия е необходимо да изразява мнението на заинтересованите страни – администрация, организации, юридически лица и граждани при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност. През период 2014–2020 год. вкл., е спазен принципа за регулярност на приемането на отчетните документи, а Общинският съвет е приел всички внесени от Кмета годишни отчети за изпълнение на плана без предписания и препоръки.

- **Обединена общинска група за подкрепа на изпълнението на общинския план.**

Тази група функционира редовно и устойчиво, като заседава и работи най-малко един път годишно. Положителен факт за работата на групата е взаимодействието както с общински експерти в областта на регионалното развитие, така и с външни експерти при договориране и изпълнение на процедурите по изготвяне на междинна и последваща оценка на ОПР. Направи впечатление **отличната организация на архива от отчетни документи** и справки за информацията, необходима за последващата оценка.

2. Технология и особености на отчетните документи за изпълнение на ОПР

Съгласно ППЗРР, основните документи като инструмент за наблюдение и контрол на изпълнението на плана са **годишните доклади** на Кмета на общината. Тези доклади имат необходимата системност по отношение на структурата и съдържанието. Акцентува се предимно на описанието за изпълнените през отчетния период проекти, без изводи от типа на «научени уроци от изпълнението». Необходимо е, в отчетите да има оценки за наблюдаваните индикатори и за **мерките за постигане на съответствие със секторните политики** в общината (например земеделие), информацията за които се събира трудно и се отчитането и оценката на ОПР.

Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на ОПР се разработват и внасят регулярно за обсъждане в Общинския съвет преди регламентираната от ЗРР дата – 31. Март на следващата отчетния период година. Докладите имат най-често подобна въвеждаща част, а отчетната информация е предствена с изискваната конкретика и систематизация по приоритети и мерки в съответствие със структурата на ОПР. Това, облекчава както общинските специалисти, така и външните експерти при разработването на оценки за изпълнението на плана за развитие.

Спазва се практиката, след приемането на Годишните доклади за изпълнение на ОПР от Общинския съвет, те да се изпращат в Областния съвет за развитие на Област Русе за обсъждане и използване по предназначение. Кметът на общината участва в работата на областния съвет за развитие и при необходимост коментира специфични моменти от ОПР.

3. Организация за наблюдение и управление на изпълнението на плана

Може да се оцени, че е налице високо качество на организацията за наблюдение и управление на изпълнението на ОПР. Преди всичко, организацията и съдържанието на работа на общинските специалисти при последващата оценка (ПО) на ОПР 2014-2020 год. (изпълнена от консултантския екип) **съответства на предписанията** на ЗРР и Правилника на прилагането му. **Първо**, последващата оценка се извършва в срок – до една година след края на периода на изпълнение на ОПР. **Второ**, извършва се от специалисти от „Европроекти – Русе“ ЕООД с доказан капацитет от подобни разработки. И **трето**, плановото съдържание на ПО отговаря на

нормативната база, показано в случая от разработената специално за Договора с Община Ценово **Техническа спецификация за разработка.**

Неотменна и важна страна на организацията при наблюдение и контрол на изпълнението на ОПР е **приложението на принципа на партньорство и осигуряването на публичност** чрез информиране, консултиране и вземането на съвместни решения. Може да се твърди, че редовното периодично информиране на гражданите, с оглед осигуряването на публичност и обратна връзка за въздействие с техни становища и предложения се **осъществява редовно и своевременно**, чрез публикации на ОПР и резултати от оценки и други подобни документи на Internet страницата на Общината. При изпълнението на последващата оценка това се реализира чрез наблюдавано от нас информиране и консултиране на общинските експерти – контактни лица по договора с широк кръг специалисти от специализираната администрация на Община Ценово.

За ефективното наблюдение и оценка специално за проследяване на изпълнението на ОПР и на Програмата за неговата реализация **препоръчваме да се поддържа** база от данни за проектите на общината със систематизация: (1) Реализирани проекти; (2) Проекти, в процес на реализация; (3) Нови идейни и технически проекти, готови за представяне за финансиране.

В заключение може да се обобщи, че в Община Ценово е **изграден механизъм за осигуряване на прозрачност и възможности за информиране на всички заинтересовани страни в процеса на формирането и прилагането на местните политики.** В процеса на изпълнение на ОПР за периода 2014 – 2020 год. са изпълнени регламентирани процедури за управление и наблюдение на политиките за устойчиво и балансирано местно развитие. Използваната система и процедури са съобразени с изискванията на нормативната уредба, а механизмът за осигуряване на публичност - с препоръките в методическите указания на МРРБ.

5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО

Въз основа на представеното в раздели 1 – 4 съдържание на последващата оценка на ОПР на община Ценово за периода 2014 – 2020 год., са направени следните **основни изводи**:

1. Общата стратегия за развитие на общината в периода на изпълнение на плана за развитие е **в съответствие** със стратегиите и политиките за развитие на Област Русе, на Северен централен район и на национално равнище. Постигнати са **устойчиви резултати** по изпълнението на формулираните в ОПР стратегически цели, приоритети, специфични цели и мерки. Финансовите ресурси се използват ефикасно, а процедурите за наблюдение осигуряват ефективно управление на изпълнението на плана на равнище „Община“. Съобразно оценените от консултанта окончателни резултати от изпълнението на ОПР – Ценово, може да се направи генералният извод, че **планът за развитие на общината е изпълнен в по-голямата си част успешно**, съобразно привлеченото финансиране предимно от националния бюджет и Европейските фондове, в условията на реалните ограничения на околната социално-икономическа среда и рисковете от Covid - 19.

2. **Налице е добро съответствие** между оценките за нивото на изпълнение на дейностите (проектите), включени в Програмата за реализация на ОПР **от една страна, и оценките на индикаторите за резултат и за изпълнението на специфичните цели по Приоритетите на плана, от друга.** Идентифицирано е високо ниво в реализиране на

приоритетите за развитие на техническата и бизнес инфраструктура на територията и подобряване качеството на живот на населението в общината. Налице е устойчив в ръста за реализиране на приоритетите за развитие на екологичната инфраструктура като основен фактор за повишаване качеството на живот на населението в общината.

На по-ниско ниво по степента за постигане са специфичните цели 1.4, 1.6 и донякъде 1.2, за Приоритет 1 „Интелигентен растеж и икономическо развитие“. Това подсказва необходимостта от методична и организационна подкрепа от администрацията, службата за съвети в земеделието в Русе и частни консултанти за привличането на инвестиции за развитие на МСП за преработка на продукцията от трайните насаждения и за местен (алтернативен) туризъм в Общината, което вероятно ще позволи да се разкрийт повече работни места от несубсидирана заетост. Успоредно с усилията на общината обаче трябва да се и мотивира и бизнес-общността за изпълнението на подобни нелеки но важни за развитието задачи.

3. Въз основа на анализа за оценката на степента за реализиране на мерките и специфичните цели чрез регламентирания от Актуализирания документ от Октомври 2017 г. **индикатори за резултат** може да се даде висока и аргументирана оценка за изпълнението на **Приоритет 2** «Развитие на социалния капитал чрез укрепване на капацитета и създаване на професионални умения», както и на **Приоритет 3** «Техническа и бизнес инфраструктура и екологично развитие». Особено положително се оценява работата на ръководството на Общината за повишаване на административния капацитет в областта на разработване и изпълнение на проекти а сътрудничество с Областна администрация – Русе, Окръжен съвет Гюргево и общини от Румъния. Оценявана по достойнство е материалната подкрепа от общинското ръководство за местното развитие, както и за подкрепа на социалната политика и развитието на училищата като успешни центрове за развитие на нови направления и форми за обучение на подрастващите.

4. Съобразно наличната информация от Общината по време на изготвените междинна оценка (2017 г.), актуализиран документ за изпълнението (2018 г.) и особено за последващата оценка понастоящем е установено, че вземаните от Кмета и общинската администрация управленски решения съответстват на Методическите указания на МРРБ и на постановките в Общинския план за развитие. Отчетните доклади на Кмета за програмния период са внасяни за разглеждане в Общинския съвет навреме и по надлежния ред. По наше мнение може да се **разработи, обсъди и приложи** в общината допълнителна процедура за: **Правила за ефективно взаимодействие между общинските звена, представители на частния сектор и представители на гражданското общество при изпълнението на ОПР.**

От горните изводи може да се обобщи, че изпълнението на Общинския план за развитие на Община Ценово за програмния период 2014 – 2020 год. е успешно **и може да се оцени комплексно като «много добро»**. Считаме, че постиженията и натрупаният и доразвит капацитет по осъществяване и управление на регионалното развитие на нивото на Общината ще могат да се използват при изпълнението на бъдещия План за интегрирано развитие 2021 – 2027 г., за което, доколкото можем да преценим като експерти, е налице съответната приемственост с оценявания тук ОПР за периода 2014 – 2020 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Последващата оценка на въздействието от изпълнението на общинския план за развитие (ОПР) на Община Ценово, Област Русе за периода 2014 – 2020 е извършена от експертен колектив на „Европроекти – Русе“ ЕООД, специализирана консултантска фирма за разработване на стратегически документи и проекти за регионално и местно развитие. Творческото участие на експертите при разработването на Последващата оценка на ОПР е, както следва:

- проф. Николай Найденов – маркетинг и договориране на разработката, изготвяне на всички раздели на Последващата оценка и управление на разработката, представя разработката пред Кмета и Заместник кмета на Община Ценово и при обсъждането пред Общински съвет - Ценово;
- маг. ик. Милко Балкански – консултира основния изпълнител за приемствеността между Междинна оценка на ОПР от 2017 г. и последваща оценка от 2021 г., консултира за ефикасността на използваните организационни ресурси на Община Ценово.

Последващата оценка е комплексна и се основава на информацията за изпълнението на Плана за регионално развитие за периода 2014 – 2020 и на общата оценка за изменението на социално-икономическата среда в Северен централен район на Република България и в Област Русе. В резултат от извършената работа и на основание констатациите в представения доклад, експертите от екипа определят **много добра оценка** за изпълнението на Общинския план за развитие 2014 – 2020 на община Ценово, област Русе.

Изведените в Последващата оценка основни изводи и препоръки могат да се използват също така при изпълнението на Плана за интегрирано развитие 2021 – 2027 г. на Община Ценово, разработен в периода Март – Септември 2020 г.

БЛАГОДАРНОСТИ

Екипът, разработил Последваща оценка за изпълнението на ОПР Ценово за периода 2014 – 2020 г. благодари на:

1. Заместник Кмета по „Регионално развитие и инвестиционна политика“ на Община Ценово Г-н Цветомир Петров за оказаното доверие и висока оценка на досегашното сътрудничество с „Европроекти – Русе“ по въпросите на регионалното и местно развитие.
2. Ръководителят на отдел „Общинска собственост и специализирани общински дейности“ Г-жа Красимира Божинова като контактното лице по набирането на информация и комуникация с експерти от Общината.

ЛИТЕРАТУРА (по азбучен ред)

1. Актуализиран документ за изпълнението на Общинския план за развитие на Община Ценово 2014 – 2020 г., Октомври 2017 год. (непубликуван).
2. Закон за административно-териториално устройство на Република България. ДВ, бр. 63, 1995, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 58/18.07.2017 г.
3. Закон за местното самоуправление и местната администрация. ДВ, бр. 77/1991, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 70/07.08.2020 г.
4. Закон за регионално развитие. ДВ, 50/2008, посл. изм. и доп. ДВ, бр.21/13.03.2020 г
5. Изследване на Общинския план за развитие и действащите стратегически документи в община Ценово за периода 2007 – 2013. Разработка на „И – Финанси“ ЕООД, съгласно Договор за БФП 13-13-5/27.11.2013 между община Ценово и ОП „Административен капацитет (непубл.)
6. Междинна оценка за изпълнението на Общинския план за развитие на Община Ценово 2014 – 2020 г., Юни 2017 г., (непубликувана).
7. Методически указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Р България, регионални планове за развитие, областни стратегии за развитие и общински планове за развитие 2014 – 2020 г., МРРБ, Заповед No РД – 02-14-240/22/11/2011.
8. Найденов, Н., Регионална политика и фондове на Европейския съюз, Русенски университет, Изд. „Авангард – Принт“ – Русе, 2020 г.
9. Национална програма за демографско развитие на Р България (2006 – 2020)
10. Национална стратегия за регионалното развитие на Р България (2014 – 2025)
11. Общински план за развитие на община Ценово Русенска област за периода 2014 – 2020. Разработка на „И – Финанси“ ЕООД, съгласно Договор за БФП 13-13-5/27.11.2013 между община Ценово и ОП „Административен капацитет (непубл.)
12. Областна стратегия за развитие на област Русе за периода 2014–2022 (непубликувана)
13. Отчети за изпълнението на Общинския план за развитие на Община Ценово 2014 – 2020 г., (непубликувани).
14. Правилник за прилагането на Закона за регионалното развитие. ДВ, бр. 80/2008, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 50/01.07.2016 г.
15. Предварителна оценка на общинския план за развитие на община Ценово за периода 2014 – 2020. Разработка на „И – Финанси“ ЕООД, съгласно Договор за БФП 13-13-5/27.11.2013 между община Ценово и ОП „Административен капацитет.
16. Регионален план за развитие на Северен централен район 2014 – 2020. МРРБ.
17. Стратегия „Европа 2020“ на Европейския съюз.
18. Стратегия за устойчиво развитие на туризма в област Русе 2020 – 2030 г.

Приложение 1

**ТЕХНИЧЕСКА СПЕЦИФИКАЦИЯ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА
“ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО 2014 –2020 Г.“****1. Въведение**

Последващата оценка (ПО) на изпълнението на общинските планове за развитие (ОПР) се извършва съгласно чл. 34 от Закона за регионалното развитие (ЗРР), за да осигури независима и актуална последваща информация и оценка за постигнатите резултати от изпълнението на ОПР. Съгласно ЗРР и наредбата към него, настоящият документ се основава на резултатите и изводите от изготвената през 2017 г. междинна оценка (МО) на ОПР Ценово 2014 – 2020 г. и на произтичащия от МО актуализиран документ за изпълнението на ОПР за оставащия период до края на програмния период 2014 – 2020 г.

2. Цели на поръчката

Основната цел е, чрез изготвянето на последваща оценка на ОПР Ценово 2014 – 2020 г. в изпълнение на чл. 34 и чл. 36, ал. 1 от ЗРР, **да се осигури независима и актуална информация, изводи и заключения** за постигнатите резултати от изпълнението на ОПР през периода 2014 – 2020 г. и на тази основа – *да се обосноват изводи и препоръки* за необходимите планово-програмни документи за устойчивото балансирано развитие на Община Ценово за следващия програмен период.

3. Основни дейности, свързани с изпълнението на поръчката

Съгласно Методически указания на МРРБ от м. Март 2019 г. за разработване и прилагане на общински планове за развитие, докладът за последващата оценка за изпълнението на ОПР 2014 – 2020 г. на Община Ценово трябва да включва следните раздели, както следва:

- 3.1. **Оценка на степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите:** въз основа на критичен анализ на резултатите от изпълнените проекти на територията на Община Ценово през периода 2014 – 2020 г. да се обобщи с изводи и препоръки какви са постиженията, придобитите ползи (резултати) от предприетите действия и получените ефекти (въздействия) от постигнатите цели, довели до промяна в средата и условията на живот на местната общност.
- 3.2. **Оценка на общото въздействие:** ще се осъществи чрез сравнителен анализ на общата социално-икономическа ситуация и по-специално на общите характеристики на икономиката и земеделието, дейностите по опазване на околната среда, социалния капитал, административния капацитет и услугите и др., като се използват общи статистически показатели и данни от собствени проучвания сред общността. Допълнителна възможност за оценка е анализът на констатираните проблеми и на потенциалите за бъдещо развитие.
- 3.3. **Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси:** ще се акцентува върху използваните финансови инструменти за резултатите, като средства от програми на ЕС, националния бюджет, общински средства и принос на бизнеса. Специфична тук е оценката за организацията и координацията на работата на общинската администрация в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ОПР 2014 – 2020 г., вкл. и за прилагане на принципа на партньорство и

публичност при изпълнение на ОПР.

3.4. Изводи и препоръки за провеждането на политиката за регионално и местно развитие: за постигнатите резултати и въздействието върху социално-икономическото развитие на община Ценово в периода 2014 – 2020 г.; препоръки за необходимите мерки за подобряване на организацията и дейността на общинската администрация, както и за прилагане на принципа на партньорство и публичност.

При изготвянето на последващата оценка **изпълнителят** следва да се ръководи от методическите указания на МРРБ от 2019 г. за нейното съдържание.

4. Специфични изисквания за изпълнението на основните дейности по-горе: да се отчитат изискванията на следните документи за регионално и местно развитие:

- Стратегическата рамка на ЕК за периода 2014 – 2020 г.;
- Национална стратегия за регионално развитие на България за периода 2014– 2025 г.
- Регионален план за развитие на Северен централен район за периода 2014 – 2020 г.;
- Областна стратегия за развитие на Област Русе за периода 2014 – 2020 г.
- Годишни доклади за наблюдение изпълнението на ОПР – Ценово за 2014 – 2020 г.;
- Междинна оценка и Актуализиран документ за изпълнението на ОПР от 2017 г.;
- Други по преценка на Изпълнителя.

5. Съгласуване с възложителя на резултатите от разработката на ПО:

(а) представяне от **изпълнителя** на предварителен доклад на ПО на ОПР за **коментар от възложителя** по изпълнението на разработката;

(б) отразяване в текста на доклада за ПО на ОПР на коментарите и бележките, които **изпълнителят** смята за подходящи;

(в) организиране и провеждане на обществено обсъждане в Общината за представяне на разработения заключителен вариант на доклада за ПО на ОПР - Ценово 2014 – 2020 г.

6. Очаквани продукти, резултати и изисквания към тях

6.1. Очакваният продукт „Доклад за последваща оценка на изпълнението на Общински план за развитие на Община Ценово 2014 – 2020 г.“, в две версии – Предварителен и Заключителен доклад.

6.2. Изисквания за представяне на крайния продукт

Докладът за ПО на ОПР - Ценово следва да има следната препоръчителна структура:

(а) Въвеждаща част, включваща резюме на съдържанието на самия доклад;

(б) Уводна част, която представя ясно:

- целите, мястото и ролята на ПО на ОПР в цялостната система от документи за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие;
- законовите норми, подхода и принципите, на които се основава документът;
- отговорностите на участниците в изготвянето и приемането на документа;
- очакваните резултати от приемането на документа и използването му за целите на стратегическото регионално и пространствено планиране на общинско ниво.

(в) Методика - описание на използвания при изготвянето на ПО на ОПР подход и описание на извършените изследвания, както и на източниците на данни и информация;

(г) Основни компоненти на ПО на ОПР , съгласно Методически указания на МРРБ от 2019 г. за разработване и прилагане на общински планове за развитие.

(д) Заключение (основни изводи и препоръки).

(е) Приложения, при необходимост, с таблици, графики, индекс на използваните източници на информация, списък на използваните съкращения и др.

Основните критерии за качество на разработката, които трябва да се имат предвид при изготвянето на ПО на ОПР Ценово 2014 – 2020 г. са, както следва:

- (а) Изготвеният продукт да е адекватен на информацията и на спецификацията;
- (б) Количествените и качествените данни да са анализирани съгласно методиката, да са пълни и достатъчни съобразно въпросите в изготвения доклад за ПО на ОПР;
- (в) Резултатите в доклада за ПО на ОПР 2014-2020 г. да са логични и обосновани, съобразно анализа на данните и интерпретацията на тенденциите за изменение;
- (г) Докладът за ПО на ОПР да описва разбираемо контекста, целта, организацията на работа и резултатите от изпълнението на ОПР за периода 2014 – 2020 г.;
- (д) Изводите и препоръките в доклада за ПО на ОПР да са обективни, да са реалистични и да са достатъчно детайлни за прилагане в следващите стратегически документи.

6.3. Изисквания по отношение на основния текст на ПО на ОПР Ценово:

- (а) Офис пакет Microsoft, Шрифт–Times New Roman, големина 12, междуредие 1,15;
- (б) Текстовете да съдържат: заглавна страница, съдържание, списък на използваните съкращения, списък на таблиците, графиките, схемите и на използваната литература;
- (в) Номерирането на таблиците, графиките и схемите да е обвързано с раздела от основния текст, към който се отнасят, под тях да се посочва източникът на информация.;
- (г) крайният продукт да се представи на хартиен носител - 1 (един) оригинал и 3 (три) електронни копия в PDF формат - дискове.

7. Допускания и рискове. Изпълнителят на поръчката трябва да има предвид следните допускания и рискове при разработване на ПО на ОПР Ценово за периода 2014 - 2020 г.

7.1. Допускания

- (а) Налице са надеждни и официални външни източници на информация от ТСБ - Русе, ОД „Земеделие“ и Общинска служба „Земеделие“, Бюро по труда – Русе и др., които осигуряват изготвяне на обективна последваща оценка на ОПР Ценово в периода 2014-2020 г.;
- (б) **Възложителят** ще предостави на **изпълнителя** цялата налична вътрешна информация, необходима за изготвянето на ПО на ОПР, както и ще подпомогне **изпълнителя** да придобие за своя сметка необходимата **външна информация**;

7.2. Рискове

- (а) Възможно е някои индикатори в актуализирания документ на ОПР да нямат актуални изходни и целеви стойности, което може да затрудни изготвянето на ПО на ОПР;
- (б) Може да няма актуална информация за видовете индикатори, включени в ПО.

8. Изисквания към изпълнителя

8.1. По отношение на възможен конфликт на интереси и други

- (а) При изпълнение на поръчката **изпълнителят** следва да спазва изискванията на ЗОП относно конфликт на интереси с **възложителя**, както и за етично поведение;
- (б) **Изпълнителят** ще предприеме необходимите мерки, за да предотврати всяка ситуация, която може да компрометира независимото и обективно изпълнение на **договора**;
- (в) **Изпълнителят** трябва да действа във всеки един момент лоялно и безпристрастно, в съответствие с правилата за етично поведение на професията си, като спазва и дискретност;

(г) **Изпълнителят** и неговите служители трябва да запазят професионалната тайна по време на изпълнение на договора, както и след приключването му.

8.2. Изисквания за капацитета и квалификацията на изпълнителя.

(а) В съответствие с чл. 83, ал. 1 от Правилника за прилагане на З Р Р, **експертите на изпълнителя** трябва да отговарят на следните изисквания: да имат образователно-квалификационна степен "магистър"; да са осъществявали ръководна, експертна или преподавателска дейност в продължение най-малко на 5 год. през последните 10 години в областта на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие, в т.ч. изработване на социално-икономически и екологични анализи, проучвания, стратегии, планове, програми, доклади и оценки в публичния сектор; да притежават опит в подготовката, осигуряването на информация и публичност и оценката на дейности, свързани с провеждането на регионалната политика и прилагането на структурните инструменти на ЕС.

9. Доклади за изпълнението на задачата по разработване на ПО на ОПР-Ценово:

- **предварителен доклад за ПО на ОПР**, който е в съответствие с критериите за качество на разработката и има за цел, кметът и администрацията на Общината да се запознаят с проекта за ПО и да предоставят бележки и препоръки за евентуално допълване.

- **доклад (окончателен) за извършената ПО на ОПР**, състоящ се от разделите на предварителния доклад, допълнени с евентуални предложения и препоръки от възложителя.

- **Срокове за представяне на докладите**

(а) Срог за представяне на предварителния доклад – 5 работни дни преди изтичането на срока на договора за разработване на ПО на ОПР- Ценово 2014-2020 г.;

(б) Срокове за представяне на доклада (окончателен) за ПО на ОПР – по договора.

10. Съгласувателни процедури по приемане на разработката

10.1. Докладите по т. 6 се представят на възложителя в писмен вид, като се завеждат в деловодството на общинска администрация. При неясноти и/или при проблеми в докладите, **възложителят** в петдневен срок кани **изпълнителя** на среща за обсъждане и решаване на проблемите. Двете страни по договора се представят от компетентни лица, на които са делегирани права да вземат решения по въпросите.

10.2. Приемане на крайния продукт по договора:

(а) **Изпълнителят** представя завършен краен продукт **Доклад за последваща оценка на изпълнението на общинския план за развитие на Община Ценово за 2014 – 2020 г.** в срока на договора;

(б) **Възложителят** приема изготвения доклад за последваща оценка на ОПР, като подписва с **изпълнителя** приемно-предавателен протокол за това;

(в) В случаите, когато представеният от **изпълнителя** краен продукт не отговаря на техническото задание, **възложителят** предлага писмено поправките и допълненията, които **изпълнителят** следва да направи, като при повторното представяне на доклада се съставя нов приемно-предавателен протокол.

**КМЕТ НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО,
ОБЛАСТ РУСЕ:**

(Д-Р ПЕТЪР ПЕТРОВ)

**УПРАВИТЕЛ НА
„ЕВРОПРОЕКТИ – РУСЕ“ ЕООД:**

(проф. НИКОЛАЙ НАЙДЕНОВ)